

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.
Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadóért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna**.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőségbe küldi vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1908 nov. 5. d. u. 4 órakor. Földmívelési és növénytermesztési szakoszt. ülése.
" " 6. d. u. 4 órakor. Műszaki bizottság ülése.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”
földmívelési és növénytermesztési szakosztályának
1908. évi november hó 5-én (csütörtökön) d. u. 4 órakor a Köztelken tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Szakosztály megalakulása.
2. Hegyi Dezső, a magyaróvári növényélet és kórboneczati állomás első asszisztensének előadása: A burgonya levélfodrosodása és egyéb veszélyes betegségeiről.

Cserhádi Sándor s. k.,
bizotts. elnök.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének XIII. nagygyűlése.

(1908 október 22.)

Jelen voltak: *Bujanovics* Sándor elnöklelte alatt *Zselénski* Róbert gróf és *Pallavicini* Ede gróf alelnökök, *Darányi* Ignác dr. földművelésügyi miniszter, a földművelésügyi bizottság képviselői *Ottlik* Iván államtitkar, *Kazy* József min. tanácsos és *Szomjas* Lajos dr. miniszteri osztálytanácsos.

A szövetség kötelékébe tartozó gazdasági egyesületek közül az alábbiak képviseltették magukat a nagygyűlésen:

Az OMGE.: *Bernát* István dr., *Bethlen* István gróf, *Bolla* Mihály, *Buday* Barna, *Bujanovics* Gyula, *Cserhádi* Sándor, *Darányi* Gyula dr.,

Darányi Ignác dr., *Dessawffy* Emil gr., *Gaál* Jenő dr., *Galgóczy* Károly, *Hutyra* Ferencz dr., *Ivánka* Oszkár, *Jeszenszky* Pál, *Károlyi* Mihály gróf, *Kodolányi* Antal, *Koppély* Géza, *Kvassay* Jenő, *Libits* Adolf, *Makfalvay* Géza, *Mérey* Lajos, *Rakovszky* István, *Ráthonyi* Reusz Henrik, *Rubinek* Gyula, *Szent-Ivány* Zoltán, *Széchenyi* Viktor gróf, *Szilassy* Zoltán, *Teleki* Arvéd gróf, *Wittmann* János, *Wekerle* Sándor dr.

Gazdák Biztosító Szövetkezete: *Várady* L. Árpád dr., *Kammerer* Ernő dr., *Nérey* Ödön, *Láng* József, *Ozmits* Géza.

„Hangya” Központi Szövetkezet: *Balogh* Elemér, *Dömötör* László dr., *Meskó* Pál, *Mahovich* Gyula, *Németh* Gábor.

Magyar Fővárosi Malomegyesület: *Bacher* Emil, *Déry* Izidor, *Haggenmacher* Róbert, *Langfelder* Ede, *Schwarz* Armin.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete: *Bethlen* István gróf, *Eszterházy* Móríc gróf, *Szánthó* Menyhért, *Balogh* Dezső és *Bujanovics* Gyula.

Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete: *Nick* Ede, *Székács* István, *Gressler* Vilmos, *Förster* Lajos, *Pellet* Gyula.

Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők: *Széchenyi* Géza gróf, *Engel* Henrik, *Szilágyi* Gyula dr., *Krolopp* Hugó, *Bujanovics* Gyula.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete: *Esterházy* Miklós herceg, *Barcza* Károly, *Harsány* Oszkár, *Nagy* Ferencz dr., *Perczel* Ferencz.

Magyar Malátagyárosok Egyesülete: *Deutsch* Arthur, *Szeszler* Lipót, *Bokor* Gusztáv dr.

Magyar Szőlősgazdák Egyesülete: *Eörsy* Ferencz, *Krasznay* Miklós dr., *Liptay* Jenő, *Molnár* István dr., *Szabó* Zoltán.

Abaujvármegyei G. E.: *Senei* Gyula, *Szalay* László, *Bárczay* Sándor, *Platthy* Mihály, *Unger* Arthur.

Alföldi Földmívelők G. E.: *Reök* Iván, *Bodor* Antal dr., *Vajda* Sándor.

Aradmegyei G. E.: *Vásárhelyi* József, *Kokas* József, *Kintzig* János, *Purgly* László, *Keller* Iván.

Baranyavármegyei G. E.: *Országh* Lajos,

Benyovszky Móríc gróf, *Jeszenszky* Ferencz, *Mándy* Samu, *Förster* Jenő.

Borsvármegyei G. E.: *Vépy* Vogronics Ödön, *Rudnyánszky* János, *Dombay* Vilmos, *Zongor* János, *Levatic* László.

Bács-Bodrogvármegyei G. E.: *Latinovics* Pál, *Törley* Gyula, *Kiss* Lajos, *Günther* Ferencz, legifjabb *Szenyő* István.

Beregvármegyei G. E.: *Horthy* Gyula, *Czeiner* Nándor, *Patay* András, ifj. *Fedák* István.

Békésvármegyei G. E.: *Wenckheim* János gróf, *Beliczey* Géza, *Pfeiffer* István, *Dérecz* Péter, *Wagner* Ferencz.

Biharvármegyei G. E.: *Telegdy* József, *Das* Escherolles-Kruspér Sándor, *Erős* Rezső, *Papp* Imre, *Weingartner* Andor.

Borsodvármegyei G. E.: *Miklós* Ödön, *Melezer* László, *Vértessy* Tivadar, *Kohn* Gábor, *Szatmáry* Király Pál.

Csanádvármegyei G. E.: *Hász* Antal, *Babó* Zoltán, *Hary* Agost, *Berényi* József, *Tókegy* Jenő.

Csikvármegyei G. E.: *Kállay* Ubul, *Borszéký* Soma, *Sándor* László dr., *Deáky* Sándor, *Császár* Dénes.

Csongrádvármegyei G. E.: *Cicatricis* Lajos dr., *Zsoldos* Ferencz, *Mátéffy* László, *Kádár* Árpád, *Határ* Károly, *Csucs* Károly, *Nagy* Akos.

Debreczeni G. E.: *Riekl* Antal, *Huttler* Kázmér, *Polgáry* Bálint, *Hartstein* Nándor, *Rácz* Lajos.

Délvidéki Földmívelők G. E.: *Wittmann* János, *Frecot* Menyhért, *Blaskovich* Ferencz, *Do'd* István, *Luniacsek* Albert.

Erdélyi G. E.: *Bánffy* Ernő báró, *Jósika* Gábor báró, *Lészay* Ferencz, *Bánffy* György gr., *Jakab* László, *Szentkirályi* Akos dr., *Cséser* Lajos, *Teleki* Arvéd gróf, ifj. *Teleki* Géza gr., *Tokay* László.

Esztergomvármegyei G. E.: *Geyger* Ferencz, *Wimmer* Kálmán, *Usztanek* Antal, *Solyomy* Lajos, *Szabó* Géza.

Fejérvármegyei G. E.: *Eszterházy* László gr., *Köller* Pál, *Manndorff* Géza dr., *Lintner* Sándor, *Ármos* Jenő.

..... A MAGYAR

.. LEGELŐNYÖSEBB A ..

MEZŐGAZDÁK

GABONA

..... SZÖVETKEZETE UTJÁN

..... ÉRTÉKESITÉSE.

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

Gömör-Kishontvármegyei G. E.: Szent-Iványi Árpád, Gruner Lipót, Szent-Iványi József, Putnok Mór, Fedor Jenő.

Győrvármegyei G. E.: Fricke Emil, Lippay Zoltán, Stein Béla, Szánthó Ödön, Lamberger Oszkár.

Hevesvármegyei G. E.: Kállay Zoltán dr., Borhy György, Graef Andor, Malatinszky György, Hellebronth Géza.

Hontvármegyei G. E.: Czobor László, Ivánka László, ifj. Jankovich Béla dr., Polgár János, Ruzgha Ernő.

Hunyadvármegyei G. E.: Szent-Iványi Gábor, Ajtay Aladár dr., Kemény József báró, Lázár László és Pietsch Lajos.

Jásznagykúrszónokvármegyei G. E.: Almássy Imre dr. gróf, Fejér Miklós, Lippich Gusztáv, Gorove László dr., Kuszka István dr.

Keckeméti Gazd. E.: Koritsánszky János, Grasseli Miklós, id. Szappanos Elek, Héjas István, Kenéz Zoltán.

Komáromvármegyei G. E.: Kálmán Rudolf, Cséke Béla, Lózeri Kálmán, Agoston Miklós.

Krassó-Szörényvármegyei G. E.: Fialka Károly, Bukovinszky Arthur, Eckstein Fülöp, Koronghy Gyula, Huszár Károly, Lukovics Lajos.

Liptóvármegyei G. E.: Palugyay Mór dr., Thuránszky Kálmán, Cohor Geiza, Thuránszky Péter, ifj. Porgráz Emil.

Máramarosvármegyei G. E.: Nyegre László, Novák Dániel, Kökényesdy Mihály dr., Tomcsányi Gusztáv, Teleky Gyula gróf.

Mosonvármegyei G. E.: Hensch Árpád, Németh Vincez, Rimler Lajos, Bánwarth Sándor, Gallasz Rudolf.

Nógrádvármegyei G. E.: Buttler Ervin báró, Hanzóly Gyula, Ruzinkó Antal, Mailáth Géza gróf, Sislaky Iván.

Nyitravármegyei G. E.: Emödy József, Mezey Gyula, Ajkics Horváth Dezső, Engel Henrik, Herczmanszky Imre.

Pancsovai G. E.: Scsitinszky Adolf dr., Sztodola Pál, Greff János Pál.

Nyugatmagyarországi Földmívelők G. E.: Zichy Aladár gróf, Laehne Hugó, Giesswein Sándor, Simonyi-Semadám Sándor dr. és Eitner Zsigmond.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegyei G. E.: Keglevich Gábor gróf, Gullner Gyula, Fazekas Ágost, Dessewffy Emil gróf, Serfőző Géza.

Pozsonyvármegyei G. E.: Pálffy Béla gróf, Sághy Gyula, Heim Gyula, Gülcher Jakab, Horváth Jenő.

Sárosvármegyei G. E.: Piller Kálmán, Lukovics Aladár, Péchy Zsigmond, Bornemissza Lajos, Fest Lajos.

Somogyvármegyei G. E.: Hoyos Miksa gróf, Somssich László gróf, Bogyay Emil, Inkey Pál báró, Somssich Miklós.

Sopronvármegyei G. E.: Rupprecht Olivér, Soós Géza (Schreiner Jenő), Hajas Antal, Seligmann Kelemen, Eber Ernő dr.

Szabolcsvármegyei G. E.: Kállay András, Járóssy Sándor dr., Szikszay Sándor, Bogáthy József, Propper Sámuel.

Szatmárvármegyei G. E.: Domahidy Elemér, Luby Béla, Falussy Árpád dr., Szent-Ivány Zoltán, Világossy Gáspár.

Szegedi G. E.: Bokor Pál, Lichtenegger Kornél, Kátay Ferdinánd, Szűcs Mihály, Nyilassy Pál.

Szilágyvármegyei G. E.: Kovácsy Miklós, K. Nagy Béla, Kávássy Sándor, Vaska Gyula, Szentkirályi Zoltán.

Szónok-Dobokavármegyei G. E.: Korniss Károly gróf, László László, Inezedy Samu br., Csiky Elek, Szemmary József.

Temesvármegyei G. E.: Sztójanovics György báró, Csiky Gyula, Zathureczky Károly, Deutsch Andor, Beniczky György dr.

Tolnavármegyei G. E.: Jeszenszky Andor, Bartal Béla, Bernrieder János, Kovács Sebestyén Endre, Molnár József.

Torontárvármegyei G. E.: Rónay Ernő, Papp Géza dr., Gyertyánffy László dr., Poroszkay Béla, Marton Andor.

Udvarhelyvármegyei G. E.: Ugron Ákos, Hlatky Miklós, Szöllőssy Samu, Ugron Zoltán, Gyárfás Endre.

Ungvármegyei G. E.: Sztáray Sándor gróf, Bernát Zoltán, Kende Zsigmond, Csuha István, Plotényi Nándor.

Veszprémvármegyei G. E.: Hunkár Dénes, Kajdacsy Endre, Reé Jenő, Walla Géza, Fischer Károly.

Zalavármegyei G. E.: Hertelendy Ferencz, Koller István, ifjabb Tarányi Ferencz dr., Malatinszky Ferencz, Sárközy Viktor.

Zemplénavármegyei G. E.: Andrassy Sándor gr.,

Mailáth József gróf, Molnár Béla dr., Bernát Béla, Szmracsányi Béla dr.

Zólyomvármegyei G. E.: Osztrólczy Miklós dr., Herritz Vilmos dr., Badini János, Radvánszky Antal báró, Huszágh Agoston.

Kiküldötteiket nem jelentették be: az Erdélyi Szász G. E., Kisküküllővármegyei G. E., Szepesvármegyei G. E. és a Torda-Aranyosvármegyei G. E.

Ezeket kívül jelen voltak még: Banga Géza, Baranyay Géza, Berzeviczy Béla, Cserhádi Sándor, Darányi Béla, Domahidy István, Elek Ernő, Fodor János, Gayihoffer István, Gotthardt Sándor, Herbst Géza, Ivánka István, Kaufmann István, Kubinyi Endre, Kubinyi Márton, Kovács Pál, Kerpely Kálmán, Lemény János, Löherer Andor, Lichtenegger Gyula, Maróthy László, Mesterházy Ernő dr., Nagy György, Podmaniczky Gyula báró, Póka József, Poszvek Nándor, Rainprecht Antal dr., Rössler Károly, Rovarra Frigyes, Somssich Andor, Soóky Endre, Stróbel Géza, Szánthó Lajos, ifj. Szentkereszthy Béla báró, Ujhelyi Imre, Wittenberger Kornél, Wickhardt Ernő.

Az egyesület tisztviselőikara részéről jelen voltak: *Rubinek* Gyula igazgató, *Buday* Barna szerkesztő-titkár, *Jeszenszky* Pál ügyvezető-titkár, *Krolapp* Hugó ipari szakosztályi titkár, *Mutschenbacher* Emil dr. segédtitkár, *Fabricsius* Endre és *Kovácsy* János cz. segédtitkárok, *Szilassy* Zoltán szövetségi titkár, mint előadó-jegyző.

Bujanovics Sándor alelnök az alábbi beszéddel nyitotta meg a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlését:

Tisztelt Uraim! Alapszabályaink elrendelik, hogy a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése évenként lehetőleg az OMGE. közgyűlésével egyidőben hívassék egybe. Alapszabályaink ezen rendelkezését tartotta szem előtt a végrehajtó-bizottság, amidőn a nagygyűlést a mai napra kihirdette. A mai napra hirdetett nagygyűlés meghívója alapszabályaink 16. §-a értelmében 15 nappal egyesültünk, illetve a szövetség közlönyében a tárgysorozattal együtt közzé volt téve s miután 68 szövetségi tagunk közül husznál több tag van a mai nagygyűlésen képviselve, alapszabályaink 18. szakasza pedig a szövetségi tagok közül egynegyedrészenek képviselést kívánja a határozatképességhez: ennél fogva kijelenthetem, hogy a mai lapszabály-

szereleg egybe és azt ezenn nagygyűlés jegyzőkönyv a jegyzőkönyv ségi titkár k

Mindenekelő gyűlés, hogy vetségi nagygyűlésintézet megjelent földtőtságot (*Hoss* ügy iránti mejelét adta, ho megtisztelte.

Most követk A földmívelő tagok képviselői miniszter van szerencsés képviselői is j

Szilassy Zol lyaink értelmé tozó testületi lére képvisel az OMGE. 30, 10 és a többi képviselheteti jelenteni, hogy Erdélyi Szász, Aranyosvármé lével kiküldöt összesen 367 gyűlésen képv

Elnök: Kiva kiküldöttek nev kimondhatom viselteséket t

Szövetségi tit tagsági ügyekb rencsem bejele

A Bács-Bod let, amelyet a fel a tagok sor nek, hogy alap kapcsolatát ké alapszabályszer zett egyesületn hajtó-bizottság *Elnök* kimon hogy a Bács-B

TÁRCZA.

Jobb világ volt régen.

Itta: Bársony István.

IV.

Hogy annyi fáradság mellett is mért volt „jobb világ régen?”

Ó Istenem! Hát lehet azzal valamit összehasonlítani, amikor én egy-egy ilyen vadászatomon egymagamban rőttem a nagy határt, amelynek jóformán végét sem érhettem és mindenütt ur voltam; igaz, csak olyan, aki nem parancsolt senkinek sem, de akinek aztán szintén nem parancsoltak, hogy hova s merre menjen a nagy és szép rónán, ahol akkor még sehol sem voltak tanyák, elcsúfító épületek, a szabad szép természet isteni magányát tönkretető mindenféle kalypák, kunyhók, zsufolt és kiterjedt mezők...

Mindezek elszaporodása a nagyobb kultúrát jelenti. *Helyes!* De hogy a nagyobb kultúra nyomán mi minden jár, ami bennünket lehangolhat, elszomoríthat, azt a mai idők folyása eléggé bizonyítja. Akkor pedig még mindenütt szólt a vidámság dala a mezei munkás ajkáról, és nem látott az ember komor gyűlölködő ábrázatokat, amelyek a körülményekhez képest jól fizetett munkát is duzzugva, daczosan, szédelő naplopással, tehát alkuszegő csalással végezték.

Azok a szabad rónák gyönyörűségek voltak. Ma is csak azt vallom s hirdetem. Nekem kétségbeesítő az, ha teleszóródik a mező viskóval,

mint a Kis-Kunságban, és amerre fordulok, kutya ugat meg s házimaeszkára vadászhatom az apró telkeken.

Valamikor nekitámaszkodhattam a géresi láposban, a nagy széles rétségen, az illatos szénaboglyák valamelyikének és rengeteg messzeségekből csak egy-egy torony mutatott, jelezte, hogy ott község van, ahol összetartanak az emberek, nem pedig széjjelhúznak, egymás elöl futnak, mint a maiak közül igen sokan.

Ott hallgathattam a messze falvak harangszavát: a csengőshangu oláh harangét, a győrgyiét; a krasznabéltéki visító sváb harangét; a gondolkodva ümmögő református nagy harangét, onnan, Ákos felől, a Kraszna partjáról, a Szilágyás széléről.

Az egykoron hatalmas Kraszna folyónak a völgyében voltam: szépséges zöldelő völgyben, ahol buján élt a rónyélet mindenfelé s a Kraszna vize malmokat hajtva sietett le a szatmári síkre, hogy beleszaladjon az ecesdi lápba, amelyet akkoriban még dajkált, szoptatott.

Hiába volt ott a mi tájkunkon szerény folyó a Kraszna, az a tudat, hogy akkora telhetetlen gyereke van és mégis jóllakatja, ellátja vízzel a még akkor is vagy harmincz-negyvenezer holdas lapot, bizony tiszteletet keltett bennem iránta. S aztán milyen felséges rétségei voltak a dobri malom körül, amerre a vadvirágok ezer fajánsk volt hazája! Ki tudja, ha ma látnám ugyanazt, hogyan éreznék! De az emlékezésem most is megremegett, ha úgy képzelem mindazt, ahogyan akkor valóság volt.

A régi házunkat sok esztendő múltán újra láttam. A régi kertünket is. Nem ösmertem rá egyikre sem. A ház gondatlan és elhagyott volt; — valami közömbös bérlő lakta; — a kertünkben virág és gyümölcs helyett kukorica meg krumpli termelt. Disznók turfak s rőfögtek benne. Lehet, hogy a környék is ragyog változott már; olyat, hogy nem találnám többé a régi szépnak. De *akkor!* barangolásaimból megtérve s az édes meleg otthonhoz közeledve, a napi élmények sokféleségén eltűnődve, minden apró eseménykét gondolatban újra átélve s az immár fent ragyogó holdvilágban gyönyörködve: bizony gyönyörűség volt az.

Ha a hugaimmal pajkoskodtam és a nagy kert lugasaiban, bozótjaiban elbujtak előlem, olyan módját tudtam annak, hogy rájuk akadjak, amiért is Sherlock Holmes is megirigyehetett volna. *Brüttl* indultam a keresésükre és már a legközelebbi idő múlva hallhattam, hogyan bömböl derék há vizslám valamelyik bokorban, ahol felfedezett hugom hiába csilított.

Egyáltalában valami hallatlan, rettenetes volt az, aminő medvehöggést *Brüttl* produkálni tudott. Amikor még Nagykarolyban laktunk, a házunk magas palánkjának a gerendájára szokott volt felkapaszkodni, ott várta haza az édes apámat, félnaposszat. Ha aztán meglátta, jó messziről, hogy végre közeledik, elkezdett a palánk tetején bömbölni, mint a ketreczbe zárt s agyoningerelt vadállat. A szomszédérag ijedten futott össze, amíg meg nem szokta. S ez a vad bögése megmaradt később is, minden olyan alkalomra, amikor nagy örömet akart kifejezni. Lehetett-e

nagyobb öröme hogy már ké körülügette az bödült, folyvást szarát. Biz' az

Igy vonultam utczáján azon amikor a belték alatt tizenegy Mind akgtóra életemnek nincstette vajjon? I amit az a lang keltett s amit a katanban dobzó s a csend, ami dörrenése szinté a dombtető felő olyannak tetszet rágóbokor, mint hullott volna rá

Eszembe jutottése, amikor kés dulásra. Nincs léssel. És ime, ezáfok rá az e akít öbenne tisz

Ha együtt vad tartott önunaln megvárni, amíg kiugró vadat — hogy biztos kéz

szerűleg egybehívott nagygyűlés határozatképes és azt ezennel megnyitom. (Eljenzés.) A mai nagygyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Eszterházy László gróf és Somssich Andor tagtársakat, a jegyzőkönyv vezetésére Szilassy Zoltán szövetségi titkárát kérem fel.

Mindenekelőtt engedje meg a tisztelt Nagygyűlés, hogy úgy a magam, mint az egész szövetségi nagygyűlés nevében tiszteletteljesen és legőszintébb örömmel üdvözöljem a körünkben megjelent földművelésügyi miniszter ur Önmagméltságát (Hosszantartó lelkes eljenzés), aki az ügy iránti meleg érdeklődésének azáltal is tanujelét adta, hogy nagygyűlésünket jelenlétével megtisztelte.

Most következnek a napirend harmadik tárgya: A földművelésügyi miniszter és a szövetségi tagok képviselőjének bejelentése. A földművelésügyi miniszter ur Önmagméltságát személyesen van szerencsénk körünkben üdvözölni, különben képviselői is jelen vannak.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár: Alapszabályaink értelmében a szövetség kötelékébe tartozó testületi tagoknak joguk van a nagygyűlésre képviselőjüket kiküldeni. A nagygyűlésen az OMGE. 30. az Erdélyi Gazdasági Egyesület 10 és a többi szövetségi tagok 5-5 kiküldöttel képviselhetik magukat. Van szerencsém bejelenteni, hogy az összes szövetségi tagok az Erdélyi Szász, Kisküküllő-, Szepes- és Torda-Aranyosvármegyei Gazdasági Egyesületek kivételével kiküldöttjeiket megnevezték, úgy hogy összesen 367 kiküldöttel vannak a mai nagygyűlésen képviselve.

Elnök: Kivánja-e a nagygyűlés, hogy a kiküldöttek neveit felolvassuk? (Nem kívánjuk!) Kimondhatom tehát, hogy a nagygyűlés a képviseltetéseket tudomásul veszi.

Szövetségi titkár: A mult nagygyűlés óta a tagsági ügyekben történt változásokat van szerencsém bejelenteni:

A Bács-Bodrogvármegyei Gazdasági Egyesület, amelyet a mult nagygyűlés feltételeken vett fel a tagok sorába, megfelelt azon feltételeknek, hogy alapszabályaiba felvette a szövetség kapcsolatát képező függelékét, ennélfogva az alapszabályszerű feltétel teljesítésre lévén, nevezett egyesületnek felvételét javasolja a végrehajtó bizottság a nagygyűlésnek.

Elnök kimondja a nagygyűlés határozataként, hogy a Bács-Bodrogvármegyei Gazdasági Egye-

sület a szövetségi tagok sorába véglegesen felvétetik.

Szövetségi titkár: az Alföldi Földművelők Gazdasági Egyesülete, melynek székhelye Szegeden van, bejelentette a szövetségbe való belépési szándékát: a végrehajtó-bizottság azon javaslattal járul a nagygyűlés elé, méltóztassék ezen egyesületet felvenni a tagok sorába azzal a feltétellel, hogy alapszabályaiba a kapcsolatot létrehozó függelékét fel fogja venni, egyúttal méltóztassék az ezen egyesület által felajánlott 50 korona tagsági díjat a rendes 100 korona tagdíj helyett elfogadni.

Elnök kimondja, hogy a szövetségi nagygyűlés a végrehajtó-bizottság ezen javaslatához hozzájárul és az Alföldi Földművelők Gazdasági Egyesületét a tagok sorába a szövetségi titkár által előterjesztett feltétellel felveszi.

Szövetségi titkár: A Zólyomvármegyei Gazdasági Egyesület azzal a kéréssel járul az egyesülethez, hogy őt a tagok sorába felvenni sziveskedjék, egyúttal anyagi helyzetére való tekintettel a tagdíj fizetés alul felmentését kéri. A végrehajtó-bizottság javasolja, hogy méltóztassék nevezett egyesületet azon feltétellel a szövetségi tagok sorába felvenni, hogy a szövetséggel való kapcsolatot létesítő függelékét alapszabályaiba felvegye és egyúttal a tagdíj fizetés alul felmentessék.

Elnök ilyen értelemben mondja ki a nagygyűlés határozatát.

Szövetségi titkár: A Szegedi Gazd. Egyesület, amely három évvel ezelőtt lépett ki a szövetség kötelékéből, most újból belépni kíván. A mai napon az elnökség közölte a szövetségi irodával azon szándékát, hogy a szövetség tagjai közé újból belép. Igaz, hogy ez a tárgy még a végrehajtó-bizottság előtt nem volt, de arravaló tekintettel, hogy a nevezett egyesület már tagja volt a szövetségnek, nem képez akadályt az, hogy a szövetségi tagok közé újból felvétessék, azon feltétellel, hogy amennyiben alapszabályaiból az annak idején felvett függelékét törölte volna, újból felvegye. A Szegedi Gazdasági Egyesület egyúttal tagdíj fejében 100 koronát ajánlott fel.

A szövetségi nagygyűlés a Szegedi Gazdasági Egyesületet a szövetségi titkár által előterjesztett feltétellel a szövetségi tagok sorába újból felveszi.

Szövetségi titkár bejelenteti, hogy ez idő szerint 67 testületi tag tartozik a szövetség kötelékébe.

Tudomásul szolgál.

Szövetségi titkár bejelenteti, hogy a Máramarosvármegyei Gazdasági Egyesület a tagdíj fizetés alul való felmentését kéri a szövetségi nagygyűléstől: tekintve azon indokokat, amelyek kérvényében foglaltak, a végrehajtó-bizottság javasolja a nagygyűlésnek, hogy nevezett egyesület a tagdíj fizetés alul a jövő évre felmentessék.

A szövetségi nagygyűlés a Máramarosvármegyei Gazdasági Egyesületet a jövő évre a tagdíj fizetési kötelezettség alul felmenti.

A szövetségi évkönyv bemutatása.

Szövetségi titkár: Mint minden évben, úgy a folyó évben is a szövetség kötelékébe tartozó testületeknek és egyesületeknek az elmúlt évről szóló jelentéseit egy évkönyvben foglaltuk össze. Ez az évkönyv a szövetség minden egyes tagjának és illetve a szövetségi tagok által a végrehajtó-bizottságba kiküldött tagoknak megküldött. A jelentésben néhány egyesület kivételével, amely ismételt sürgetés dacára jelentését a központi irodának meg nem küldötte, az összes egyesületek jelentése bennefoglaltatik, úgy hogy az évkönyv a szövetségi tagok és iroda működéséről lehető teljes képet nyújt. Méltóztassék ezt tudomásul venni.

A szövetségi nagygyűlés a mult évi működéséről szóló jelentést és egyúttal az évkönyv szétküldését és elkészítését tudomásul veszi.

A szövetség 1909. évi költségvetése.

Szövetségi titkár előterjeszti a szövetség 1909. évi költségvetését, mely 10,490 K kiadásal és ugyanily összegű bevétellel zárul. A szövetséget a mult évben a földművelésügyi miniszter 4000 K államsegéllyel segítette és ezzel lehetővé tette azt, hogy a szövetségi iroda rendes bevételein felül egyéb bevételekkel is rendelkezzen, működését élénkebbé tehesse.

Elnök: Ivánka István tagtársunk kíván szólni. (Halljuk! Halljuk!)

Ivánka István: Tisztelt Nagygyűlés! En a költségvetést a magam részéről teljes egészében elfogadásra ajánlom. Minthogy azonban tapasztaljuk azt, hogy ily szűkös jövedelemmel lehetetlen, hogy a szövetség hasznos tevékenységét még jobban kiterjeszthesse, indítványozom, hogy szólítsuk fel a szövetség tagjait, a gazdasági egyesületeket, hogy amennyiben lehetséges és költségvetésük megengedi, az alapszabályokban

nagyobb öröme a vadászatnál? annál, ha látta, hogy már készülődünk? Ilyenkor vesztettül körülfigette az embert s miközben nagyokat bödült, folyvást esápolta erős farkával a lábunk szarát. Biz' az ilyen utések sajnáltak.

Igy vontam vele végig Krasznabétek tószárazán azon a gyönyörű novemberi napon is, amikor a békési vágásban alig rövid két óra alatt tizenegy erdei snéfit állított meg Britt. Mind akgatóra került. Hosszúra nyuló vadászéletemnek nincs ennél kedvesebb emléke. S mi tette vajjon? Bizonyára a felséges hangulat, amit az a langyos verőfényes késő őszi nap keltett s amit abban a esudálatosan szép erdei kátlanban dobzódo gyönyörű fokozott a magány s a csend, ami körülvevett. Puskámnak minden dörrenése szinte visszhangosan verődött vissza a dombtető felől s az erdő őszi tarkaságában olyannak tetszett egy-egy pirosra hervadt kecskerágóbokor, mintha az én tündérmadaram vére hullott volna rája.

Eszembe jutott édes apám fitymáló legyintése, amikor készülődésemet látta erre a kirándulásra. „Nincs ott már fene se”, mondta kicsinyléssel. És ime, tizenegy remek hosszucsőrűvel csúfolok rá az első legigazibb vadászteknitélyre, akit őbenne tiszteltem s bámúltam.

Ha együtt vadásztunk, máig is esudálatosnak tartott önunalmas mérsékletével szokta volt megvárni, amíg a Britt elől felszálló, vagy kiugró vadat — elhibáztam. Akkor ő még ráért, hogy biztos kézzel lelője, amiben nem a sikeres

lövés lepott meg, hanem hogy az édes apám tudott: sohase sietni.

Holott jó magam az első két másodperc alatt eldurantottam mind a két töltésemet; még pedig annál inkább és annál eredménytelenebbül, minél jobban tartottam vértelvtársi beavatkozástól.

Sok-sok esztendő múlva, amikor már régen nem lehettem az apám vadásztársa — vagy tán inkább mondhatnám: ő az enyém, minthogy kibővegett a vadászatból — egyszer, amikor olyan foglászataimról volt szó, amelyeken napi átlagom egy héten át kerek száz fogoly volt, szinte büszkélkedve kérdeztem tőle, mit gondolt, hány perzent a rendes találatom. Mondott olyan számot, — ha jól emlékszem, kilencvenöt perzentet — hogy majd elszaladtam ijedtemben. Mert hogy önmagáról vette a példát, aki csak elvétve hibázott. De azzal a nyugalmammal és türelmes biztonsággal talán nem is lehetett másként.

Hajh! a mi perzentjeink! Tessék ma megnézni, mit mivel egy Browningos lövöldöző, aki akár minden egyes fogolyra „leadja” az öt patron, ha csak előbb el nem trafilja — véletlenül. S még az elösmert jó lövők is nagyot művelnek, ha társas foglászathat hetven, legfeljebb hetvenöt perzentig bírják vinni, ami négy fogoly közül három lelőtlet jelent. Igaz, hogy a nagy sietés, a fáradság, a lihegés, a kapkodó mozgás, esetlenség-botlás, amivel a társas foglászatok rendszerint történnek, no meg az általános, bár titkolt irigykedés, versengés,

egymás lefőzésének a vágya, mind hozzájárul a tulságos igyekezethez, ami egyértelmű a legmesszebb menő patronpazarlással.

Apáink idejében, kivéve a vízi vadászatot a lápokon, nem volt nagy alkalma a vadásznak száz, sőt kétszáz patronnal ellőni egy nap alatt. Megnehezítette ezt már az előöltő puska kezelése is. Ma ellenben egy hazárd puskás egy napra akár három-négyszáz patronnal is számít s két puskát piszkít össze, amíg elkészül a rengeteg municzióval, amiből jó, ha negyedrész (tehát huszonöt perzent) találat van.

Persze, akad mai napság is fehér holló, aki a száz perzentet tartja eszményinek és arra törekszik; egymaga vadászván, válogatott lövéseivel talán meg is közelíti, akár el is éri. De ezt ott, ahol „konkurrenzia” van, ahol a válogatós puskás elől hamarosan ellővik a foglyot, nehéz, sőt szinte lehetetlen úgy elérni, hogy végül mégis ne azé legyen a dicsőség, aki bár többet hibáz, de „elegáns” szép lövéseivel nemcsak maga mulat, hanem mulattatja azt is, aki nézi.

És aztán: hogyné lett volna a vadásznak jobb világa régen, mikor annyi változatosságot kínált a vadászat? Ma a vízi vadászatnak végső alkonyatát éljük; hisz' lápok, igazi nagy mocsarak, már nincsenek. A legtöbbjéről csak hirtől tudnak a mai fiatal vadászok. Ami van is, teljesen lefoglalt terület s a régiekhez nem hasonlítható. A mai átlagos vadásznak alig van egyebe, mint foglya, meg nyula, néhol fürje s még ritkábban valami kevéske fácánja. Egy

elvéllalt tagdíjzetési kötelezettségen felül is fizessenek. Amennyiben pedig e tekintetben sok reményünk nem lehet a jövedelemszaporításra, indítványoznánk azt is forduljunk a földmivélsügyi miniszter ur Öngyméltóságához, ki a mai ülésem való megjelenésével is bebizonyította az ő jóindulatát és tudatában van annak, hogy mily nagy jelentősége van a gazdatársadalomra nézve a szövetségnek, azt a segítséget, amelyet eddig is kegyes volt engedélyezni, emelne fel legalább annyira, amennyit a szövetség az ő testületi tagjaitól évenként tagdíj gyanánt kap. Ajánlom ezen indítványomat elfogadásra. *(Helyeslés.)*

Bogayonics Sándor elnök: Kimondhatom tehát határozatilag, hogy a nagygyűlés az Ivánka István által beadott indítványt, amelynek czéja a szövetség anyagi erejének gyarapítása a gazdasági egyesületek hozzájárulásának fokozásával, másrészt azon kérelem előterjesztése által, hogy a földmivélsügyi miniszter ur felkérje a szövetség czéjaira nagyobb összeg adományozására, a nagygyűlés ezen indítványokat egyhangúlag elfogadja. *(Helyeslés.)* A jelenlegi földmivélsügyi miniszter ur Öngyméltóságának a nagygyűlés ezen határozatát személyesen is jóindulatába ajánlom.

A szövetség 1909. évi munkatervezete.

Szövetségi titkár: Meltóztatnak tudni, hogy minden évben a szövetségnek következő évre szóló működésére bizonyos programot szoktunk adni, de természetesen dolog, hogy ez csak szűkebb keretek között mozoghat, s csak azon legfőbb pontokat érintheti, amelyek a szövetségnek a következő évi működését feltétlenül kell, hogy elfoglalják. Nincsenek betefoglaltva azon működési körök, amelyek az élet által az év folyamán felmerül s előadódott esetekből önként következhetnek.

A jövő évi működésre vonatkozólag a szövetség továbbra is folytatni fogja azt a működését, amely gazdasági előadások révén a gazdasági szociálielem fejlesztésére vonatkozik, amely előadásokat a vidéki gazdasági egyesületekkel kapcsolatban a földmivélsügyi miniszter ur segítségével több mint másfél évi óta folytatunk.

Szükség van azonban arra, hogy a szellemi megerősödésel és a szellemi működésen kívül az egyesületek szorgalmasan munkálják a maguk anyagi helyzetét és hogy a szövetségi

szóval: amit az előrehaladt kultura is megtűr, sőt aminek még talán hasznát is.

A legtöbb vadászterület egyoldalú, azaz vagy mezei, vagy erdei. Ha mezei, akkor jobbára sivar és egyhangú; ha erdei, akkor többnyire üres és inkább csak igér, mint ad. Mi is lehet a legtöbb erdőben? Egy pár őz, meg talán elvétve vaddisznó. A szarvas, a dämvad, a nemes vadak, jobbára nagy őrü birtokok és bérletek vadjai. Legfeljebb is nagyuri mód kell hozzájuk, nemcsak a bérlet árát, hanem a terület fenntartási, vadvédelmi és ellátási szempontjait is nézve.

Az erdei vadászat legtöbbje „hajítás”, tehát a legkevésbé nemes, legkevésbé vadászos vadirtás. Mert hát ez így a legkönnyebb, leg-egyszerűbb. Cserkészni például csak ott lehet, ahol nagy költséggel fenntartott jó cserkésző utak szelők keresztül-kasul az erdőséget.

Kopózi ellenben sehol sem lehet, jobban mondva, nem is szabad többé, kivéve azokat az összefüggő nagy erdőségeket a hegyvidékeken, amelyekben se hajítani nem lehet, vagy csak alig lehet, se cserkésző utakat nem érdemes fenntartani, kevés lévén a vad.

Pedig ha el kell is ismernünk vadóvás és tenyésztés szempontjából a kopó káros, sőt igen káros voltát: az is bizonyos, hogy szebb vadászatot alig lehet elképzelni, aminők a régi kopós vadászok voltak, amikor zengett az erdő, a hegy-völgy a jó farka zugó, visszhangos csaholásától.

Keszrebélték környékén ebben is volt részem. Lősegesen.

tagok új tagokat gyűjthessenek és ezáltal bevételeiket szaporíthassák. Ezen szempontból már a múlt évi nagygyűlés elfogadta azt a javaslatot, hogy vármegyékint fogyasztási és értékesítési központi szövetkezetek alakíttassanak, amelyek révén a gazdasági egyesületek a gazdasági közönséggel szorosabb érintkezésbe lépve, a gazdasági egyesületbe való belépésre biztatják a gazdákat s ezáltal jövedelmeiket szaporítják, de egyúttal ezen szövetkezetek szervezése által az egyesületek működését hatályosabbá tehetik, mert a tisztviselők munkássága felszabadul azon teher alól, amely terhet központi szövetkezet hiányában a gazdasági egyesület mint a gazdasági termények beszerző vagy értékesítő intézménye teljesít. A szövetségi iroda ennek következtében a legközelebbi években jelentékeny működést kíván kifejtetni, hogy a vidéki gazdasági egyesületek kapcsolatában értékesítő és fogyasztási központi szövetkezetek keletkezzenek és a gazdák egy központban egyesítesse, hogy ezáltal ezen szövetkezetek működése is hatályosabbá tétessék. Ezzel kapcsolatban okvetlenül kell foglalkoznunk a vidéki gazdasági egyesületek által rendezett gazdasági kiállítások kérdésével, különösen a tekintetben, hogy a különféle gazdasági kiállítások ideje megfelelő beosztásban állapíttassék meg, mert lehetetlen állapot az, hogy ma sokszor szomszédos egyesületek egyazon időben rendezik kiállításait, aminek folytán ezen kiállítások látogatottsága csökken és egyúttal csökken azok értéke is.

Végül bátor vagyok még felemlíteni egy kérdést, amely a szövetség tisztelt tagjai előtt nem új dolog, és ez az, hogy a vidéki gazdasági egyesület titkáriának és tisztviselőinek nyugdíjkérdésével is kell foglalkoznia a szövetség irodának. Oly kérdés ez, amely a gazdasági egyesületek tisztikarának jövő helyzetét van hivatva megállapítani, illetve biztosítani és ezáltal őket az egyesületekhez nagyobb mértékben hozzákötöni és biztosítani ezen munkaöröknek lelkes és cdaadó működését.

Ezek volna a főbb pontok, amelyekre a szövetségi iroda működésének a jövő évben okvetlenül kiterjeszkednie kell, ezekhez jönnek még az élet által felvetett kérdések és az egyesületek által a szövetségi irodához terjesztett indítványok. Kérem ezen működési program elfogadását és tudomásul vételét. *(Helyeslés.)*

Elnök: Kimondhatom tehát a nagygyűlés határozataként, hogy a szövetségi iroda 1909. évi működésére vonatkozólag a szövetségi titkár által előterjesztett program elfogadatik.

A földmivélségi kamaráról szóló törvényjavaslat-tervezet tárgyalása.

Elnök: Tisztelt Nagygyűlés! Mielőtt ezen nagyfontosságú kérdésben az előadó ur előterjesztését megtenné, szabadjon egy kérésrel járnlom a tisztelt Nagygyűlés elé. *(Halljuk! Halljuk!)* Az a kéréssem ugyanis, hogy habár én senki felszólalási jogát korlátozni nem akarom, mert a teljes szabadszólás barátja vagyok, mégis arra kérem a tisztelt szövetségi tagok kiküldötteit, hogy lehetőleg az elvi kérdésekre, a fontosabb elvi jelentőségű észrevételek előadására meltóztassanak szorítkozni. Tszem ezt azért, mert teljes lehetetlenség, hogy részleteiben tárgyalva ezen javaslatot, egyöntetű megállapodásokra juthassunk. Hiszen a törvény gyakorlati értékét az élet fogja igazolni; ha hiányos lesz, a jövő lesz hivatva azon javítani. Nekünk a főérdeklünk az, hogy a kontemplatív szervezet mielőbb életbe lépjen és még hozzátesszem azt, hogy nem feladatunk itten szavazás útján dönteni el a kérdéseket, hanem feladatunk az, hogy lehetőleg kimutassuk, hogy mi a gazdatársadalom állásfoglalása és kívánsága e kérdésben? Azért hozzuk elvi jelentőségű határozatokat, amelyekben egyöntetűség uralkodik s épp úgy, mint azon észrevételeket, amelyekben nincs egyöntetűség, mi a földmivélsügyi miniszter

urhoz fel fogjuk terjeszteni, az ő böles belátására bízva, hogy ezekből azt, amit jóra valónak, a gazdasági érdekek előmozdítására hasznosnak tart, ezekből azt kiválasztja. Szerény kérelmem tehát odaterjed, hogy meltóztassék teljes rövidséggel az elvi jelentőségű és fontosságú kérdésekre szorítkozva a tárgyhöz hozzászólni. *(Helyeslés.)* Ezzel átadom a szót az előadó urnak. *(Halljuk! Halljuk!)*

Mérey Lajos előadó: Tisztelt Szövetségi Nagygyűlés! Nekem e helyről ezen díszes körben ma a mezőgazdasági érdekképviselőtről, illetőleg a földmivélségi kamarára vonatkozó törvényjavaslat-tervezetről kell szólnom. A helyzetem olyan, mintha a villanyfényt szóró lámpák mellé egy olajos méceset állítanánk és azt kívánnók, hogy ez a mécs árasztson reánk világosságot; vagy ha egy taligás kubikost állítanánk az ügetőverseny tribünje mellé és azt kívánnók, hogy ez mutassa meg a járművek gyorsaságát; vagy ha egy fűszálat vennénk kezünkbe és kimennénk a virágos mezőre és azt kívánnók, hogy ez mutassa meg a virágok színváltozatainak pompáját nekünk. De, Uraim, én igen jól tudom azt, hogy az olajos mécs is a maga idejében mégis csak araszt világosságot és a taligás kubikos is hasznos munkát tud végezni és a fűszál sem egész értéktelen, éppen azért szívesen vállalkoztam e nagy kérdésben szerény tehetségemhez mérten az előadói tisztre. *(Elnök eljenzés.)*

Előadói tisztemet egy rendkívül kedves kötelesség lerovásával kell kezdenem. A végrehajtóbizottság megbízásából ugyanis mély tisztelettel indítványozom a tisztelt Nagygyűlésnek, fejezze ki hálás köszönetét Öngyméltóságának, Darányi Ignác dr. földmivélsügyi miniszter urnak *(Hosszantartó, szünni nem akaró eljenzés és taps.)* azon jóakarataért, azon rendkívüli figyelméért és támogatásáért, amelyben a magyar mezőgazdaságot részesítette azáltal, hogy nemcsak a gazdatársadalmi testületek véleményének nyilvánítására adott alkalmat és időt a mezőgazdasági érdekképviselőt e nagyfontosságú kérdésben, hanem a törvényjavaslatnak szövegezését is két oly elismert agrárius előkelő férfura bízta, akik a mi vérünkkel való vér, mint amilyenek Bernát István és Rulinek Gyula. *(Elnök eljenzés.)* Ugyancsak másodszorban megbízatásom alapján indítványozom, meltóztassék tisztelt Közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazni Bernát Istvánnak és Rulinek Gyulának azon nagy munkásságáért, amelyet igazán pártját ritkító fáradsággal, lelkiismeretes buzgósággal, mély tudással és nagy körültekintéssel végeztek, a mezőgazdasági érdekképviselőt kérdésének nemcsak felszínén és napirenden tartásánál tanúsítottak, hanem a gazdák kongresszusain, jelesül az 1895. évi III. országos gazdákongresszuson s később a nagyváradi és pécsi kongresszusok tárgyalásain is és különösen most a tárgyalás alá kerülő törvényjavaslat megszövegezésénél. *(Zajos eljenzés.)*

Tisztelt Nagygyűlés! Azt kérdezem, van-e magyar gazda, aki munkájának minden lépésénél ne érezné, ne látná, hogy a mezőgazdaság, amely ezredéves fennállásunkon át mégis csak egyik legerősebb életgyökere volt a nemzetnek, tulajdonképpen hamupipóke szerepére jutott? Van-e egy is közöttünk, aki ne tudná, hogy amíg a legutolsó időben újabb alkotmányos életünk első három évtizedén át is az ipar és kereskedelem előmozdítása, fellendítése és felvirágoztatása jelszavától zugott végig az egész ország, addig a mezőgazdaság annyira hátramaradt, elhanyagoltatott és visszamaradt, amennyire éppen a nemzet érdekében visszamaradnia nem lett volna szabad. *(Igaz, úgy van!)* Van-e közöttünk egy is, aki ne tudná, hogy az utolsó tíz-tizenöt évnek jutott az a hálás szerep, hogy a magyar gazdatársadalom megmozdult és hogy a földmivélségi ügyek vezetésére oly férfut nyertünk Darányi miniszter Öngyméltóságában *(Zajos eljenzés.)*, aki a gazdatársadalommal együtt érez, mert, ő is a mi vérünkkel való

vér. Nem életében, a kilencz érdekkép az 1895. Gyula elő később kérdéssel a mai na eldöntésé miniszter aki szükség úgy van.)

Ez a k együtt ép mint sok a nyugati sadalmi o előbb szer csak nagy hozhatom ipar és k létre, mig később; é ahol a 80 mak, az ip öven évv gazdasági ország dic megvolt az negyven é sülete vo Magyarors hozásában a példát, dódó mun nak, meg fogadjuk nyugaton ahol létesí sági egyes kétségtelen következni létesíteni kebb élet sületek és

Azt szoi statisztikai ha ezt az az utolsó kétszerkett den terén de a gyak fentemlített minden ga következete s nekem k hogy a fö nálunk is leti élet és *(Igaz, úgy évi június földmivélsé ben 1896. wirtschafst egész szász hektár, vag*

vér. Nem kedvező fordulat volt-e az a nemzet életében, hogy mikor a magyar gazdaságszervezés a kilenczvenes évek elején a mezőgazdasági érdekképviselet érdekében kezdett életjellet adni, az 1895. budapesti gazdaságkongresszuson Rubinek Gyula előadása mellett, aki e kérdést akkor és később Nagyváradon és Pécsen előadta, e kérdéssel alaposan foglalkoztunk és hogy már a mai napon újból tárgyaljuk s amikor e kérdés eldöntését a képviselőház elé ugyanaz a Darányi miniszter fogja letenni, aki velünk együtt érez, aki szükségleteinket épp úgy érzi, mint mi. (Igaz, ugy van.)

Ez a kérdés nálunk sok más fontos kérdéssel együtt épp úgy követte a nyugati államokat, mint sok más ily fontos kérdés. Tudjuk, hogy a nyugati országokban is mindenütt, ahol a társadalmi osztályok szervezkedése megkezdődött, előbb szervezkedett az ipar és kereskedelem és csak nagy később utána a mezőgazdaság. Felhozhatom például, hogy Franciaországban az ipar- és kereskedelmi kamarák 1802-ben jöttek létre, míg a mezőgazdasági kamarák ötven évvel később; épp úgy, mint nálunk. Németországban, ahol a 80-as évek elején kezdődtek a mozgalmak, az ipar- és kereskedelmi kamarák szintén ötven évvel előbb jöttek létre, mint a mezőgazdasági kamarák. Igaz ugyan, hogy Németország dicsekedhetik azzal, hogy 1716-ban már megvolt az első gazdasági egyesülete és hogy negyven év múlva már husz gazdasági egyesülete volt és egy évszázaddal előtte meg Magyarországot a gazdasági egyesületek létrehozásában, de ez egy okkal több arra, hogy azt a példát, amelyet nekünk száz évvel előbb kezdődő munkásságuk alapján a németek nyújtanak, megszívleljük és mert jó, kövessük és fogadjuk is el. (Helyeslés.) Minthogy pedig a nyugaton mindenütt beváltak a kamarák, sőt ahol létesítették, annál élénkebb lett a gazdasági egyesületi és szövetségi élet fejlődése kétségtelen, hogy ezek eredményének be kell következnie Magyarországon is és ezért kell létesíteni a földművelési kamarákat, hogy élénkebb életre akarjuk kelteni a gazdasági egyesületek és szövetségek életét. (Igaz, ugy van.)

Azt szokták mondani, t. Nagygyűlés, hogy a statisztikai adatok nem mindig megbízhatók; ha ezt az állítást el is fogadom, hogy nem az utolsó számtétel, de a bizonyító erő a kétszerkettő négy erejével hat, azt az élet minden terén tapasztaljuk, nemcsak a tudomány, de a gyakorlat terén is. A nyugati államok fentemlített példája tehát kétségtelenül meggyőző minden gazdaságszervezési irányban, hogy mily erős következtetések az élet törvénye mindenütt s nekem kétségtelen a meggyőződése az, hogy a földművelési kamarák létesítése által nálunk is fel fog lendülni a gazdasági egyesületi élet és szövetségi mozgalmak egyaránt. (Igaz, ugy van.) Így pl. a németeknél 1861. év június 30-ikán alkották meg a törvényt a földművelési kamarákról. E törvény következtében 1898. évben alakult meg a szász Landwirtschaftskammer; midőn ez megalakult, az egész szász tartomány területén, mely 2.525.000 hektár, vagyis 5.681.000 magyar hold, volt 49

gazdasági egyesület 18.000 taggal, öt év múlva, a földművelési kamarák létrejötte után, volt már 225 gazdasági egyesület 76 ezer taggal, 1896. évben volt Szászországban 297 szövetségi 17 ezer taggal, öt év múlva, a földművelési kamara megalakulása után, volt 532 szövetségi 35.200 taggal, ami annyit jelent, hogy a szövetségek száma 80%-kal, a taglétszám száz százalékkal emelkedett. Eszerint a fejlődési folyamat szerint tehát Magyarországon minden 113 ezer magyar holdra esniek egy gazdasági egyesület.

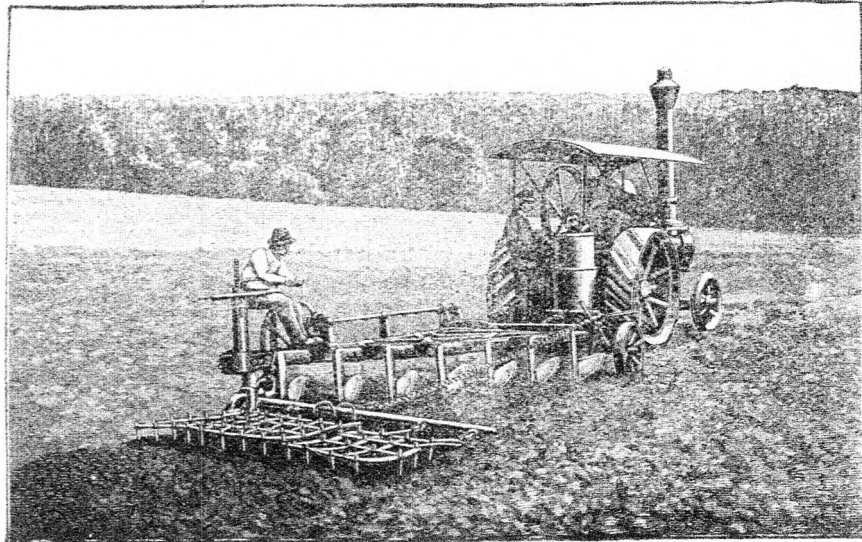
Ezt a nagy ellentétet azért tüntetem ki, hogy bizva-bizunk a nemzeti erőben, tán csak nem vagyunk oly rosszak, kerekén kimondom: oly lélek, hogy ne tudnánk a nyugati példán lekövetni és a nemzetfenntartási erő képes ugyanazon hangulatot támasztani minden magyar gazdában, hogy ami sikerült a németeknek, sikerül a magyar gazdáknak is. (Helyeslés. Igaz, ugy van!) Hogyha a földművelési kamarákat, létesítjük, jelentékeny százalékkal fog emelkedni a gazdasági egyesületi élet a vidéken és ez fogja elosztani, kedves gazdatársaim, azoknak az aggodalmát, akik attól félnek, hogyha a kamarákat létesítjük, elalszik a gazdasági egyesületi élet, mert hiszen tényleg másutt felendült. (Ugy van.)

Azt hiszem, tisztelt Nagygyűlés, hogyha figyelembe vesszük azt, hogy a német földművelési kamaráknál mily fejlődése volt hogy egy mondjam a belterjes kamarai gazdasági életnek, lelkesednünk kell azért, hogy ezt a földművelési kamarai rendszert mielőbb hozzuk életre, mert ime felemlitem, hogy a porosz kamarának mily szakosztályai alakultak tizenöt év alatt magában a földművelési kamarában, annak pénzbeli, erkölcsi és értelmi erejéből, minden más nagy támogatás nélkül. A porosz kamarának van külön, önálló kísérleti szakosztály, gyümölcsészeti, kertészeti, állattenyésztési és állategészségügyi, a járvány, az erdészet, építészet, nemzetgazdaság, biztosítás, a számvitel, a jogvédelmi, a munkásügyi, vegyszeres szakosztályai, földművelési kísérleti állomások, a réttözésmivelés, járványbetegség, tejgazdaság, a gazdasági eszközök vétele, felülvizsgálata, különleges állatfajok terjesztése stb., egyszóval husz szakosztálya van ezen kamarának, melyek teljesen önállóan működnek és hatszázötvenezer márkánál több az évi költségvetése, amelyből hogy mily jelentékeny eszközökkel dolgozik és mennyit fordít a mezőgazdasági érdekekre, az kitűnik a következő számadatokból:

Saját hirlapjaira 30 ezer márkát, létenyészésre 18 ezer márkát, más állattenyésztési ágazatokra 48 ezer márkát, tudományos kísérletekre 58 ezer márkát, kémiai célokra 36 ezer márkát, nyugdíjalapra 9 ezer márkát, utazási ösztöndíjakra 18 ezer márkát, tisztviselők fizetésére 51 ezer márkát, általános költségekre 47 ezer márkát fordít. Ennyi költséget tud tehát egy kamara előteremteni és tud a mezőgazdaságra fordítani amellett, hogy az összes gazdasági egyesületek és szövetségek száma napról-napra emelkedik és felendül. Hát mi állítjuk ki a saját magyar társadalmunkról azt a szegénységi bizonyítványt, hogy meghátrálunk

a nyugati ily fényes példája előtt és nem bizunk a saját erőnkben, hogy gazdaságszervezésünk oly színvonalra emeljük, mint más nemzetek, akkor keleti léha, tunya faj vagyunk, hogyha ettől a munkától visszariadunk. (Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps.) Csak az lehet tehát ellene ezen kamaráknak, aki nem mérlegeli a gazdaságszervezés égető szükségletét és nem tudja megbecsülni, hogy az összetartásban és egyetértésben van a világrendítő hatalom. A magyar gazdaságszervezés pótolni akarja a mulasztásokat, melyeket 58 esztendőn át — leszámítva az utolsó tízévi működésünket — sajnos, a nemzet kárára végignézett és hogyha mind-ezen mulasztásokat pótolni akarjuk, a földművelési kamarai intézmény egyike lesz a pótlás legerősebb emelvényének. En azt hiszem, véte-nénk a nagygyűlés értelmi színvonalá ellen, hogyha kicsinyes részletezéssel töltönnék az időt, kérem tehát, méltóztassanak ezen törvényjavaslat-tervezetet általános vita tárgyául elfogadni. (Élénk éljenzés. Elfogadjuk!)

Andrássy Sándor gróf: Mélyen tisztelt Nagygyűlés! A Zempléni vármegyei Gazdasági Egyesület, amelyet szerencsés vagyok a mai nagygyűlésen képviselni, mindjárt eleitől fogva teljesen át volt hatva annak nagyszínűségétől, hogy a magyar gazdasági érdekképviselete olyformán alkottassék meg, hogy az a gazdaságszervezés érdekeit hathatósan istápolja és előmozdítsa. A Zempléni vármegyei G. E. a kamarai rendszer mellett foglalt állást. És amikor e nyár folyamán megkapta Rubinek igen tisztelt igazgató ur és Bernáth István munkatársának jeles elaborátumát, örömmel üdvözölte azt. Azonban annak tárgyalása folyamán erős aggodalmaink keletkeztek a tervezetnek úgy, amint van, változatlan elfogadása iránt és ezen aggodalomból kifolyólag módosításokat volt bátor az egyesület a végrehajtóbizottságnak ajánlani. Amint a rendelkezésünkre bocsajtott fizetből láthatjuk, úgy, mint a Zempléni vármegyei G. E.-nek, számtalan más gazdasági egyesületnek is vannak megjegyzései. Ha már most, tisztelt Nagygyűlés, mi itt ma elkezdjük az egyes módosításokat megvitatni, kiteszszük magunkat annak, hogy esetleg elfogadjuk az egyik gazdasági egyesületnek a javaslatát bizonyos órában, egy pár félórával későbbben elfogadjuk egy másik gazdasági egyesületnek szintén egészen helyes javaslatát és oda fogunk kilyukadni, hogy egy olyan javaslatot fogunk felterjeszteni, amelyben igen helyes elvek lesznek lefektetve, de azok nem fogják egymást fedezni és végeredményében egy meglehetősen zavaros, a gazdasági érdekeket nagy általánban ki nem elégitő munkát lesz a tárgyalás eredménye. Az én nézetem szerint a gazdasági érdekek ebben a tárgyalásban egy teljes egyetértéssel készült és a gazdasági érdekeket minden irányban lefedő munkával kell a földművelésügyi miniszter elé járulnia, aki kegyes volt a mi ezen mozgalmunkat ilyen hathatósan pártfogolni. Ennélfogva bátor vagyok a tisztelt Nagygyűlésnek azt indítványozni, hogy ne menjünk ma bele ennek a javaslatnak a részletes tárgyalásába, hanem alakítsunk az összes gazda-

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

sági egyesületek elnökeiből egy bizottságot, tüzünk ki egy bizonyos határidőt, de legkésőbbben folyó évi december hó végéig, hogy ezen idő alatt ez a bizottság a rendelkezésére álló anyagból egy lehetőleg közmegegyezést előidéző, minden tekintetben perfekt javaslatot készítsen. Ajánlom indítványomat elfogadásra. (Helyes.)

Hoyos Miksa gróf: Tisztelt Nagygyűlés! Teljes szívvel osztom előttem szóló igen tisztelt gazdátársamnak eszméjét és indoklását. Azon a szerény nézetem vagyok én is, hogy ezt a kérdést, amelynek teljesülése a gazdátársadalomnak egyik leghőbb óhajta, általános megegyezés mellett kell eldönteni. Én azt hiszem, hogy ez a kérdés nincs ma még abban a stádiumban, hogy teljesen megérve döntessék el a mai közgyűlés alkalmából. Annyi áthidalhatatlan ellentéte van a javaslat leglényegesebb pontjaiban, hogy azt egyszerű szó többséggel ezen a nagygyűlésen eldönteni szerény nézetem szerint nagyon szerencsétlen megoldás volna. A törvényjavaslat kerete kitűnő. Készséggel meghajtom elismerésem zászlóját azoknak szerzői, Rubinek Gyula és Bernát István urak előtt s azt hiszem, mindenik gazdátársam is velem együtt. De ebben a keretben nemcsak igen jó javaslatot lehet alkotni, de lehet rossz javaslattal is előállni. És ha én mint gazda jövő sorsom iránt teljes tájékozottsággal akarok lenni és ha azt hiszem, hogy a gazdátársadalomnak egy egyöntetű és közmegegyezéssel járó javaslatot kell a földművelésügyi miniszter elé terjesztenie, akkor igenis magamévá teszem Andrassy Sándor gróf öngyűlési indítványát és a szövetségi nagygyűlés töles beállítására appellálva, azt elfogadásra ajánlom.

Almássy Imre gróf szintén teljes mértékben hozzájárul Andrassy Sándor gróf indítványához s kijelenti, hogy tévednek azok, akik azt hiszik, hogy az Andrassy indítványának pártolói akár a javaslat elodáztatását kívánják, akár pedig a javaslat ellen szólnának. Az a legfőbb baj, hogy nem vagyunk teljesen tisztában az ügyvel. Minden gazdátársunk hibát követett el már azzal, hogy előre kevésebben foglalkozott az ügyvel, de ennek megvan az a védelme, hogy erre az idő kissé rövid volt. Ha kimegyünk a vidékre, meggyőződhetünk, hogy a gazdaközönosság, különösen a kisgazdák nincsenek megelégedve a javaslattal. Ezért tartja szűkösnek még egyszer meghallgatni a gazdasági egyesületek kiküldöttjeit s ezért ajánlja elfogadásra Andrassy Sándor gróf indítványát.

Somssich László gróf teljes mértékben hozzájárul az előtte elhangzott felszólalásokhoz. Az előttem fekvő törvényjavaslatban a gazdaközönösnek és pedig egy a birókosszisztálnak, több a kisgazdák és a vármegyei gazdasági egyesületeknek érdekeit nem látja szóló teljesen biztosítva, ezért tartja szükségesnek egy szűkebb körű bizottság kiküldését, mely záros határidőn belül átdolgozná a javaslatot úgy, hogy abban tényleg azoknak érdekei legyenek biztosítva, akik a föld. Kéri Andrassy Sándor gróf indítványának elfogadását.

Latinovics Pál nincs abban a helyzetben, hogy az előtte felszólalóknak argumentációját elfogadhatná. Nincs pedig azért, mert a gazdasági egyesületek kiküldöttjei éppen azért jöttek

ma ide, hogy ezt az életben szükséges javaslatot itt ma tárgyalják. Minden gazdasági egyesületnek kellő idő állott már eddig rendelkezésére, hogy ezt a javaslatot áttanulmányozhassa, megvitassa és arra észrevételeit megtegye: természetesen, ha az a gazdasági egyesület nem foglalkozott kellőleg a javaslattal, arról minem tehetünk. Tekintettel arra, hogy ennek a javaslattalnak törvényerőre emelkedését az ország gazdaközönösége igen lázas érdeklődéssel várja, indítványozza szóló, hogy a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslatot a mai napra kitűzött program szerint tárgyalja le a nagygyűlés.

Mezey Gyula sajnálattal hallotta azokat a javaslatokat, amelyek Andrassy Sándor és a többi felszólalók részéről elhangzottak és amelyeket szóló halasztó természetűeknek tekint. Ezekhez szóló a maga részéről és egyesülete részéről semmi körülmények között hozzá nem járulhat, nem pedig több oknál fogva. Először azért nem, mert egyesülete részéről szóló ezzel teljesen ellenkező értelmű megbízatást nyert. Ilyen fontos kérdésben pedig mint a mezőgazdasági érdekvédelem kérdése, melyet már az 1895. évi III. gazdakongresszus előtt hozdunk tárgyalni, amelyet tehát már kiforrottak kell tekinteni, lehetetlen szólnak az egyesülete által adott megbízatással ellenkező álláspontra helyezkednie. De nem fogadhatja el a javaslatot azért sem, mert azt kellőképpen indokoltnak nem találja. Sőt, ami Andrassy Sándor gróf indoklását illeti, abban szóló ellentmondást is lát, mert hiszen Andrassy gróf egyenesen hangsúlyozta, hogy az előttem fekvő javaslat igen kiváló munkát, abban helyes elvek vannak lefektetve: de megtörténhetik, hogy ha ezeket a helyes elveket a mai nagygyűlésen elfogadjuk, azok egymást fedezni nem fogják. Ezt szóló megérteni nem tudja, mert ha mi a mai alkalommal elfogadjuk azokat a helyes elveket, amelyeket a tervezet készítői a javaslatba lefektettek, akkor ebben semmiképpen sem találhatunk ellentmondást. De nem fogadhatja el a javaslatot azért sem, mert a proponált megoldási mód nem helyes és nem célszerű. Mert, ha eddig nem volt nekünk időnk arra, hogy ennek a javaslatnak elveit megvitassuk és arra észrevételeinket megtegyük, mikor már az 1907-ik évben a gazdasági egyesületek legfőbb munkássága a rá irányult, hogy az OMGE. által nekik meghirdetett javaslatot tanulmányozták, azokat megvitatták, akkor még kevesebb történetik ez meg decemberben. Nem tudja elhinni és elképzelni szóló, hogy egy 60-80 egyesületi kiküldöttből álló bizottság jobb javaslatot tudjon kidolgozni, mint Rubinek Gyula és Bernát István, akik a mezőgazdasági érdekekkel több mint két évtized óta foglalkoznak és ezekben a dolgokban teljesen vezettek. Ezeknél fogva javasolja szóló, hogy a nagygyűlés az elhangzott javaslatok felett térjen napirendre és a törvényjavaslatot az előadói javaslat értelmében — amely szintén nem kontemplál egyebet — vegye tárgyalás alá. (Helyes.)

Andrassy Sándor gróf: Félreértett szavaim helyreigazítása végett szólok fel, mert előttem szóló nekem oly kijelentést imputált, amit nem tettem. Én t. i. azt mondtam, hogy a Zemplén vármegyei G. E. nagy elismeréssel volt azon

munkálatért, melyet Rubinek, Bernát megvitatás végett rendelkezésre bocsátottak és egy szóval sem mondtam azt, hogy ezen javaslat tetszett volna és hogy egyesülete az abban lefektetett elveket helyeselte volna. Az igazság kedvéért kénytelen vagyok kijelenteni, hogy egyesülete a tervezetben más helyeselni való nem talált, mint magának a kamarai rendszernek kimondását.

Keglevich Gábor gróf: Midőn ezen törvényjavaslat nekünk kiadott, azért adatott ki, hogy megrostáljuk és saját véleményeinket arra nézve megtegyük. Hogy most ez a hangulat van, méltóztassék annak az elzárkózottságnak tulajdonítani, amelyet az ügy előző tárgyalásánál el méltóztattak foglalni. A gazdasági egyesületek ugyanis többféle javaslatokat tettek: nem mondom, hogy mindegyiket bele kellett volna tenni, de a fő dolgok, melyek alapját, fundamentumát kell hogy képezzék, az hiányzik. Nem akarunk mi semmiféle ellenakbaskodást csinálni, mindnyájan akarjuk a kamarai rendszert, de nem akarunk olyant, ami a gazdáknak meg nem felel. Itt van a bökkenő és magam is azt kell hogy hangoztassam, hogy a tervezetet egy ülésen keresztül hajlani nem szabad, nem lehet. Meg kell azt még egyszer vitatni. Pontos az is, hogy ezt a tervezetet kik és hogyan tárgyalják, mert ezen kérdésben is van valami. Van egy javaslat, Andrassy Sándor grófé, az első pillanatra úgy látszik, mint hogyha halasztási javaslat volna, de én ésem az, mert ha még megrostáljuk is, akkor se jön decemberig a parlament elő; szóló nem lát abban semmi különöset, hogy ha a javaslat visszaadatik újból a gazdasági egyesületeknek, éppen azért hozzájárul Andrassy indítványához.

Gubner Gyula nézete az, hogy mikor az ország gazdasági életére messze kiható ezen intézkedésről van szó, akkor az itt felszólalt tekintélyes gazdáknak aggodalmait, akik a társadalmi életben mint előelő, nagy és súlyos befolyású tényezők szerepelnek, figyelmen kívül hagyói nem lehet, másfelől pedig ebből azt kell látnia, hogy az ország gazdaközönösége ebben a kérdésben még bizonyos megnyugvási pontra nem jutott. Ha időt engedünk az aggodalmaskodó lelkek megnyugtására és alkalmat adunk a különféle vélemények összeegyeztetésére, akkor elérjük azt, hogy olyan elaborátummal fogunk a miniszter elé állhatni, amelyben az egész gazdátársadalomnak egyöntetű felfogása fog megnyilvánulni, amit, ha akármeddig is tanácsoznánk itt, soha nem érünk el. Ha a gazdasági egyesületek elnökei ülnek össze, akik az ő egyesületüknek a hangulatát és óhajait a legjobban ismerik, akkor ők egy, az egész ország hangulatából kialakult munkát fognak kidolgozni, amely mindnyájunkat ki fog elégíteni. Ajánlja Andrassy gróf indítványát elfogadásra olyképpen, hogy fogadjuk el a javaslatot általánosságban, de tovább ne menjünk, hanem bízzuk a részletes tárgyalást a gazdasági egyesületek elnökeiből alakult bizottságra. (Helyes.)

Wittmann János különösnek találja, hogy a halasztást indítványozók mind-egyike elismerését fejezi ki a javaslat iránt, az abban lefektetett elveket tökéletesen helyeslik, mégis kívánják a tárgyalás elhalasztását. Ami azt illeti, hogy

vannak szentes, sem sz megelé lyike hu Szóló hogy a csak az életbelől belül né helje a indítván semmi e ezt eléz (Helyes)

Gorot vezettel kérdése benne v meg a s ramlja hogy a j sületek ki fogja akkor l gazdasze

Dessze hogy a tarija, h Andrassy nem br Andrassy Zemplén bizáshól álláspont nagygyűl teni leh oszthatja azt bizo álláspont vármegye vidéken dásban

azon fel igen szé feledjük tárgyalta ügyi min nyes sz szólító tá szem elő szejóban hozásnál történi, ügyében sék a cs tóztassék nak is o érdekeit szerzik hozásnál tartó tár közönöség felszólala lehet reá Szóló ab nagygyűl elveit, a kat lesz

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonczi gyártmány!

Losonczi gyártmány!

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

BUDAPEST, V., VÁCZI-KORUT 32. SZÁM.

vannak áthidalhatatlan ellentétek, az természetes, mert egy ilyen nagy elaborátumot sohasem szerkesztettek meg úgy, hogy az teljes megaláztatást szült volna. A felszólalók némelyike hivatkozott a kisgazdák elégtelenségére. Szólok 18—20,000 kisgazda nevében állítja, hogy azok szívesen elfogadják a javaslatot, csak azt várják, hogy az minél hamarabb életbelépjen. S ha ez a javaslat rövid időn belül nem fog törvényerőre emelkedni, am terhelje a felelősség azokat, akik az elodázási indítványt megtették. Ebbe a halasztásba szólok semmi szin alatt bele nem mehet s nem tudja ezt eléggé a nagygyűlésnek is a szívére kötni. (Helyeslés.)

Görög László az a körülmény állítja a tervezettel szembe, hogy a gazdasági szervezkedés kérdésében nincsen álláspontunk. A tervezetben benne van, hogy 80 kinevezett tag határozza meg a szervezkedést, de a szervezkedés programja nincs meghatározva. Ezért kívánja szólok, hogy a javaslat visszaadassék a gazdasági egyesületek elnökei útján egy bizottságnak, amely ki fogja tudni egyenliten a különbözőeket és akkor legalább állásponttal fogunk bírni a gazdaszervezkedés dolgában.

Dessowffy Emil gróf: Mindenekelőtt kijelenti, hogy a kérdést oly fontos és oly életbevágónak tartja, hogy annak teljes mérlegelése szükséges. Andrassy javaslatát maga is helyteleníti, mert nem bírja az elhalasztó indítványoknak. Andrassy felszólalását az indokolta, hogy ő a Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület megbízásból oly sok lényeges kérdésben eltérő álláspontot foglal el s nem hiszi, hogy a mai nagygyűlésen ily divergáló nézeteket kiegyenliten lehessen. Szólok Andrassy nézetét nem oszthatja, miután az eddigi felszólalások is azt bizonyítják, hogy többen vannak azon az állásponton, mint Andrassy gróf és a Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület: hogy kint a vidéken több igen fontos és lényegbevágó kérdésben a viszonyok nem teljesen kongruensnek azon felfogással, amelyet Bernát és Rubinczék igen szép munkalátában érvényre jutott. Ne feledjük el azonban, hogy a pécsi kongresszus tárgyalta ezt a kérdést és hogy a földmívelésügyi miniszter őket az érdekképviselet törvényes szervezésére nézve indítvány tételére szólította föl. Azt a hitást sem szabad tehát szem elől téveszteni, hogy mindez nemcsak a sajátban, de a gazdaságközösségben és a törvényhozásnál is azzal a látszólagos impresszióval történik, mint hogyha a gazdaságközösség a saját ügyében nem tudna állást foglalni. Meltóztatásuk a eseléditörvényre visszaemlékezni és méltóztatásuk meggondolni, hogy a törvényhozásnak is oly elemei vannak, melyek nem a gazdák érdekeit védik és könnyen azt az impressziót szerzik egy a kormánytól, mint a törvényhozásnál, hogy ny lényeges kérdések eldöntését tartó tárgyalás alapján sem jutott a gazdaságközösség egyöntetű álláspontra. A mostani felszólalások dokumentálták azt, hogy nem lehet reá oktroálni a gazdaságközösségre bármit. Szólok abban a véleményben van, hogy a mai nagygyűlés elfogadhatja a törvényjavaslat több elveit, amelyben nézeteltérés nincs és azokat leszögezi, ezzel a törvényhozásra és a

a kormányra is bizonyos nyomást gyakorolnának és azután következnek az összes gazdasági egyesületek divergáló nézetének a meghallgatása és ha ezt egy ily ülésen letárgyalni nem lehet, akkor következik az az álláspont, hogy egy bizottság küldeték ki az egyes kérdések megvitatására, amely a december elején tartandó újabb nagygyűlésre javaslatát be-terjesztendő és így kész munka menne a miniszterhez. Azt javasolja tehát, hogy Andrassy javaslatának mellőzéseével a törvénytervezet főbb elveire nézve állapodjék meg ma a nagygyűlés, a részletkérdéseket pedig bizottsági tárgyalás retortáján ejti keresztül, amely a nagygyűlés elé terjesztendő javaslatát. (Helyeslés.)

Emödy József: Elfogadná Andrassy gróf javaslatát, ha nem volna meggyőződve arról, hogy a szövegben levő törvényjavaslat, lehet mondani, hogy évek óta tartott beható tanácskozással tárgyalta képezi és hogy a gazdaságközösségnek alkalma volt beható tájékozást szerezni azon elvek tekintetében, amelyek a törvényjavaslatban lefektetve vannak, mert hiszen ismételve közölte volt a javaslat a „Köztelek”-ben, tárgyalattott különböző kongresszusokon és értekezleteken, aki tehát még ma sincs tisztában az alapelvekkel, az egyáltalában nem is lesz soha tisztában. (Zaj, ellentmondások.) Elfogadná Andrassy indítványát akkor is, hogy ha egy törvénytervezet minél több bizottságban tárgyalatnék; annál jobb és tökéletesebb lenne; de sajnos, szólok az ellenkezőről van meggyőződve, amint ezt Dessowffy Emil gróf által hivatkozott eseléditörvény példája mutatja. Ez a törvény kiváló alkotás volt, de a bizottsági tárgyalások folyamán kidobáltuk belőle mindazt, ami annak régi patriarkális jellegét megőrvendő volt és magunkra vettük mindazon terheket, amelyek már ma is s a jövőben még inkább elviselhetetlenné válnak. (Ugy van, ugy van!) Ez bizonyítéka annak, hogy ez a törvényjavaslat sem lesz jobb azért, hogy a bizottságról-bizottságra, anektről-anektra keresztül hurcoljuk s szólok fél attól, hogy ez a törvényjavaslat is annyi mindenféle mellétekinteteknek és mellékérdékeknek martalékává válik, hogy jó törvény belőle nem lesz.

Még egy dologra hívja fel a nagygyűlés figyelmét, amelyre még senki sem reflektált s ez az, hogyha nem sietünk, hogy mielőbb beterjesztessék a törvényhozás elé, akkor ebből soha sem lesz törvény. (Igaz, ugy van!) Szólok igen fél attól, hogyha e törvényjavaslatot a mostani képviselőház meg nem szavazza, akkor azon képviselőház, amely majd a nagy vizűzőn után fog egybegyűlni, egyáltalán meg nem fogja szavazni. (Hosszantartó élénk éljenek és taps.) Épp ezért szólok Andrassy halasztó indítványához hozzá nem járulhat.

Lippich Gusztáv indítványozza, hogy szavazasson döntően a nagygyűlés az indítvány felett, mert nem kell attól félni, hogy egy hónappal elodáztatják az érdemleges tárgyalás, hiszen Poroszországban is hét évig tárgyalta a gazdaságközösség a mezőgazdasági érdekképviseletet, míg létesítette. Helyesli Andrassy Sándor gróf indítványát, hogy még egyszer tárgyalassék meg az egyesületekben a törvényjavaslat, melynek részleteit is ki kell dolgozni, mert

tudvalevő, hogy a törvények nem elvben szoktak rosszak lenni, hanem a részletekben és hogyha e részleteket ki nem dolgozzuk, akkor egy rossz törvényalkotást fogadunk el.

Kállay András szintén abban a véleményben van, hogy az országgyűlésen sokkal simábban fog keresztül menni a törvényjavaslat, hogyha látják, hogy ezt a gazdák egyeteme alkotta meg és mint a gazdaságközösség egyhangú elhatározása kerül az országgyűlés elé. Szólok tehát Andrassy indítványa elfogadásával nem látja a kérdésnek az elodázását, sőt abban volna az elodázás, hogyha nem egy igazán nagy többség álláspontja és nem egy egyöntetű elboratam kerülne az országgyűlés elé. Nem oszja Emödy azon indokolását sem, hogy ezt a törvényjavaslatot a mostani országgyűlésnek kell tárgyalnia, mert míg a választási javaslatból törvény válik, abba a legjobb igyekezetben beletelik két esztendő is, mert a vármegyék legtöbbje nem azon lesz, hogy a törvényjavaslatot sürgősen elintézzze, mert az alapos és nagy munka és annak elvégzésébe két-három év belekerül. Ezen időn belül biztosak lehetünk a felől, hogy a földmívelési kamaráról szólok törvényjavaslatokból törvény válik. Dessowffy Emil gróf azon indítványát, hogy a javaslatból válogassuk ki azon részleteket, amelyekben egyetértünk, azok felett terjünk most napirendre és csak a vitákat terjesztjük egy bizottság elé, szólok teljesen inpraktikusnak és kivihetetlennek tartja, mert ezeknek egymástól való elválasztása nem egyéb, mint részletes vita. Annál inkább csatlakozik Andrassy gróf indítványához, mert szólonak gazdasági egyesülete a kitűzött időre szintén nem terjeszthette be a törvényjavaslatra vonatkozó észrevételeit. Andrassy indítványa azon részét, hogy a kérdés előkészítése bizassék a gazdasági egyesületek elnökeire, Mezey nem jól értelmezte, mert a gazdasági egyesületek gyűlésein nem a főispánok jönnek össze, hanem a gazdasági egyesületek elnökei, akik maguk közül kiválasztanak öt-hat tagból álló bizottságot, amely záros határidő alatt terjeszti elő javaslatát. Szólok így értelmezi Andrassy indítványát és azt úgy a maga, mint gazdasági egyesülete nevében magáévá teszi.

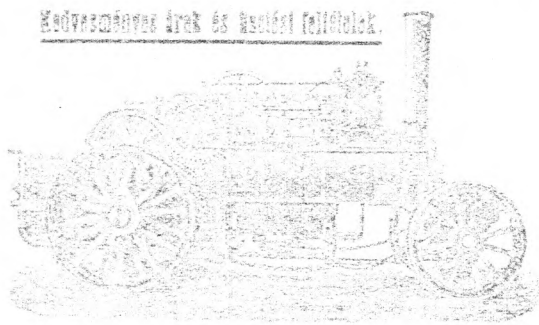
Erős Rezső semmi veszélyt nem lát abban, hogyha a kérdés újabb beható tanácskozás tárgyává tételk, mert nem lesz hátrányára az ügynek. Andrassy Sándor indítványát Gulner módosításával fogadja el.

Hertelendy Ferencz átnézi az egyes felszólalók által felhozott aggodalmakat s nem akarná, hogy a nagygyűlés határozat nélkül menjen szét, ezért az alábbi indítványt terjeszti elfogadás végett a nagygyűlés elé:

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése az előadói javaslatot általánosságban tárgyalás alapjául elfogadja és kimondja, hogy a kötelező gazdasági egyetkepviselet törvényes megalkotását kívánja. A tervezet pontozatainak részletes megvitatására felkéri és kiküldi a gazdasági egyesületek elnökeit és az ekként alakított bizott-

BOROSZLÓ — BUDAPEST

Közvetlen árak és legelőbbi feltételek.

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák.

**Teljes gőzeke-készleteket
és gőz-utihengereket**

Legtökéletesebb kivitelben szállít

KEMNA J. gépgyár és Magyarországi igazgatósága
BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-utca 8.

ság munkálatait a nagygyűlésnek december első hetéig benyújtani tartozik.

Domahidy István az indítványt oly értelemben fogadja el, hogy a nagygyűlés a törvényjavaslat megvitatására szakemberekből álló bizottságot küldjön ki.

Meskó Pálnak az a nézete, hogy nem bizottságokat kell itt kiküldeni, hanem azokat az urakat, akik ezt a javaslatot rossznak tartják és pedig meggyőződésből tartják rossznak, kérjük meg, hogy terjeszsenek be egy jobb törvényjavaslatot. Ugy, amint a dolgok most állanak, leghelyesebbnek tartja szóló a Hertelendy Ferenc indítványát, amelyet elfogadásra ajánl.

Kállay András a szövegen fekvő kérdés sikerének a kulcsát az Andrássy gróf indítványának az elfogadásában látja s azt azzal a hozzátétellel, illetve módosítással ajánlja elfogadásra, hogy a kiküldendő bizottságba ne csak a gazdasági egyesületek elnökei, hanem esetleg azoknak helyettesei is, egyszóval a gazdasági egyesületek kiküldöttjei hívassanak meg.

Mesterházy Ernő dr. visszavonja szólására történt jelentkezését, mert ugyanazt akarja mondani, mint Kállay.

Andrássy Sándor gróf az amúgy is hosszúra nyúlt vitára való tekintettel nem bocsátkozik polémiába az egyes felszólalókkal, hanem egész röviden kinyilatkoztatja, hogy teljes mértékben hozzájárul Hertelendy Ferenc indítványához és azt indítványozza, hogy azok az urak, akiknek e kérdésbeni szakértelmét a kiküldendő bizottság nem nélkülözheti, elsősorban e törvényjavaslatnak szerzői és előadója is beválasszassanak a bizottságba. *(Helyeslés.)*

Mezey Lajos előadó néhány észrevételt kíván tenni az egyes felszólalásokra nézve. Keglevich Gábor gróf azt a vádat emelte ellenünk, hogy elzárkóztunk a gazdasági egyesületek véleményének alapos megvitatása elől, erre vonatkozólag megjegyzi, hogy a legutóbbi választmányi ülésben éppen Keglevich Gábor grófnak ebben a kérdésben írt füzetére hivatkozól a választmány elhatározta, hogy indítványozni fogja a közgyűlésnek, hogy a földmívelésügyi miniszter elé oly javaslattal járjon, hogy a kerületi kamarákat lehetőleg a mezőrendőrségről szóló törvény megváltoztatása alkalmával a járási és községi szervezetekkel kapcsolatba hozza. Ha ezt az ő életrevaló javaslatát, mely egyetlen kimagasló véleményeltérés volt közöttünk és köztük, elfogadtuk, azt semmiképpen sem lehet elzárkózásnak minősíteni. *Gorove László* felhozta, hogy önéki különösen az nem tetszik, hogy az országos központi kamara 80 tagját kinevezi a miniszter és hogy ezek fogják megcsinálni majd az egész kamarai szervezetnek további életműködési alapelveit. Erre nézve megemlíteni kényszerül szóló, hogy a javaslatban egészen világosan benne van, hogy az országos központi kamara 80 tagját első ízben kinevezi a miniszter, de amint a kamarák megalakultak, akkor ennek az első ízben kinevezett, 80 tagu központi kamarának a működése megszűnik és a vidéki kamarák kiküldöttjeiből alakul meg véglegesen az országos központi kamarának a tagsága. Minthogy pedig *Lippich Gusztáv* felhozta, hogy a német törvény hét év óta készült, megemlíti, hogy bizony ez sok-

kal több év óta készül, már az 1895. évi III. országos gazdakongresszus foglalkozott ezzel a kérdéssel, téves tehát az az állítás, mintha ez a kérdés csak két év óta volna napirenden. Ami a beadott indítványokat illeti, szólónak mint előadónak kötelessége a közhangulat előtt meghajolni, miután semmi kétség nincs arra nézve, hogy szavazással egymást majorizálni ebben a kérdésben nem szabad. Minthogy pedig a jelenlevők nagy része Hertelendy Ferenc indítványát fogadta el, szóló is hozzájárul ahhoz. *(Éljenzés.)*

Keglevich Gábor gróf helyreigazítja néhány, az előadó által félremagyarázott s az említett füzetben foglalt mondatát.

Bujanovics Sándor elnök: Következik a határozathozatal. Andrássy Sándor gróf adta be az első indítványt, külön indítványt adott *Dessewffy Emil* gróf és egy további indítványt nyújtott be *Gulner Gyula*. Szóló azt hiszi, hogy ezek az indítványozó urak hozzájárulnak — mert lényegében ugyanazt tartalmazzák — a Hertelendy Ferenc által utólag beadott indítványhoz. Azért a szavazás tárgyává egyedül a Hertelendy-féle indítványt teszi és úgy látja, hogy határozatilag kimondhatja, hogy a nagygyűlés a Hertelendy Ferenc által benyújtott indítványt elfogadja. *Andrássy Sándor* gróf azon kiegészítésével, hogy a kiküldendő bizottságba a törvényjavaslat tervezői és előadója is meghívassanak.

Dessewffy Emil gróf Hertelendy Ferenc indítványát az eredeti szövegében kívánja elfogadni, amelyben ez a kivétel volt "... a gazdasági egyesületek elnökei, vagy akadályoztatásuk esetén helyettesei". Az indítvány eredeti szövegében megbizottól nem volt szó, erre pedig szóló sulyt kíván helyezni, mert éppen abban látja a garanciáját annak, hogy a gazdasági egyesületek nézete a bizottságban hiven tolmácsolassék, ha a bizottságban az egyesületet olyan férfi fogja képviselni, aki egyesületének álláspontját ebben a kérdésben legjobban ismeri, sőt erre nézve bizonyos direktívát kapott egyesületétől. Ez pedig csak az elnök, vagy annak helyettese, az alelnök lehet. Kéri Hertelendy indítványának az eredeti szövegben való elfogadását.

Mezey Gyula a javaslat szövegében sulyt kíván helyezni arra, hogy a szövegbe bevételek *Kállay András*nak a nagygyűlés által helyeselt azon indítványa, hogy a kiküldendő bizottságban az egyesületek elnökei, esetleg kiküldöttjei foglaljanak helyet. A „kiküldöttjei” szóban belefoglaltathatják az elnök is, mert az egyesület kiküldheti akár az elnököt, akár bárki mást, aki ezzel a kérdéssel szakszerűleg foglalkozott, de annak nincs semmi esélyje, hogy esetleg olyanok tárgyalják ezt a kérdést abban a bizottságban, akik esetleg ezzel a kérdéssel szakszerűleg nem is foglalkoztak, sőt talán nem is ismerik a törvényjavaslatot. Ilyen értelemben fogadja el szóló Hertelendy Ferenc javaslatát. *(Helyeslés.)*

Hertelendy Ferenc kijelenti, hogy minden lehető módosítást, amely azt az eszmét szolgálja, amelyet szóló indítványával elérni óhajtott, szívesen elfogad azért, hogy lehetőleg egyhangu határozatot dokumentáljunk ki felé.

Gulner Gyula javasolja, hogy a gazdasági

egyesületek képviseltetésének kérdését úgy oldjuk meg, hogy miután valamennyi indítványozónak az volt az intenciója, hogy valamennyi gazdasági egyesületet az arra leghivatottabb egyén képviselje a bizottságban, tehát hagyjuk ki a szövegből az „elnökök” szót és egyszerűen azt vegyük be, hogy a gazdasági egyesületeket „egy kiküldött” fogja képviselni a bizottságban. *(Helyeslés.)*

Hertelendy Ferenc hozzájárul *Gulner* módosításához.

Dessewffy Emil gróf ismételtlen kéri a nagygyűlést, hogy Hertelendy indítványát az eredeti szövegében fogadja el, ahol az elnökök vagy azok helyettesei vannak a gazdasági egyesületek képviseltetésével megbízva, hogy a gazdasági egyesületi szervezet mai formáját meg ne bolygassuk. De ha a nagygyűlés megfelelőbbnek találja a „kiküldött” szót, úgy szóló is hozzájárul ahhoz.

Mezey Gyula figyelmébe ajánlja *Dessewffy* grófnak, hogy ez az intézkedés nem bizalmatlanságot jelent az elnökök iránt, mert lehet az az elnök igen kiváló ember, de megeshetik, hogy az érdekképviselőt kérdését nem ismeri eléggé. Ez az intézkedés tehát csak azt czélozza, hogy a gazdasági egyesületek a bizottságba olyan férfiakat küldjenek ki, akik az érdekképviselőt kérdését ex asse ismerik, abban teljesen járatosak. Ajánlja még, hogy az indítványban korrektebb szövegzés végett tegyék ki a „kiküldöttjei” szó elé az „egy-egy” szócskát.

Bujanovics Sándor elnök figyelmébe ajánlja a nagygyűlésnek, hogy december hó első hete igen rövid terminus ennek a nagy munkálatnak elvégzésére. Kéri tehát a nagygyűlést, hogy járuljon hozzá ahhoz, hogy ez a terminus kitolassék legalább is 1909 január haváig. *(Helyeslés.)*

Hertelendy Ferenc hozzájárul *Mezey* stílus módosításához, valamint az elnök javaslatához a terminust illetőleg s még egy hiányt akar az indítványban kipótolni, amelyre a felszólalók egyike sem gondolt. Nevezetesen pótlólag bevenni kéri az indítványba azt is, hogy a kiküldendő bizottságba meghívassanak az OMGE. elnökei is. Az indítvány végleges szövege tehát így szól:

„A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése az előadói javaslatot általánosságban a tárgyalás alajjáról elfogadja és kimondja, hogy a kötelező gazdasági érdekképviselőt törvényes megalkotását kívánja. Pontozatának részletes megvitatására és kidolgozására felkéri és kiküldi az OMGE. elnökeit és a gazdasági egyesületek egy-egy kiküldöttjét, az előadót és a tervezet készítőit. Ezen bizottság munkálatait a szövetségnek 1909 január havában tartandó ülésén benyújtani tartozik”. *(Általános helyeslés.)*

Bujanovics Sándor elnök határozatilag kimondja, hogy a nagygyűlés a most felolvasott határozati javaslatához egyhangulag hozzájárult. *(Éljenzés.)*

Arankamentes lóhere és

luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ah vidéki állomás átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó menyiség közlésével

MAUTHNER ÖDON

cs. és kir. udvari magkereskedés

BUDAPEST.

Most
ványai.
és így to
az őszin
gyűlést,
sikerü ne
gazdasá
megállap
az elnök

A me

A Gaz
ségének
kérdéséb
Többen
toltak a
állítván,
zetet nem
legelni, r
szükség.

ebben a
lehet: is
zetet. A
alatt fogj
elfogadar
e tárgyre

Semmi
lekiismer
vele. Áll
marák ter
eleitől fo
tük azt, P
vással fog
nek újabb
kelthetné

az eddig
tott gond
latravezés
mely a ja
közönség

Sajnos
sok kilat
zás során
Az érdekl
a Rubine
fekszik s
gazdasági
nézeteket,
gondosan
azokat a
kereteibe

Az is ké
ugy, amin
többsége
megnyitak
pontjukho
feljebb a
zonyos ka
gel kell tör
kérdésekbe
tárgyalás
denkinek
Ha ped
törökvés

Védjegy

Krumhol
SCH
Budape

Most következzenek a szövetségi tagok indítványai. Indítványok azonban be nem adtak és így további tárgyalni valónk nincs. Azzal az őszinte kívánsággal rekesztem be a nagygyűlést, vajha a most kiküldött bizottságnak sikerülne az annyira fontos és égető mezőgazdasági érdekképviseleti kérdésben egyöntetű megállapodást létrehozni. (Élénk eljenzés. Éljen az elnök!)

A mezőgazdasági érdekképviselet ügye.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése a mezőgazdasági kamarák kérdésében nem hozta meg a várva-várt döntést. Többben általánosságban aggodalmakat támasztottak a Rubinek Bernát-féle tervezet ellen, azt állítván, hogy a gazdaközönségnek ezt a tervezetet nem volt még módjában kellőképpen mérlegelni, miért is új szaktanácskozmányra van szükség. S miután elvként mondták ki, hogy ebben a kérdésben szavazással dönteni nem lehet: ismét bizottság elé utasították a tervezetet. A kiküldött szakbizottság záros határidő alatt fogja befejezni munkáját s így az általa elfogadandó tervezet rövid idő múlva ismét az e tárgyban egybehívandó nagygyűlés elé kerül.

Semmiféle tervezetnek nem árt, ha minél lelkiismeretesebben és behatóbban foglalkoznak vele. All ez különösen a mezőgazdasági kamarák tervezetére, mert törvénynyé válásának eleitől fogva sarkalatos feltételeként tekintették azt, hogy az érdekelt körökben megnyugvással fogadják. Örvendénk tehát, ha a tervezetnek újabb bizottsági tárgyalása azt a reményt kelthetné bennünk, hogy ezáltal pótolhatván az eddig lefolyt tanácskozások során elmulasztott gondosság, eddig rejtve maradt vélemények latravetésével olyan kiegyenlítés jöhet létre, mely a javaslatot is tökéletesebbé teszi, a gazdaközönséget is megnyugtatja.

Sajnos azonban, az előzmények után nem sok kilátásunk van arra, hogy az új tanácskozás során egyetértő megállapodás alakuljon ki. Az érdekképviselet kérdése régi keletű s maga a Rubinek-Bernát féle javaslat is hónapok óta fekszik szőnyegen; hozzászólt ehhez minden gazdasági egyesület, ismerjük a lényegesebb nézeteket, sőt ezeket a végrehajtó bizottság már gondosan mérlegelte is és méltányolta mindazokat a kívánságokat, melyek a tervezet elvi kereteibe beilleszthetők.

Az is kétségtelenül kitűnt, hogy a tervezetnek úgy, amint az a nagygyűlés elé került, nagy többsége volt. Ilyenformán, amennyiben az eddig megnyilatkozott testületek hívek maradnak álláspontjukhoz, az újabb szaktanácskozmányon legfeljebb a részletekre nézve indulhatna meg bizonyos kapacitálás s itt a legnagyobb készséggel kell törekedni a kiegyenlítésre; ámde az elvi kérdésekben támadó kontroverziókat ez az újabb tárgyalás sem fogja úgy elintézhetni, hogy mindenkinek igazat adjon.

Ha pedig a kölcsönös meggyőzésre irányuló törekvés nem vezetne a kívánatos egyöntetű

megállapodásra, akkor csak két út áll előttünk. Vagy el kell fogadnunk azt az alkotmányosság minden téréen szükségképpen uralkodó elvet, hogy a többség döntson; vagy pedig, ha a kialakuló többség előtt nem hajolunk meg, akkor ki kell jelentenünk, hogy képtelenek vagyunk elintézni ezt a kérdést, a régi lengyel tiltakozási jog: a „nye poz volem” elvének feltámasztása miatt.

Rámutatunk már nem egyszer a mezőgazdasági érdekképviselet kérdésének elodizálásával járó aggodalmainkra. Ha ez a parlament nem csinálja meg az érdekképviseleti törvényt, az általános választói jogra támaszkodó parlament egyáltalán nem csinálja meg, mert végre is a kamarai rendszer nem egyéb, mint a munkaadók érdekképviseleti szervezete. De magát a mai parlamentet oly válságos bonyodalmak fogják terhelni már a legközelebbi jövőben, hogy nagyon sietnie kell annak a gazdasági törekvésnek az elintézési lehetőségeinek kibaszolásában, amely lemaradni nem akar.

És ha figyelmet vetünk emellett a kisgazdák külön érdekképviseleti mozgalmára is, mely a gazdatársadalmat szétforgácsoló irányzatnak kedvez: nem lehet eléggé sietnünk, hogy a gazdatársadalom összpontosításának munkáját törvényes alapon mielőbb tető alá hozzuk. Ha az egyetértés teljes erejével nem lehet, akkor a többség jogával.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: Palkert Alajos.

* **Sertéskolera Kansasban.** Az amerikai Egyesült-Államokban, de különösen Kansasban a sertéskolera nagy pusztításokat visz végbe az ottani sertésállományban. Az utóbbi hónapokban száz és száz farm inficiálódott ez államban, ami valószínűleg a nagy esőzésekkel is kapcsolatban áll. Amerika e vidékein ugyanis nemcsak a tavasz, de a nyár is az idén túlságosan esapadkos volt. A sertéskolera bacillusát az esővíz egyik farmból a másikba viszi át vízfolyások és patakok segítségével. De a betegséget kóbor kutyák, madarak, egyik istállóból a másikba látogató sertéskereskedők és egyéb látogatók is áthurezolják. A kansasi kísérleti állomás a sertéskolera ellen az úgynevezett *Durset*-féle oltást ajánlja. Az oltóanyag kétféle szérumból áll, az egyik immunis szérum, vagyis oly sertés véreből való, mely a betegségnek ellentállt, a más k pedig kolerabeteg sertés véreből való. E két folyadékot keverve oltják a megvédendő állatokat. Ezen szérumot az amerikai földművelésügyi miniszterium állattenyésztési osztályában állították elő és a kísérletek jó eredményről tanuskodnak. Az új szérum határnya azonban ennek költséges volta. Természetesen az oltásnál nagy elővigyázattal kell eljárni, különben a kolera még mesterségesen is tenyésztetnék. Ujabbán még egy másik szérummal is kísérleteznek, eddig szintén jó eredményel és pedig olyan vérszérummal, mely sertéskoleraival beoltott és ezen betegségen át ment lovak véreből származik.

* **Kanadában igen erőlyesen küzdenek a gyomok terjedése ellen.** Az egyes tartományokban külön *gyom felügyelők* (weed inspectors) vannak alkalmazva, kik folyton beutazzák terü-

leteiket, figyelmeztetik az egyes gazdákat a gyomok ártalmas voltára, előadásokat tartanak, ismertető füzeteket osztanak szét és szükség esetén a gondatlan, evvel szomszédjaiknak kárt okozó gyomnevelő gazdákat bírságokkal is sújtyák.

Ujabbán, különösen a nyugati tartományokban, *növénytermesztési versenyeket* rendeztek az egyes tartományok földművelési hivatalai, amelyekben azok a gazdák, kik legjobbak miveltek földjeiket, a legszebb eredményeket érték el és legúsztabban, lehetőleg *gyommentesen* természetek vetőmagnak való gabonát, luczernát, lóherét stb., díjakat nyertek. A kanadai magkereskedők újabb időben igen panaszkodtak, hogy tiszta, gyommentes vetőmagot alig tudtak beszerezni. Ezen bajon segitendő, úgy a központi földművelési miniszterium Ottawában, mint pedig az egyes tartományi földművelési hivatalok együttműködnek most, hogy a gyomok irtását mindenképpen elősegítsék. Együttesen díjakat tűznek ki a legjobban kezelt farmok részére, a felülbírálatra kiküldik szakértőiket. Ez évben egyedül *Ontario* tartományban negyvenhat gazdasági egyesület versenyez tagjaikkal ezen díjakért. Ezek közül harminczhatan a zabot választották, a többi tiz megoszlott buza, árpa, tengeri, bab és burgonya között. *Ontario* tartomány gazdasági egyesületeinek felügyelője a nagy téli kiállításokon, *Quebpt és Ottawában* be fogja mutatni ezen díjnyertes farmok tiszta terményeit.

* **Mezőgazdasági kiállítások.** Ugy az Egyesült-Államokban, mint Kanadában és Angliában állandóan számtalan mezőgazdasági kiállítást tartanak. Az összes angol kiállítások között a legnagyobb és legfontosabb a *Royal Agricultural Society* (az angol OMGE.) által évente más és más helyen tartott nagy „*Royal Show*”. Az idén *Newcastle on Tyne*-ben tartották és az akkor Angliában tanulmányozó magyar gazdák szerezésesek voltak ezen legszebb kiállítást alaposan megismerhetni. Amerikában újabbán a vidéki nagy kiállítások részére is terjedelmes, állandó bíráló pavi lonokat, valóságos óriási czirkuszokat építenek vasból, üvegből és betonból, ahol a bírálatot végzik és ahol azután a közönség kellő ülőhelyekről a díjazott állatok felvonulásában, a lovak lovagoltatásában és ugratásában, stb.-ben gyönyörködhetik.

* **Londonban** október hó 7-én tartották a történelmi nevezetesebb Westminister Hall-ban *lord Carrington*, az angol földművelési miniszter elnökelete alatt a nevezetes *Small Holdings Conference*-t, vagyis a kisbirtokok létesítése érdekében hozott új törvény megbeszélésére összehívott értekezletet. A mi szociálisaink, kik lehetőleg minden kisbirtokosból elégedetlen proletárt óhajtanának formálni, okulhatnak a hatalmas liberális angol nemzet legújabb törvényéből. E törvény a proletár, elnyert városi munkásokból egészséges, törekvő kisbirtokosokat, magyarán parasztokat akar alakítani és e célból nagy összegeket bocsát a kormány kezébe, hogy eladásra kerülő birtokokból ily célból kisbirtokokat létesíthessen.

Az új törvény tényleg azonban igen lassan tud érvényesülni, nem azért, mert nem volna elegendő eladó földterület, hanem azért, mert a városi lakosság már teljesen elszokott a kemény, kisigényű mezei élettől. Sok ugyan a jelentkező, de kevés a komoly, hozzáértő és kitartó gazdajelölt közöttük.

△ **Az állatbiztosítás reformja Bajorországban.** A nemrég életbelépett f. évi július 6-iki bajor állatbiztosítási novella, mely az 1896 május 11-iki

Védjegy Védjegy
Krumholz-féle Asbestpadló készítő vállalat
SCHÖNFELD és BALLA
Budapest, VII., Hungária-körút 157.

ASBESTPADLÓ

A JELENKOR LEGMODERNEBB ÉS LEGJOBB PADLÓJA!

Teljesen bézagmentes, tűz és víz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkívül tartós, könnyen tisztítható, miért is gazdasági épületek, magtárak stb. padlójainak burkolására különösen ajánlatos. Öccsőség és kiváló tulajdonságai miatt máris nagy elterjedtségnek örvend. Prospektusokkal, mintákkal, készített munkák jegyzékével és árjegyzékkel kívánatra szolgálunk. Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület könyvtári és igen sok más helyisége Krumholz-féle asbestpadlóval van burkolva.

hasonló tárgyú törvényegyes rendelkezéseit módosítja, az állattulajdonosoknak a vágóállatbiztosítás tekintetében éveken át hangoztatott több kívánságot teljesítette. E novella alapján ugyanis a királyi biztossági kamara országos állatbiztosítási bizottságának közreműködésével revízió alá vételek az állatbiztosító egyesületek egységes szabályzatának a reform érintette intézkedései s a belügyminiszterium a szabályzat illető részleteinek szükségessé vált módosítását hivatalos alakban közzhírre tette. Mint e közzhírrel látjuk, az állatbiztosítás az állattenyésztő gazdák érdekeinek megfelelő lényeges kiterjesztést nyert több irányban. Az 1896. évi állatbiztosítási törvényen alapuló szabályzatok értelmében ugyanis vágóállatok biztosítása csak azzal a feltétellel volt lehetséges, hogy kártérítés csupán „lényeges főhiba” folytán hivatalosan fogyasztásra alkalmatlannak nyilvánított hus után adatott. Ellenben az új novella alapján életbeléptetett szabályzat szerint a vágóállatbiztosító-intézetek abban az esetben is adnak kártérítést a gazdának, ha az állategészségügyi vizsgálat az illető vágóállat húsát emberi fogyasztásra feltétlenül alkalmasnak vagy igen alacsony tápláléértékűnek jelentette ki, úgy hogy az illető vágóállatok csak tetemes árvesztéssel értékesíthetők. E mellett továbbá a régi szabályzat ama korlátozása, hogy a biztosítástól számított tíz napon belül kellett a biztosított jószágot levágni. Az állattenyésztő gazdák és községi állatbiztosító-intézetek szükségleteinek megfelelően ezentel a biztosított vágóállatok után ugyanolyan feltételek mellett lesz kártérítés fizetendő, mint a kényszervágások esetén. Az új szabályzat értelmében a kártérítési összeg az értékvesztés nyolctizede szemben a régi határozományok szerinti hétézzel. A bajor állatbiztosítási novella intézkedései bennünket főképpen azért érdekelnek közelebbről, mert tudvaleg az OMGE. állattenyésztési szakosztálya is felvette ideai munkaprogramjába a vágóállatbiztosítás kérdésének a hazai állattenyésztő gazdák érdekében való megoldását s a bajorországi szervezet, valamint az ottani tizenkétéves tapasztalatok tanulmányozásának jó hasznát vehetjük a magunk viszonyaihoz alkalmas intézmény előkészítésénél.

△ A D. L. G. szerződés-mintái. A Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft üzemosztálya nemrég külön bizottságot küldött ki a gazdaságban leggyakrabban előforduló szerződések mintáinak elkészítésére. Ez a bizottság már munkához is látott és felszólította a D. L. G. tagjait a gazdaságban jóknak bizonyult szerződések másolatainak beküldésére. A beküldött szerződések felhasználásával fog a bizottság általánosan használható szerződés-mintákat készíteni és pedig külön mintákat ad ki gazdasági felügyelőknek, gazdaszteknek, gazdasági ipari üzemek műszaki vezetőinek, alsóbbrendű felügyelő személyzetnek és mindennemű állatpolóknak szolgálati szerződésére, eselédés munkásszerződésekre, valamint haszonbérleti és adásvételi szerződésekre. Nyomatékkal felhívja a bizottság a gazdák figyelmét a különféle szerződésekben megállapított egységtételeknek, így főleg a gazdasági alkalmazottak haszonrészesei százalékanak vagy jutalékosságának közlésére, mert csak a gyakorlatban bevált nagyszámu ilyen adat segítségével állapíthatni meg a szerződés-mintákban oly tételeket, amelyek a gyakorlati szükségleteknek megfelelőek. A bizottság ezenkívül igen sok anyagot gyűjt össze egyes gazdasági alkalmazottak tényleges munkateljesítményéről, így például arról, hogy egy-egy tehenet,

illetőleg sertést képes megfelelően gondozni, hogy bizonyos munkát mennyi idő alatt képes egy-egy munkás elvégezni stb., mert a mintaszerződésekbe az ily gyakorlatilag megállapított adatok nyomán kívánja a minimális munkateljesítmény megállapítását felvenni. A bizottság munkálatainak befejeztével jogszabályok bevonásából megállapítandó szerződés-mintaszövegeket a D. L. G. igen csekély áron bocsátja majd tagjainak rendelkezésére s ezzel kétségtelenül felette hasznos szolgálatot tesz a német gazdaközönségnek, melyet sok károsdástól és felesleges pöröködéstől menthet meg az ilyen kipróbált, jó mintáknak igénybevétele. Emellett ne feledjük azt a régi igazságot: clara pacta, boni amici és hogy gazdára, alkalmazottra egyaránt előnyösebb, ha kölcsönös jogukait és kötelezettségeiket kellő világossággal, szabotossággal s emellett méltányos módon megszabja a köztük létrejött kötés, amely mindkét féltől csak annyit követel, amennyit méltányosan kívánhatnak egymástól, de ezt azután feltétlenül megköveteli.

△ Állatárak emelkedése. A vágóállatok ára az idén szembetűnő emelkedést mutat a párisi piacon, úgy hogy a francia gazdák mostanában igen kedvező áron adhatnak tul jószágukon. Ez emelkedést többben a konzervgyarak fellendülésével igyekeztek megmagyarázni, mivel ezek igen sok húst dolgoznak fel s vonnak így el a párisi fogyasztó-piactól, de francia mezőgazdasági szaklapok egybehangzó ítélete szerint a valódi ok az 1906. évi takarmányhiányban rejlik. Ugyanis akkor elegendő takarmány hiányban sok gazda kényszerült piacra dobni növények-jószágát s a mostani viszonylagos vágóállathány a két év előtti viszonyok visszahatása. A párisi husfogyasztást ellátó la villette-i vágóhidakon augusztus végétől október elejéig 25-26 ezer darab marha szokott levágásra kerülni, ezzel szemben 1908 ugyanezen időszakában közel 31 ezer darabot tett ki a levágott állatok száma, tavaly ellenben csak 22 ezer, az idén meg már éppen csak 20,594 db volt. Az utóbbi két takarmányból esztendő nyomán azonban jövő évre előreláthatólag ismét emelkedni fog ez a szám s így a kínálat csökkenése folytán keletkezett áremelkedést is hanyatló irányzat fogja kétségtelenül felváltani. Szükségesnek tartjuk erre a párisi példára rámutatni azért, mert a legutóbbi két takarmányhiány esztendőnek nálunk sem fog elmaradni a vágómarha árát drágító hatása s akkor bizonyára nem lesz hiány a „buszszóra” régismert vadjának hangoztatásában, holott — mint látjuk — a gazdának ez az áremelkedés igen kis kárpótlás a takarmányhiány okozta veszteségeiért.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabrielus Endre.

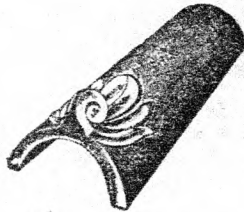
A Délvidéki Földmivelők Gazdasági Egyesülete folyó hó 18-án igazgatóválasztmányi ülést tartott *Wittmann János* elnök elnöklété alatt. Jelen voltak még *Blaskovics Ferenc* és *Sauer György* elnökhelyettesek, *Dold István* és *Lunacssek Albert* egyesületi titkárok, számos vidéki tag. Az elnök örömmel ödvözölte a szép számban megjelent választmányi tagokat és a gyűlést megnyitotta, amelyen igen érdekes és fontos közgazdasági dolgokról hozattak határozatot, többek közt tudomásul vették az

egyesület működéséről tett elnöki és pénztár-jelentést, elfogadták az egyesület vezetősége által nagy gonddal szerkesztett és indokolt véleményét a *mezőgazdasági kamarák* törvényjavaslatára vonatkozólag, továbbá tárgyalta az *adó-reform* és a *kataszterrevízió* tárgyában vezetendő monstreküldöttség körül teendő intézkedéseket, végre pedig tudomásul vették a házinyul-muntatelep, a szegedi füvevelő intézet és a tenyész-állatbeszerzési akciónál tett jelentéseket, nemkülönben határozat hozott a *mezőgazdasági továbbképző iskolák* ügyében.

A Veszprémevármegyei Gazd. Egyesület f. évi október hó 10-én tartotta választmányi ülését *Bibó Dénes* elnök elnöklété alatt, aki a legszintébb részvét szavaival parentálta el *Rainprecht Antal* elhunyt alelnököt s kiváló érdemeit jegyzőkönyvben örököltette meg a választmány. Kimondta a választmány, hogy felelőtlen intéz *Desseffy Aurél* grófhhoz s kéri őt, hogy az OMGE. elnöki székét újból foglalja el. Tiltakozik a választmány az ellen, hogy a kereskedelmi miniszter szerződést kössön és szubvenziót adjon a „Vinea” borkereskedő és borkeresztelő részvénytársaságnak s tiltakozó feliratát megküldi a ker. miniszternek. *Lintner Sándor* urad. főtisztnek az 1900. évi XXII. t. cz. 25. §. alapján az alaki képesítés hiánya alól való felmentését javasolja. A *takarmányhiány enyhítése céljából* a kedvezményes áru abrakarmány beszerzésével az egyesület vezető-egét bizza meg a választmány és az előszemlék és munkálatok teljesítésével a ker. állattenyésztési felügyelőt és az egyesület ügyvivő-titkárát bizza meg. A boritaladó eltörlése tárgyában folyó évi október hó 21-én tartandó tiltakozó gyűlésen *Óváry Ferenc* dr. országgyűlési képviselő és *Kajdacsy Endre* ügyvivő-titkár kéri fel a választmány az egyesület képviselőire. Elhatározza a választmány, hogy a *Károlyi Sándor* gróf szoborleplezési ünnepen 10 tagu küldöttséggel képviselteti magát az egyesület.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmány f. hó 12-én d. e. 10 órakor ülést tartott *Koller Pál* alelnök elnöklétével. A választmány elhatározta, hogy a kereskedelmi és földmívelésügyi miniszterekhez tiltakozó feliratot intéz a „Vinea” borkereskedő részvénytársasággal kötött szándékolt szerződés létrejövetele ellen. Ehelyett kéri, hogy a borkeresztelő a külföldre eladott borok után kiviteli prémiumban részesítesse. A *boritaladó eltörlése érdekében* f. hó 21-én Budapesten tartandó gyűlésen küldöttségileg résztvesz. A küldöttség tagjai *Eszterházy László* gróf, *Koller Pál*, *Kluge Ferenc* és *Armos Jenő* titkár. Ugyancsak f. hó 21-én Budapesten tartandó *Károlyi Sándor* gróf szobrának leplezési ünnepségén küldöttség által képviselteti magát és a szobor talapzatára koszort helyez s ennek letételével *Eszterházy László* gróf elnököt bizza meg. A küldöttség tagjai *Koller Pál*, *Kluge Ferenc*, *Nadasdy Tamás* gróf, *Zichy Rafael* gróf és *Armos Jenő*. A választmány elfogadta az egyesületi titkár azon indítványát, hogy jövőben a bikavásárokat megelőzőleg a vásárra bejelentett állatokat a helyszínén fogja megvizsgáltatni egy erre küldött bizottság (tagjai *Kluge Ferenc* kerületi állattenyésztési felügyelő, *Farkas Gyula* törv. állatorvos és *Armos Jenő* titkár) továbbá vásárra csak azon állatok lesznek felhajthatók, melyeket a bizottság minden tekintetben megfelelőnek talál.

A kontinens legmodrabb és legmunkaképesebb
CZEMENTCSERÉPGEPEI,
sajtól s aczélfarmál, mindenféle csementáru készítésére,
valódi csementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK

műszaki vállalata

Budapest, V., Nádor-utca 14. sz.

Üzamben lévő telepek megtekinthetők az ország minden részében

Erdő
Szerke
erdei
dr. és
módjáb
kodásá
mint r
erdeiro
anatóm
Vadas
mények
fekete
melyne
Erdésze
kiadván
Tizen
törtene
tar-adat
harczos
Gazdas
sági és
becses
Barnai
József,
Jancsó
dr., Ócs
Pál, Kol
Czettel
Károly
való an
megírás
főrszre
I. Küzd
külföld.
Károlyi
kedő gy
működés
II. Érd
rizmus e
szövetke
vetsége
adatok.
Gazdalk
Ligája. A
rafiák. IV
A Magyar
Tajjegyz
mez a Kö
gatták is
amely év
gált a szö
OMGE.
haladass
számadá
tanuskod
Szövetke
vetése
korona
történet
csak azé
bemutatt
íranta. A
bizomány

Az ere
rendelhet
kelesében

A ta

5 Hos
részén gu
5 évben
dünk s h
keztében,
műtrágyáz
teljesen h
Engem
hogy a ré

IRODALOM.

Erdészeti Kísérletek. X. évfolyam. 1—2. sz. Szerkesztő Vadas Jenő. Tartalom: Adatok az erdei fák nitrogénfelvételéhez. Zemplén Géza dr. és Róth Gyula. Adatok a denevérek életmódjához. Némány szó a madarak alkalmazkodásához. A madár és a só. Az örvös galamb mint makkevő. Barthos Gyula. Nevezetesebb erdei rovarok 1908-ban. Megjegyzés az akácfa anatómiai szerkezeteéről című közleményhez. Vadas Jenő. Intézeti ügyek. Hivatalos közlemények. Tíz szinesnyomású műlap és négy fekete nyomású melékérkép díszíti a füzetet, melynek tartalma gazdag és változatos. Az Erdészeti Kísérletek a földművelési miniszter kiadványa, mely Selmeczybányán jelenik meg.

Tizenkét év a Magyar Gazdaszövetség történetéből 1896—1908. A magyar gazdasági mozgalom vezető egyénei és tollharcosai közreműködésével megírta a Magyar Gazdaszövetség tizenköt éves történetét. A gazdasági és szövetkezeti írók legjavát kérte fel e becses munka megírására a gazdaszövetség. Birtó István, Maulth József gróf, Emődy József, Dömötör László dr., Löhrer Andor, Jancsó Dezső, Kodolányi Antal, Vantsó Gyula dr., Öndy Zsigmond, Horvát János dr., Mészó Pál, Kolo-sváryné Korányi Ilona, Németh József, Czettler Jenő dr., Melnár István dr., Schandl Károly dr. stb. neveit látjuk, mely irói garda valóban érdemes munkát végzett a történet megírásával. A tizenöt éves mű tartalma négy fő részre van osztva, a következők szerint: I. Küzdelmek. Az alakulás. Törekvéseink és a külföld. A Magyar Gazdaszövetség és Le Play. Károlyi Sándor gróf a magyar gazdák szervező gyűlése. A szövetség jogpolitikai működése. Az idegen kéz ellen. Az agrársajtó. II. Értékelés. Szakoktatás. A manchesterizmus ellen. Hírelszövetkezeteink fejlődése. A szövetkezeti gabonakereskedés. Földművelésügyi szövetségek. III. Folyó munkásság. Szociális előadók. Visszatérő kérdések letelepítése. A magyar szövetkezeti írók. A magyar szövetkezeti sajtó. Gazdaköri élet. A Magyar Nők Szövetkezeti Ligája. Az ifjúság esatlakozása. Községi monográfiák. IV. Külső történetünk. Külső fejlődésünk. A Magyar Gazdaszövetség vezetői. Tisztikar. Tagjegyzék. A történet még nagyon emlékezik meg a Körtelék-ről, amennyiben bőlesőjét itt ringatták 1894-ben a Kö telek nagytermében és amely évek során át napjainkig gyűlöhelyül szolgált a szövetségnek. Örömmel látjuk, hogy az öreg OMGE ezen fiatal csemetéje is nem remélt haladásal folytatja a rábízott teendőket és számadásának végösszegei hatalmas erejéről is tanuskodnak. A Magyar Gazdaszövetség a Szövetkezés című lappal összeállított költségvetése 126,800 korona bevételt és 108,784 korona kiadást mutat. Hogy megírták ezt a történetet, érdemes munkát végeztek vele már csak azért is, mert az óriási haladást buzdításul bemutatták mindazok részére, kik érdeklődnek iránta. A könyv ára füzve 5 korona. Pátria r.-t. bizománya. (Budapest, IX., Üllői-ut 25.)

Az ezen rovatban ismertetett könyvek megrendelhetők: Pátria r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A takarmányrépa eltartásáról.

Hosszu évek óta Torontál megye déli részén gazdalkodom, épp ott, ahol az utolsó 5 évben állandóan csapadékhiányban szenvedünk s hol a répa az állandó szárazság következtében, dacára a mélyművelés, trágyázás, műtrágyázás és folytonos kapálásoknak, sem teljesen kifejlődni, sem pedig beérni nem tudott. Engem azonban legkevésbé sem bánt az, hogy a répa beért-e vagy sem, kemény-e vagy

fonnyadt, sérült-e vagy sem, mert én ahelyett, hogy a répat kazalokba hordatnám, válogatnám, takargatnám stb., más módon bánok el vele.

Csináltam ugyanis szükség szerinti hosszú, alul 3, felül 4 m. széles, 1—1¹/₂ méter mély gödröket, melléjük állított egy direkt ezen célra készített, gőzhajtásra alkalmas óriási répavágó, gépet s összes takarmányrépámat polyvával vegyítve, ezen gödrökbe vágtam bele és pedig mindig egy sor répat és egy sor polyvát vízzel jól összerázva, míg csak az egész gödör a földszinten felül is 1—1¹/₂ m. magasan meg nem tele.

Az így elkészített répat, úgy mint bármely más termelt takarmányt is, vastagon befödöttem s az esetleg később mutatkozó repedéseket egyszerűen elsímtattam. A répa tetejére természetesen egy vékony réteg száraz szalma jön, hogy a földdel ne keveredjen össze.

Az ily módon elvermelt répa nemcsak tavaszig, hanem évekig is baj nélkül eláll. Romlás teljesen ki van zárva s a csak kevésbé meg-savanyodott répat bármely jószág szívesen eszi.

Ily módon a költséges kaza rakás és válogatás mellőzve lesz, mert a répa közvetlen a székérről lesz a gépbe hanyva. Persze, olyan gép is kell hozzá, melylyel egy székér répat pár perc alatt le lehet vágni, mert kis gépekkel dolgozva, a hordas tulhosszu ideig elnyúl. Megtakarítjuk ily módon a szalmával való ismételt befedéseket, a keskeny kazalok költséges földelését, a fegyok elleni ismételt trágyával, szalmával való betakarásokat és megvagyunk kímélve attól a kellemes látványtól, hogy egy szép téli napon arra ébredjünk, hogy előző nap még szép, élesen álló répakazalaink tűzhányó hegyek módjára kráterokat mutassanak és sárban füstölögjenek.

Még csak annyit, hogy a felaprózáshoz lehetőleg olyan gépeket kell használni, mely a répat nem zuzza vagy tépi, hanem lapos vagy fél-gömbölyű nagy laskaforma szelvényekkel vágja. Mi ilyen gépet Kann és Heller budapesti cégtől szerettünk be.

Miután a vermelt répának is 4—6 heti fermentáció szükséges, az október-novemberi szükségletet természetesen mi is kazalokba rakjuk, de ennek semmiféle különös kezelés nem kell, november végén, december elején pedig már hozzá lehet a vermelt répához nyulni.

A vermelt répa semmi különös kezelést nem kíván. 1—1 ölet a földtől megszabadított s etetjük úgy, amint van, esetleg abrak-takarmányt vegyítve, vagy ha nagyobb tömeget akarunk etetni, úgy még további polyvát, szecskát vagy tépet tengeriszárat vegyítünk hozzá.

A vermes által, eltekintve a romlás megakadályozásától, az az előny is származik, hogy a répában lévő nedveket, melyek a kazalokból részben elpárolognak, a polyva magába szívja s így ez nem vész el, hanem ellenkezőleg: általa a polyva értékesebb és izletesebb válik.

Hogy az erjedés által valamelyes tapanyag kárba vész, az tagadhatatlan, de inkább ez a kis veszteség éjen bennünket, mint hogy egész répakészletünket a jászol helyett a trágyagödörbe kelljen hordani. Róna József.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Kosutány Tamás dr.

A thomassalakliszt újabb hamisításáról.

Ismételve volt alkalmam a gazdaközönséget figyelmeztetni e helyen, hogy a thomassalakliszt vásárlásánál nagy óvatosságra van szükség, mert különben könnyen csalódik, feleve hogy azt nem közvetlenül a gyárol vagy a szindikátustól és nem citromsavban oldható foszforsav alapján vásárolja, amelyek áru ellen egyáltalában semmi kifogás nem tehető s mely utóbbi esetben teljesen vedve van.

A thomassalakliszt ugyanis nem tartalmaz vizben oldható foszforsavat, hanem olyan fosz-

fátot, amely gyenge savakban s így a növénygyökerek valadékában könnyen feloldódik, minek következtében ezen termék lassabb hatásu, mint a szuperfoszfát, de hatása sokkal hosszabb időre terjed ki, mint a szuperfoszfát. A thomassalakliszt értékeit oly módon határoztuk meg, hogy megállapítottuk, hogy a benne levő foszforsavból mennyi oldódik gyenge (2%-os) citromsavban; ez azután keresztszámmal a thomassalaklisztban talált összes foszforsavnak 80%-át szokta tenni.

Par év előtt agrikulturfoszfát elvezetés alatt finom porrá őrölt nyers foszfátot hoztak forgalomba, amelynek összes foszforsavtartalma a thomassalakliszté elérte, a citromsavban oldható azonban, tehát az egyedül értékes foszforsav, az összes foszforsavtartalomnak alig képezte 10—20%-át s így alig is ért valamit. Miután az agrikulturfoszfát ellen az összes kísérleti állomások állást foglalván, annak a forgalma megszűnt, elkezdtek a thomassalaklisztot hamisítani vele és csupa óvatosságból a gazdának nem a citromsavban oldható foszforsav mennyiségét, hanem az összes foszforsav mennyiségét garantálták s megeshettek, hogy különösen az őszi évadban műtrágyavizsgálatokkal tulhalmozott állomás egyedül csak a kivánt összes foszforsavat határozta meg s nem emelt kifogást az áru ellen s így az keresztszámmal a vizsgálaton.

Az állami vegyikísérletek vezetői a földművelésügyi miniszterium engedélye folytán ez év október 6-án tanácskozással gyűltek össze s ottan is szóba került, hogy különösen Galiciából ilyen hamisított thomassalakliszt jönnek az országba s ennél fogva határozatba ment, hogy még arra az esetre is, ha a gazda nem kívánja a citromsavban oldható foszforsav meghatározását, azt az állomások végrehajtsák, mert a thomassalakliszt hamisítását csakis ezáltal lehet biztosan felfedezni.

Ezen hamisítások nemcsak hazánkra terjednek ki, panaszt emel ugyanis a boroszlói vegyikísérleti állomás igazgatója a Deutsche Landw. Presse f. évi október 3-iki számában, amelynek egy idevonatkozó része kivonatolva a következő:

„A thomassalakliszt-minták száma a múlt évben jelentékenyen szaporodott s amennyiben azok a szindikátustól származtak, áruk tartalmukkal s így értékükkel arányban állott s amennyiben a garantálnál kevesebb talált volt benne, a vevő megfelelő visszatérítésben részesült. Sajnos azonban, hogy több esetben csekély vagy majdnem értéktelen thomassalakliszt aránylag rendkívül magas áron kifizettéknek adatott el. Ezen lisztek csak 17—29% citromsavban oldható és 27—32% összes foszforsavat tartalmaztak s ugy adatok el, mintha normális 16—18% foszforsavtartalmu áru lett volna.”

A vegyikísérleti állomás legutóbbi gyűlése óta az országos kémiai intézet újból kapott egy árut, amely különös esellel lett garantálva, mert azzal a felírttal adatott el „garantiert 16—17% Thomas-„Licht“ s találtunk benne 23% citromsavban oldható, 100% összes foszforsavat; ezek szerint egy majdnem értéktelen árut kapott a vevő, mert csak 23% foszforsav az, amely földjei termőképességét fokozza. Hogyha a talált oldható foszforsavtartalom alapján számítunk, akkor tényleg kijö, mint hogy a rendes thomassalakliszt 13—14% citromsavban oldható foszforsavat tartalmaznak, hogy ezen keverékben csak 16—17% thomassalakliszt van, holott a garancia a vevőt arra vezetheti, hogy ő egy normális 16—17% összes foszforsavtartalmu thomassalaklisztet vásárolt, amelyben rendszerint 80% citromsavban oldható foszforsav, tehát 128—136% hatékony foszforsavat visz földjeire. A kereskedő azonban kibújhat a felelősség alól, mert ő csak 16—17% thomassalaklisztet szavatolt s ez meg is van.

Görög alatt vizsgálva a kifogástalan thomassalaklisztet, ezen hamisítványgyal összehasonlítottuk,

de figyelemre méltó különbséget nem találtunk, miből azt a következtetést vehetjük le, hogy ezen thomassalakliszt közönséges vassalaklisztel van hami-ítva, amelynek trágya-értéke nincs.

Ha azonban ezen thomassalaklisztnek mondott áru csak foszforsavmentes salaklisztel volna hami-ítva, az előbbi számítások alapján nem 10% foszforsavat kellene tartalmaznia, hanem mint azt a boroszló vegykísérleti állomás találta, csak 3% körül, mert hiszen a rendes thomassalakliszt foszforsavának rendszert 80%-a a ódódi a hig citromsavban, így tehát jóformán még agrikulturfoszfát vagy nyersfoszfát is van hozzákeverve.

Igy állván a dolgok, kötelességemnek tartottam a gazdaközönséget figyelmeztetni, hogy thomassalaklisztet csak megbízható üzegtől vásároljon és pedig semmi esetre sem az összes foszforsavtartalom, hanem a citromsavban oldható foszforsav alapján, amikor kilópercenzenként 3—4 fillérrel többet fizet ugyan, de a becsapások ellen véde van.

Az ilyen árut forgalomba hozó kereskedőt azonban arra kell hogy figyelmeztessem, hogy nem bujik ki a büntetés alól azzal, hogy az áruját a külföldről vásárolta s a külföldi eladóval szemközt a hazai törvények nem érvényesíthetők, mert az 1895. évi XLVI. t.-cz. 2. §-ának c) pontja értelmében kihágást követ el és két hónapra terjedhető elzárással büntethető az is, aki hamisított mezőgazdasági termékeket, terményeket vagy cikkeket forgalomba hoz, továbbá a d) pont szerint az is, aki ily cikkeket olyan elnevezés alatt vagy oly megjelöléssel árul, illetve hoz forgalomba, mely azokat természeük és származásuk szerint valószínűleg meg nem illeti, ezen árurol pedig bátran bemondbatjuk, hogy az nem thomassalakliszt.

Örvendetesen vettük tudomásul, hogy a földmívelésügyi m. kir. miniszterium kérdésére a vegyészeti gyárosok országos szövetsége készségesen hozzájárult azon kezdeményezéshez, hogy olyan foszforsavtartalmu trágya, amely 15%-nál kevesebb foszforsavat tartalmaz, ne legyen forgalomba hozható s így amennyiben az idézett törvényzikk végrehajtására vonatkozó rendelet ez értelemben kibővítették, ezen most tárgyalt visszaé-eknek szintén vége szakad.

Kosztány Tamás, dr.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Linhart György.

Formalincsavázás üszög ellen.

„A nagy aszály folytán szántóföldeink olyanira kiszáradtak, hogy az őszi buza vetését maig sem kezdhettük meg. Buzánkat ugyanis formalinnal erősen pácozjuk, ha már most e nedvességtől megduzzadt szem a száraz, meleg földbe kerül, a mag csírázásnak indul, de a kellő nedvesség hiányában a csira elszárad és a magvak e része kipusztul.”

„Szándékunk, hogy a csávázás e hátrányát kikérüljük, a formalinnal pácozott buzát kiszáritani és szárazon elvetni, kérdés már most, hogy e száritás folytán nem veszti-e el a formalin jó hatását és nem kellene-e erősebben csávázni, vagy több ideig csávázatni és a vetőmagot így pihenni hagyni?”

A formalinnal való csávázás igen nagy óvatosságot igényel, mert e szer, ha az előirt töménységű oldatnál csak kissé erősebb adagban alkalmaztatik, avagy ha csak kissé hosszabb ideig csávazzuk a magot az oldatban, igen

károsan hathat a gabona csiraképeségére, avagy teljesen tönkre is teheti azt.

A buzavetőmag csávázásához 300 liter vízre 1 kg. formalin (40%-os forma'd-hyd) veerdő s ez oldatban a buzát mindössze 15 percig szabad hagyni.

A kérdésttevő azt írja leveleében, hogy a csávázás folytán a mag erősen megdagadt. Ez a körülmény azt sejteti velünk, hogy 6—15 percnél jóval hosszabb ideig csávázta a buzát, mert 15 perc alatt nem duzzad meg a mag. Ha téyleg így történt, akkor valószínű, hogy a mag csiraképesége erősen szenvedett, ajánljuk tehát, hogy mielőtt e magot elvetné, próbálja ki annak csiraképeségét. (Nedves itatóspapiros közt vagy virágcserepben.)

Egyebekben levelére azt válaszolhatjuk, hogy ha később akarja is a csávázott buzát elvetni, nemcsak hogy nem szükséges, hanem nem is szabad azt erősebben csávázni, mint ahogy fentebb előirtuk, sem pedig 15 percnél tovább nem szabad a magot az oldatban hagyni, ha csak készakarva tönkre nem akarja tenni annak csiraképeségét.

Tekintettel a formalin most vázolt veszedelmes voltára, mi e szert nem szoktuk ajánlani a gyakorlati gazdának s a fenti levél csak megerősít bennünket e nézetünkben. Óva intjük egy önt, mint minden gazdát, hogy a formalincsavázással óvatosan járjanak el s ha már mindenáron formalint akarnak használni a teljesen jó, megbízható, olcsó és veszélytelen rézgálic helyett, úgy szigorúan alkalmazkodjanak a csávázásnál az előírásokhoz s eszükbe ne jusson úgy gondolkozni, hogy ha erősebb adagban alkalmazzzák e szert, akkor jobban használ. Szomorú eseteket tudnánk közölni arra nézve, hogy száz meg száz hold elvetett buza ki sem kelt, éppen az erős formalincsavázás folytán.

Különösen a magyar buza igényel nagy óvatosságot, mert ennek héja vékony s amellett a géppel való cséplés folytán sok esetben meg is van repedezve s így a formalincsavázás ártalmasabb lehet rá, mint a vastaghéjú külföldi búzára.

Linhart György.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselko István.

Szilvamagetetés sertéssel.

A „Köztelek” 78. számában Cselko tanár ur felszólítására végzett kísérlet folytán, vajjon a szilvamag mint takarmány felhasználható-e káros következmény nélkül, arra az eredményre jutok, hogy az egyedül is, de különösen más takarmányokkal keverten bármily mennyiségben etethető.

Megjegyzem, mint válaszomban is említettem, a kísérlet kifőzött szilvamaggal történt s egyáltalán nem akarom állítani, hogy iz (lekvár) főzése alkalmával felhalmozódó nyers szilvamagnak nem volna-e mérgező hatása, hiszen direkt felhoztam, ha a szilvamagnak mérgező hatása van, ezélszerű volna megállapítani, hogy pálinka főzése után kikerülő szilvamagnak miért szűnik meg mérgező hatása?

Am térjünk át a kísérletre s az alanti táblázathoz a következőket tartom szükségesnek megjegyezni.

Miután jelenleg csak nyári, 6 hónapos süldőim vannak s öreg koczát kísérletre nem akarom használni, úgy 2 gyengébb südőt tartottam e szélra itthon. Megjegyzem, hogy a sertések tarló óta itthon semmit sem kaptak, lévén ez évben igen jó maktkermés, kizárólag ezen élnek s szépen hiznak. Ezt azért tartottam

szükségesnek felhozni, mert első nap a malacz igen keveset evett, amit hajlandó vagyok annak tulajdonítani, hogy nem voltak hozzászokva zárt terű eteni lenni; egész nap ólujukban szaladgáltak s csak kénytelenségből ettek s ezért azt hiszem, nem csulódóm, ha egy részét ennek tulajdonítom, hogy a kísérleti 6 nap alatt a malaczok 1 és 1 1/4 kgr. ot fogytak, ami tehát nem egészen a szilvamag rovására irandó.

Különbön is a kísérlet tárgya: meggyőződést szerezni a szilvamag mérgező hatásáról, beigazolást nem nyert.

Felemlitem még, hogy a feletett szilvamag vizosen lett a valyuba öntve s este ismét visszamérve. A kísérlet adatait a következő táblázat mutatja:

Kelet	S u d o				Előgya-zottszilva-mag
	Hó	Nap	Darab	Súly	
Okt.	9.	2	908. IV/14	37	2
"	10.	—	—	—	4 1/2
"	11.	—	—	—	4 1/2
"	12.	—	—	—	3
"	13.	—	—	—	3
"	14.	—	—	34 1/4	2 1/4

Klein Sándor.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Olvasóink közül sokan intéztek hozzánk kérdést az *elfogyott répa* mikénti eltartását illetőleg, Szakrovatvezetőnk e kérdésekre lapunk legközelebbi számában fog egy szakcikkben válaszolni, de addig is figyelemztetjük a kérdésttevőket mai számunk szerkesztői üzeneteire, amelyben rövid felvilágosítást már is adunk.

Haszonbérleti jog elsőbbsége. 548. kérdés.
Egy ingatlanbirtokos, ki 3 évvel eze őtt szántó-s révből álló ingatlanát bérbeadta hat évre olyképpen, hogy a bérlő haszonbérleti jogát betelekkönyvezhesse. Most a birtokot a tulajdonos eladta és mert azon semmiféle bekebelezés nem volt, az új birtokos a bérlőnek 6 óra felmondott. Ezek után néhány napra a bérlő a még új tulajdonosa nevében nem álló ingatlanra, s előbbi birtokossal kötött szerződése szerint, hátralevő bérlet idejét betelekkönyvezte.

Az új tulajdonos a bérlő szerződését nem ismerte, s mivel szerződéses jogát előbb nem biztosította, tartozik-e tünni a bérlőt a felmondási idő letelte után, s mily eljárás folytatandó a rossz indulatú bérlő ellen, s veteli szerződése alapján (mely előbbi keletű, mint a bérlő betelekkönyveztetése, amit önhibájából követett el) kérhető-e a bérlő betelekkönyvezésének törlése?

G. A.

Felelet az 548. sz. kérdésre. A haszonbérleti jog telekkönyvi bekebelezésének a jogi hatása abban áll, hogy a haszonbérleti szerződés az ingatlan minden későbbi tulajdonosával szemben hatályos és kötelező. Ha a haszonbérő a szerződésben jogot nyer a haszonbérleti jog bekebelezésére, azonban ezen jogával nem él és a bekebelezést hálgatja, ennek a mulasztásnak csak az a jogkövetkezménye lehet, hogy amennyiben a telekkönyvnel valamely bekebelezéssel őt megelőzik, az ebből netán eredő hátrányokat csakis a saját mulasztásának tulajdoníthatja. Telekkönyvi ügyekben nem a szerződés keltének időpontja az irányadó, hanem a be-

VILLAMOS ERŐÁTVITEL, VILÁGITÁS, CSILLÁROK.

Tervez és épít 1876 óta.

DECKERT és HOMOLKA

Tervez és épít 1876 óta.

Több mint ezer berendezés üzemben.

ELEKTROTECHNIKAI GYAR

BUDAPEST.

954b

Kérjen referenziajegyzéket.

kebelezések sorrendje. A sorrendben korábbi bekebelezést a későbbi bekebelezés hatályában nem esorbíthatja.

Mindezeket figyelembevéve kétségtelen dolog, hogy a hasznobérli teljes joggal eselekedett, midőn hasznobérleti jogot bekebelezte. Ez a bekebelezés a vevőkkel mint új tulajdonosokkal szemben feltétlenül hatályos és ők a hasznobérli szerződés-t resp. társulnak. Ebből következik az is, hogy a hasznobérli a vevők részéről történt felmondás: elfogadni vagy egyáltalán figyelembe venni nem köteles.

Az a körülmény, hogy a vételi szerződés előbbi keletű mint a hasznobérleti jog bekebelezése, az ügy érdemére befolyás-al nem bír s a dolgon mit sem változtat. A hasznobérleti jogi bekebelezés törlesztéséért a vevőknek semmi jogos alap sem kínálkozik.

A vevők, ha a bérlő szerződését csakugyan nem ismerték, legfeljebb az eladó ellen formálhatnak kártérítési igényt, feltéve, hogy ez a valódi tényállást előtűk csakugyan eltitkolta és nekik így módon bebizonyítható kárt okozott.

Sz. F.
Takarmányfélék őszi legeltetése. 549. kérdés. Art-e az őszi legeltetés a liborhene-, őszi arpa-, és a luczernavetéseknek? Csökkent-e a legeltetés az egerek elszaporodását és kártételt?

K. E.
Felelet az 549. sz. kérdésre? A korai tavaszi zöldtakarmánytermesztés ezéjaira, ősszel vetett növények őszi legeltetése, feltétlenül károsan befolyásolja azoknak tavaszi fejlődését és termés hozamát. Az őszi rozs és őszi arpa, mint ilyen, jobban állja az őszi legeltetést, de a keverékbe vetett borsó könnyen kipusztul, vagy legalább is erősen megrikul, úgy, hogy tavasszal nem sok lesz belőle. Igaz, hogy az időjárás is sokat határoz e tekintetben s az őszi legeltetés időtartama és mérvé. Óvatos és a tél beállta előtt idejekorán beszüntetett legeltetéssel; továbbá, ha idejekorán védő hótakarót kap a vetés, tavasszal elegendő je fejlődésnek indulhat ismét, de azért mindenesetre úgy mennyiségileg, mint minőségileg szenvedni fog.

A loherének és luczernának óvatos őszi legeltetése kevesebbet fog ártani, mintha tulajdonos levelesen kerül a hótakaró alá. Szem előtt tartandó (különösen a luczernánál), hogy csak száraz időben legeltessünk, a legeltetést ősszel idejekorán beszüntessük, s lassú, egyenletes hajtással csakis szarvasmarhával legeltessünk. Ilyen óvatos legeltetés ártani nem fog, az egérkára pedig feltétlenül esőkkentőleg fog hatni.

K. K.
Gyenge fiatal luczernás feljavíthatása. 550. kérdés. Helyesen járnék-e el, ha fiatal, de gyenge luczernásra még most ősszel 200 kg. szuperfoszfátot szórnék el és azt befogaszolnám?

I. A.
Felelet az 550. sz. kérdésre. Igen gyakran elmondottam már azt, hogy a luczerna alá a műtrágyát a vetés előtt és nem utána kell adni, mert az utóbbi esetben hatása sokkal gyengébb. A szuperfoszfát fog ugyan hatni a felültrágyázásnál is, de csak akkor, ha abból legalább 200 kg. adatik kat. holdankint.

Cs. S.
Bérlés jogilletéke. 551. kérdés. 1903-ban 12 évre kibéreltem egy birtokot és az ezután járó kincstári illetéket (százalékot) a kiszabott összegben a 12 évre le is fizettem. A bérlés 1 1/2 év után azonban, a tulajdonos bejegyzésével, átadtam. Az átvevővel a kincstári illetékre akkép állapodtunk meg, hogy miután a szerződés átruházott, ő reá újra az kivétel nem lesz, ő nekem a 10 1/2 évre járandó részt visszatéríti. Időközben utódomnak is meg kellett fizetni a kincstári illetéket, mire én 1906-ik évben a zalaegerszegi pénzügyigazgató-ághoz folyamodtam visszatérítésért. Többszöri sürgetésemre a napokban kaptam a pénzügyigazgató-ságtól egy végzést, melyben tudatják, hogy kérésem illetve a kincstári illeték visszatérítése el lett utasítva és az eredeti végzés még 1907 december 30-án a helybeli polgármesteri hivatal utján 1350. szám alatt kézbesített. En-

ezen végzést kézhez nem kaptam: az itteni hivatalban utánanéztem s itt sem ilyen szám, sem ilyen dátumkor részemre irat nem kézbesített. Kérem a tek. szerkesztőséget, mit csináljak? annál is inkább mivel ezen utólagos értesítésében egyúttal azt is tudatják velem, hogy az elutasító végzés jogerőre emelkedett és elévült. Hová forduljak? Igaz-e hogy ily kétszer fizetett kincstári illetéket nem térítik vissza?

R. S.
Felelet az 551. sz. kérdésre. A bérlési szerződés után a bérlési időre eső bérösszegnek alapjául vételével az illetékdíjszabás II. fokozata szerinti vettetik ki az illeték.

A bérlés átruházása esetén az új szerződés a kir. adóhivatalnál mutatandó be s kérendő a befizetett illetéknek az új bérlőre leendő átruházása.

Minden jogügylet után csak egyszer fizetendő az illeték s így a pénzügyigazgatóságának állítólagos elutasító határozata érthetetlen.

Ily határozatok szabályszerű átvételi elismervény ellenében kézbesítendő, melyekben a 15 napi fellebbezési határidő világosan kell hogy kitüntetve legyen.

A dolog előadása szerint valahol lényeges hiba történt, vagy átvette valaki a határozatot illetéktelenül s a címzett nevét írta alá, vagy a kézbesítő hivatal követelt el mulasztást.

Igazolási kérelem adandó be a kir. pénzügyigazgatóságához, melyben főleg kiemelendő, hogy a kérdéses határozatot nem kapta kézhez s annak újbóli kiadását kéri. Ezen határozat indokolása alapján lesz a további fellebbezés esetleg panasz tartalma kialakítható.

Hollady Nándor.
Nitrobakterin. 552. kérdés. A nitrobakterinnek használatát ajánlották a luczernának: kérek utalást és általánosságban tájékoztató választ ennek alkalmazására nézve.

Cs. S.
Felelet az 552. számú kérdésre. Minden jó kulturállapotban levő talaj a nitrogéngyűjtő baktériumokat elegendő mennyiségben tartalmazza s külön talajjótás felesleges. Ennek a nagyon laza homoktalajoknál és a közepes természetű földekben lehet és van is jelentősége, ellenben más talajoknál nem. Épp ezért a talajjótást luczerna alá egyáltalán nem ajánlom. Sokkal fontosabb a talajnak jó előkészítése, a luczernának helyes vetése s ápolása, mint a talajjótás. Ha daczára ennek ezen kérdéssel bővebben kívánna foglalkozni, tessék a magyar-óvári növényéleti kísérleti állomáshoz fordulni.

K. K.
Szőlőtrágyázás száritott sertés- és foszfor-sav-trágyával. 553. kérdés. A kőbányai trágyaszáritógyár organikus foszfortrágyát ajánl, azzal a megjegyzéssel, hogy ez a természetes istállótrágya tulajdonságait egyesíti a műtrágyák erőteljes hatásával. Így ajánl egy m. hold szőlőre 12 q száritott sertés-trágyát és 150 kg. organikus foszfortrágyát s az állítja, hogy ezen trágyamennyiség hatását 3 éven át érvényesíti. Az iránt kérek felvilágosítást, hogy elég-e az a mennyiség egy m. hold szőlőre és mily időre terjed a hatása?

H.
Felelet az 553. számú kérdésre. A kőbányai sertés-trágya homoki szőlőbe nagyon ajánlható trágyaféle. Igaz, hogy drága, de, mint a tapasztalat bizonyítja, a homoki szőlőben kifizeti magát az alkalmazása. Egymagában alkalmazni nem célszerű, mert akkor aránylag sok nitrogént adunk és ezért mindig foszfor-sav-trágyát kell vele együtt alkalmazni. Hogy erre a célra organikus foszfor-sav-trágyát használjon-e, az attól függ, hogy mibe kerül a trágyában a vízben oldható foszfor-sav kg.-ja. Ha azt tapasztalja, hogy ez 52 fillérnél drágább, akkor ezélszerűbb szuperfoszfátot használni. Az ajánlott mennyiség bőségesen elég, két évi hatásra biztosan számíthat, a harmadik évben hatás vagy már nem fog mutatkozni, vagy csak nagyon gyengén.

Cs. S.
Dohánysimitógép. 554. kérdés. Van-e valamilyen dohánysimitógép? Vagy van-e általában olyan eszköz, melylyel a dohánysimitást meggyorsítani és a szükséges munkamennyiséget

esőkkenteni lehetne anélkül, hogy a dohány minőségében kárt szenvedne? Ha van, tessék velem e gép, illetve eszköz leírását, nemkülönben produktívására vonatkozó néhány adatot, valamint azt is közölni, hol szerzhetem meg legolcsóbban?

G. B.
Felelet az 554. sz. kérdésre. A dohány simításának gyorsítására semmiféle gép nem létezik. Ez olyan munka, mely az amugy is szükséges osztályozás alkalmával csakis kézzel végezhető tökéletesen. Megjegyzem különben, hogy újabban a dohány simítását (kiválasztást) a jövedék sem kívánja, csakis a leveleknek kitapogatását s így az u. n. dohánysimitás munkája gyorsabban halad, mint annak előtte, mikor teljes kiválasztást kívánták. Talán a dohány simítását jelző „kiválasztás” szó tévesztette meg kérdéstevőt, amikor ezen munkát pótló és gyorsító gépre gondolt.

A dohánylevéllal kapcsolatos munkák olyanok, hogy ezek legtökéletesebben csak kezierővel végezhetők. Ez idén hozattam külföldről egy dohánylevél fűzőgépet kuriózum miatt s mondhatom, csakis gyűjteménybe való eszköz, mert gyakorlati haszna nincsen.

K. K.
Tarlólen őszi magérése. 555. kérdés. Az idén magtermesztésre egy tábla lent vetettünk, amely len azonban a hosszantartó szárazság következtében igen ritka volt és alig nőtt 30 cm. magasra, úgy hogy szalma- és magtermése rendkívül gyenge volt. Aratás után azonban a tarló jól megázott és újból kihajtott. Ezen új kelés nagyon szépen fejlődött, sokkal sűrűbb mint előbb volt s most már körülbelül 50 cm. magas. Szépen elvirágozott és sokkal szebb és több gubót hozott, mint az első kaszáláskor. Kérem: érdemes-e ezen lent meghagyni, vagy pedig zöldtrágyának alászántani?

W. J.
Felelet az 555. sz. kérdésre. Mindenesetre ritkaságszámba megy az, hogy a tarlólen annyira kifejlődött, hogy ősszel még magtermést is hozhasson. Erre nézve csak következő tanács-al szolgálhatok. Ha a jelenlegi szép őszi napokon a mag annyira megerik, hogy érdemes letakarítani, akkor le kell vágatni, a magtokokat lefésülni s száraz, szellős helyen vékonyan rétegezve s gyakran átforgatva teljesen megszáritani. Teljes megszáradása után a tokokból kiverhető s takarmányozási célokra felhasználható. Egyéb célra nem igen értékesíthető, bár e tekintetben is sokat határoz a mag fejlettsége s olajtartalma, ehhez azonban így láttatlanban hozzászólni nem tudok.

Amennyiben a magtokok nem érnek el a fejlődés, illetve beérés azon fokát, hogy letakarításra ezéla vezetne, akkor le kell az egész szántani. Valami nagyhatású zöldtrágyára ugyan nem számíthatunk, de némi humuszképző anyagot mégis nyerünk vele, anélkül azonban, hogy ezzel az istállótrágyát — ha ezen a táblán rákerül a sor — feleslegessé tennék.

Uj szeszadótörvény és a kisüstön való pálinkafőzés. 556. kérdés. Mikor lépett életbe az új szeszadótörvény s szabad-e emé új törvény alapján magánosoknak is a kisüstön való pálinkafőzés?

Felelet az 556. sz. kérdésre. A szeszadóra vonatkozó 1908. évi XXVIII. t.-cz. f. évi szeptember hó 1-jén lépett életbe.

A „kisüstön” való pálinkafőzés ezen törvény-nel nem lett beszüntetve, hanem idővel való beszüntetése előkészítve, amennyiben a jövőre ily kisüstösök termelésüket csakis községi főz-dékben fogják kifőzhetni; a kisüstösök tehát ezidőszert is kifőzhetik termelésüket, természetesen azon szigorított szabályok és magasabb adóttel mellett, melyet az új szeszadótörvény megállapított és azért ajánljuk minden érdekelt kisüstös tulajdonosnak, hogy a szükséges tudnivalók, illetve az új törvény rendelkezései iránt — nehogy eljárásáért, illetve pálinkafőzésért megbüntessék — a községi jegyzőnél szerezzen magának megelőzőleg beható felvilágosítást.

Vidor Ede.
Sörtörköly mint tejtakarmány. 557. kérdés. 40 darab, körülbelül 350 kg. nehéz tarka

lik, úgy az jelentékenyen tartóssá tehető s hosszabb szállítást is kibír, amint az pl. a dombóvárvidéki gazdák példájából látható, akik Budapesttől körülbelül 180—200 km.-nyi távolságról szállítanak tejet.

Ujhelyi.
Földi-diókorpa mint takarmány. 563. kérdés. Milyen tápértéke van a földi-dióból őrlött korpának, a gozmalmi buzakorpához viszonyítva, és milyen állattal etethető legcélszerűbben?

B.
Felelet az 563. sz. kérdésre. A földi-diókorpa nem őrlési, hanem koptatási termék. Ugyanis ha a hüvelyes növényekhez tartozó földi-dióknak a magjából táblaolajat készítenek, akkor nemcsak a hüvelyből fejtik ki a magot, hanem azonkívül hamozzák is, illetőleg 5—5% ot kitevő héját lekoptatják, mely alkalommal azonban a magnak a héjjal összefüggő zsíros része is kopik. A korpa tehát a majdnem értéktelen maghéjból s az igen értékes zsíros magnak fölület részéből áll, s tápértéke attól függ, hogy mennyi zsíros magrészt van közte, vagyis hogy mennyire koptatták a földi-diót. Eszerint aránylag keveset ér, de igen értékes földi-diókorpa is kaphatók, ami legjobban a korpa zsirtartalmából ítélhető meg, mert az tájékoztat leginkább arról, hogy felületesen vagy mélyebben koptatták-e a magvakat. Mielőtt ön tehát az alkut megkötné, garantáltassa a korpa zsirtartalmát, mely a keveset érő árban csak néhány százalékkal, az igen jóban pedig 18% vagy több. Keller utóbbi esetben 73% keményítőértéket tulajdonít a földi-diókorpának, holott a jó buzakorpáé csak 48%. Ettől minden állattal lehet a hulladékot, de többnyire fejőstehenek s hizómarháknak a ljak, bár a ló és sertés is kedveli. Az adagnagyság a zsirtartalomtól függ, mert míg az igen zsírosból legfeljebb 2—3 kg.-ot tanácsos a közepes marháknak fejőként s naponta adni, addig a keveset érő, vagyis zsírtelegen korpa 5 kg.-ig is etethető.

Cselkó István

Lódiázások Abauj-Torna megyében.

Hammersberg László vármegyei lötenyésztési bizottsági elnök, az Abauj-Torna vármegyében ez idén megtartott lötenyészdiázások eredményéről kimerítő jelentést küldött be, amelyet rendkívül érdekes fejtegetései révén, az alábbi bő kivonatan ismertetünk.

A lötenyészdiázások Kassán augusztus 30-án, Szepsiben szeptember 6-án, Encsen pedig szept. 8-án tartották meg és mind a három helyen a lötenyész-bizottsági elnök vezetése alatti zsüri bíralt. A diázások czéljaira az állam 500, a vármegye 1400, Kassa városa 200, a megyei gazdasági egyesület pedig 900 K.-t adományozott. A kiosztott pénzdiák összege tehát 3000 K.

A diázásokra Kassán 31 drb, Szepsiben 51 drb, Encsen pedig 54 drb, összesen tehát 136 drb lovat vezettek elő és pedig 50 drb egyéves, 45 drb kétéves, 22 drb hároméves, 11 drb négyéves és 8 drb öt éves kanczát. Ezek átlagos magassága és övmérete volt: az egyéveseknél 152.4 és 163.9 cm; a kétéveseknél 159.3 és 174.7 cm; a hároméveseknél 162.1 és 174.4 cm; a négyéveseknél 163.9 és 179.4 cm; az öt éveseknél 162.5 és 181 cm. E méreteket az előző háromévesekkel összehasonlítva, a testi fejlődésben nagy haladás konstatalható. Első díjat nyert 14 drb, II. díjat 15 drb, III. díjat 11 drb, IV. díjat pedig 3 drb. Összesen díjaztatott tehát 43 drb kancza.

A legszebb fejlődés és a testnagysággal arányos esont-épvődés az angol telivérek utódaival mutatkozott, amely kiválóság a diázások számarányában is megnyilvánult. Míg ugyanis a megyebelie földző méneknek csak egyötöd-része angol telivér, a többi pedig angol és kis részben arabs ló, addig a díjazott kanczák 2/3-od része származik angol telivér és csak 1/3-od része félvér apaállattól. Számszerűleg az angol telivér mének ivadéai közül 7 nyert I-ső, 7 II-ik és 3 III-ik díjat, vagyis összesen 17 db díjaztatott, míg az angol félvér és egyéb mé-

nektől származók közül 7 drb nyert I-ső, 8 drb II-ik, 8 drb III-ik és 3 drb IV-ik díjat, vagyis összesen 26 drb, de az első és második díjak felét az angol telivérek utódaival vitték el.

A félvér mének ivadéait illetőleg a mándoki magas angol félvérménésből származó mének ivadéai közül 4 drb nyert I-ső, 5 drb II-ik, 1 drb III-ik és 3 drb IV-ik díjat. A szintén magas félvér kisbéri mének ivadéai közül 2 drb I-ső és 1 drb III-ik díjat, az ozorai mének ivadéikaiból 2 drb I-ső, 1 drb III-ik díjat, a derekegyházi menivadéai közül 1 drb I-ső és 1 drb III-ik díjat, a mezőhegyesi angol félvértől származók közül 1 drb III-ik díjat, a Furiózó törzsbeli mének ivadéikaiból 1 drb II-ik és 2 drb III-ik díjat, végül pedig a babolnai ménektől származók közül 1 drb III-ik díjat.

A diázások eredményéből és a jelentéshez esatolt egyedenkénti méretekből kitűnik, hogy téves balhit az, mintha az angol telivér a testalkatot elínomitana. Sőt ellenkezőleg, az angol telivérek a megyei köztenyésztésben is a legjobb testalkatu csikókat nemzették, hogy tehát valószínűleg, tehetőség, kellő és arányos testtömeget, ez alát pedig megfelelő erejű és tömegű esontozatot általában is csak a legmagasabb vér tud adni a köztenyésztésben is.

E jelentésre, mely az angol telivért és a legmagasabb angol félvért ajánlja a köztenyésztés leghivatottabb regenerátorául, legyen szabad észrevételünk. Ha a köztenyésztés czéljától sport, katonai háta- és luxuslovak tenyésztése tüzetik ki, úgy az angol telivérek alkalmazása helyénvaló lehet, bár még itt is nagy kérdés, hogy e czélra is nem alkalmazható-e az áltami angol és arabs félvér, a Nonius, Furiózó, Gidran stb. törzsek, amelyeket az állam aligha tartana fenn nagy költséggel, ha hasznosnak és szükségesnek nem tartaná. E vitába azonban nem avatkozunk, mert hiszen az a tényleg gazdálkodó gazdáközönségre nézve jóformán mellékes. A főkérdés azonban, hogy mely czélra tenyésztési a gazdáközönség a lovat? Hát e kérdésre könnyen megfelelhetünk: se háta-, se sport-, se luxuslovakra, hanem igazságra, mert a mezőgazdálkodási kultúra fejlődése és a járművek önmű megdrágulása következtében nyugodtvéru, erős és tartós igáslovakra van szüksége. Erre a czélra pedig a tüzes angol félvér nem való, hanem igenis a nehezebb testű, nyugodt és higgadt véru nóri ló, vagy annak könnyebb fajta hazai keresztvérese, esetleg tájfajtája, aminő pl. a muraközi ló. Ez pedig nem divatos jelszó, hanem az intelligensebb hazai gazdáközönség nagy többségének kívánása, amely nem parádézni, hanem használni kívánja a lovat. A nagybirtokon e tenyészirány mindinkább terjed. A hisgazdaságokban ez — sajnos — kevesen megy, mert hiszen köztenyésztésünk czélzatosan remonták nevelésére irányították. A mezőgazdaság érdekében mégis a köztenyésztésben is a nehezebb, nyugodt vérmérsékletű igásló tenyészítésére kellene áttérnünk, hogy a hisgazda jól megművelhesse földjét, már pedig e gazdasági czélt a köztenyésztésben az angol telivér mének közvetlen alkalmazásával aligha valósíthatjuk meg. *M. T.*

Miként alakítandók meg a vidéken a bortermelők pinceszövetkezetei?

Az utolsó husz esztendő kitörölte a világforgalomból a magyar bortipusoknak még emléket is.

A filloxerával lefolytatott küzdelemben az elgyengült termelői osztály pincei kiürültek. Új terméssére, annak ára, már szüretkor ezer idegen számít. Adó, agrárkölcson, egész évben felszaporodó számláknak rendezése, odakényszerítik, hogy igen sokan az utolsó literig eladják azon az áron mustjukat, borukat, amely árat megszorult eladónak szoktak fizetni.

A termelő kezéből kikerült s a kereskedő pinceszéjébe vándorolt újbor azonban 1—1¹/₂ év

alatt elfogy. Hogy mely vidék borával keverten, házasítva, minő esiszoló, fényesítő eljárásokkal keverve, az mellékes. De az tény, hogy típusa nem alakulhat, mert ahhoz nincs elég ideje.

A borkezelés a pinceszemesterkedés összes tudománya 1—1¹/₂ év alatt esillogó árut produkálhat, de típusát csak az a 2—3 éves kor fejleszt ki, mely időszakot derítés és filtrálásokkal nem lehet kiforszírozni. Mert a nemesebb borvidékek borai, vidékük jellegzetes ízét, zamátát, illatát, testét a régies, — kereskedelmileg — elárvult, lassabb kezelési érlelési módszerrel érik el. (A szarvasmarhánál ki lehetett tenyészteni oly fajtaikat, melyek másfél éves korral ivarérettek, de a bos primigenius meis 5—6 éves korára adja a világ első igásokrét).

Merkantil bort is 1—1¹/₂ év alatt elő lehet állítani, de tipikus horvidéki jellegű bort 1—1¹/₂ év alatt előállítani képtelenség.

Hogy a diószegi bor (ma Bihar-Diószeg) nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is oly híressé válhatott, ezt nem a kereskedelmi pincek okozták, hanem a régi világ, 48 előtti idők viszonyai.

A dézsmás borokat (tizéd) az uradalom nagy pinceszéjébe hordták össze, ott jobbról, balról 12 drb 4—500 akós hordó, végében egy 1245 akós, állottak. A 4—500 akósok, a 12 apostol relief-képével, a 1245 akós legalább is az Urat v. Fiát képviselhette (ma is így állnak).

De 7—8000 akó bor en gros összegyűlt a pinceszében újkorán, ott egalizálódott s onnan újig, azaz új szüretig más pincekbe ment át a 8000 akó egynemű bor s ez 3—4 éves korban jött forgalomba. Megérve, kifejlődve, testre, izre, zamatra. S ez évtizedeken át mindig ugyanez a minőség volt. Egy-egy évtized 70—80,000 akót adott egyjellegű borból az osztráknak, a németnek. S a tömeg az egyjellegű borból, a nemesebből, Zichy gróf pinceszéjének, azzal Diószegnek a múlt században világhírt teremtett.

Hát Magyarad nem hasonlóképpen lett világhírű? A múlt század 30-as éveiben Ausztria, akkor még a nagy német birodalom központja, mint „Gesundheitswein“ ismerte. A báró Dietrich nemzetségé volt a magyaradi uradalom s ott a szőlőművelés csak 1803-ban vette kezdetét. Ámde ez az igen tisztelt báró ur, miután a bordézsmá 8—10,000 akó bort juttatott évente pinceszéjébe s a borok a 2¹/₂—3 éves kezeléssel a szállítást megbírták, tengelyen utaztatta azt fel a Bécsben lakó család pinceszéjébe. S ezelőtt 100 évvel, még Bécs lévén a világ közepe, a magyaradi bor világhírűvé lett.

Nagy tömeg, egyenlő minőségű, nemesen kifejlődött boraink, amelyeknek karaktere mindig azonos, utat tör a világpiacra; de minden bor-nak, vidéke karakterét kifejlesztve kell a piacot meghálaltania.

Ha a természetes kifejlődés előtt forgalomba jönnek, ha mesterkelt gyorsító eljárással sablonborra készülnek, sablonborra csinálhatók, de típusuk nem lesz.

A rajnai borokat az aukciókon nem must és fiatal korban, hanem jellegük teljes kifejlődésével bocsátják áruba. A haut Sauterne, a Burgund, a Bordeaux, nem mustul és kölyök-korban kerülnek a világpiacra. Hiszen a Sauvignon, a Cabernet csak két éves korban kezdenek karaktert kapni.

És nálunk a fogyasztási adóval agyonvert, a napszámberék, a szocialisztikus mozgalmakkal 50—80 százalékkal emelkedett óriási regiejével sújtott termelőkre az Országos Központi Hitelszövetkezet, valamint az annak idején a földművelési miniszterium megbízásából Baross Károly és Társa által tervezett borértékesítő szövetkezetek szabályaiban imperatíve ki van mondva, hogy a szövetkezetek borait új-bor korban, tehát következő új borig kötelesek eladni.

Ha már most a termelők borértékesítő szövetkezei a bort a vidék jellegének megfelelő korig

nem kezeltek, a kereskedelem a gyors forgalom, a kereskedelmi tőke minél gyorsabb megforgatása kedvéért, a bort szintén nem fejlesztési tipikussá, mikor és hol állapítsuk, teremtsük meg egy-egy borvidék régi típusát és hírét?

Mert hogyha egy termelő pinczéjébe egy-két hordócska 6-7 hl. jelleges ó-bor akad is, az kis tömegénél fogva a semmivel egyenlő.

Amint a múlt században a nagy tömeg egy-jellegű borok teremtették meg egy borvidék nevét, úgy ma is csak ez uton lehetne ismertté tenni egy-egy vidék borának nemességét. Nézetem szerint tehát a termelők szövetkezeit az eddig helyesnek volt alapra fektetni nem szabad. Kezöket megkötni s köztől kézzel indítani őket igazán hódító hadjáratra, nem lehet. Sőt ellenkezőleg, oly módon kell a szövetkezetek megalakítását projektálni, hogy azok lehetőleg palackozott ó-bort hozzanak forgalomba és csak nullképpen, pl. a helyi piac szükségletének fedezésénél engedjék meg az, hogy fiatalabb bort is adhassanak el.

Ez az alkalom gyengébb minőségű évjáratoknál is aktuálisá válhat, amikor is a teljes kifejlődöttség sem tenné finomabbá, nemesebbé a bort s a fiatal kor magasabb számszavtartalmával, üdeségével majdnem kelendőbb lehet az, mintha teljes érettségig kezeltek.

Epp azért oly pinczeszövetkezetek létrehívása a legindokoltabb, amelyek:

1. Legalább is évi 4-5000 hl. bor beszállításra, együttes kezelése, annak teljes kifejlesztés, palackozott állapotba hozatalára szervezkednek.
2. Tehát legalább 3 évi hortiömeg befoglalására való pinczéket, elnyelket, felszereléseket s a szükségük épületeket emelni kötelezik magukat.
3. Amelyek végül ezen első befektetéseiket, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet kebelében működő szövetkezetek üzletrészeik ötszörös felelőségével az építkezés, pinczeberendezés óriási költségeire ezáltal hitelképesse lesznek.

E hitelképességük a kezelésük alatt álló bortömegekre még fokozódik is.

Mert ha nem így irányban teremtjük meg a vidéki pinczeszövetkezeteket, akkor ismét abba a lehetetlen állapotba esünk, amelyben a terheit nem bíró termelő áll. Egy éven belül el kell adni borát, mert a jövő évi terméshez sem edénye, sem pinczéje, sem szervezete alapján azon forgó tőkéje, hogy a bort vagy mustot beszállító termelőnek megfelelő előleget adhasson beszállított második és harmadik évi termésére.

Van ugyan egy módja, egy megoldása a kérdésnek akkor, ha, mint az Orsz. Központi Hitelszövetkezet a vidékkel, úgy egy országos központi pinczeszövetkezet a vidékkel jönne oly kapcsolatba, hogy az új szüret előtt az addig már kiegyenlített kezelt bort fix árban átvenné s továbbkezelné a vidéki típus kifejlesztéséig.

Amikor és ezt akár utazók, akár bizományosok vagy raktarak útján, a külföldön ismertté, forgalomképesse tenné.

Mint ahogy azonban egy központi országos pinczeszövetkezet addig meg sem mozdulhat, míg vidéki szövetkezetek nem termelik részére a kiegyenlített bort, mint leendő borvidéki típus alapját, első sorban és a legsürgősebben kellene hozzáfogni ott, ahol erre a hajlandóság, a kellő intelligencia és szakértelem meg vannak, ha másként nem lehetne, kamatmentes 15-20 évi törlesztésű kormánykölcsönrel megépíteni, felszerelni, néhány jónévi hegyvidéken alakuló szövetkezet pinczéjét.

Ha az ország 10-15 borvidékén 4000-5000 hl. bor beszállítással így irányú szövetkezet alakul s így már arra számítani lehet, hogy a borvidékek jellegének igazán megfelelő borok tekintélyes tömegben kerülhetnek be egy központba, akkor aztán nemcsak indokolt lesz, de majdnem a kényszerűség fogja megszűlni a nagy országos központi pinczeszövetkezetet, mint a vidékiek központját.

A vidéki pinczeszövetkezetek megalakításához mielőbb hozzá kell fogni. Azoknál kimondani azt, hogy tagjai csakis teljesen kis szőlőgazdák

lehetnek, nemcsak nem szabad, de arra bázisra éppen semmit sem lehet.

Hiszen már ez is árjavítólag fog a kistermelők boránál közreműködni, ha a nagyobb termelők borainak 1000 hektoliterrel nem nyomják a piacot tömegükkel.

És 4-5 esztendőig eredményesen működjenek egy vidéki szövetkezet, az értelmesebb kis termelők önkényit fognak ahhoz csatlakozni. De minthogy éppen a kistermelő osztály a leginkább konzervatív, azért nem szabad a szövetkezetek megteremtésénél kimondani, hogy ennek tagjai csakis kistermelők lehetnek.

Hiszen ma a hegyi bortermelők között a középbirtokosok azok, akiknek helyzete legnyugtább.

Az egészen kis 1-2 holdas termelő sajátkezüleg és családjával nagybárára elvégni szőlőmunkáját. S ha csak közepes termése van, már nem vesztit szőlőművelésében.

De a középbirtokos, kinek még agrár-kölcsön is terheli szőlőjét, a mai 60-80°-kal emelkedett napszámber mellett összeroskad, ha egy olyan szövetkezeti értékesítési módozatot nem teremthet meg, amely mellett borai kész, tipikus borra téve áringadozásnak nem lesz annyira kitéve s mégis termelési költségeinek megfelelő árt kaphat.

Hogy idáig virágzó pinczeszövetkezeink nincsenek, ennek oka az elmondottakból világos. Azok az alapelvek, amelyek mellett eddigelő ajánlva volt a pinczeszövetkezetek létesítése, annyira békóba verik a szövetkezni kívánó termelőt, hogy inkább lemond a szövetkezésről.

De részint boraink nevének, hírének, jellegének megteremtése, részint a mindinkább kevésbé fejlődő bortermelés fellendítése céljából meg kell őket alakítani azon irányban, amelyre fentebb a 3 pontban kiterjeszkedtem.

Molnár Lajos.

Szerződés írásbafoglalása.

Mint ahogy bármily szerződést épp olyan hatálytalanná lehet kötni szóbelileg, mint írásban, kivéve ha az írásbeli formát a törvény teszi kötelezővé, vagy annak érvényét a felek tették az írásbafoglalástól függővé: sokszor felmerül vitás alakban az a kérdés, vajjon valamely szerződés szóbeli uton már joghatályosan megkötöttnek tekintendő-e, avagy joghatályt csak azáltal nyer-e, ha a felek azt írásba foglalják és aláírják. Kereskedelmi törvényünk ebben a kérdésben világosan rendelkezik és 311. § a szerint a kereskedelmi ügyletek érvényességéhez, a törvényben megjelölt eseteket kivéve, azok írásbafoglalása nem szükséges. A 312. §. ugy szól, hogy ha valamely ügyletnek törvényben fogva bizonyos alak kívánatik, vagy ha a felek az ügylet érvényességét bizonyos alaktól tették függővé, az ügylet megkötöttnek csak akkor tekintik, ha az a meghatározott alakban létesül. Polgári törvénykönyv hiányában a magyar magánjogi gyakorlat analógia alapján általában ezt a rendelkezést követi. Bővebb magyarázatot ad az általános szabálynak a kir. Kuriának egy érdekes elvi jelentőségű határozata, amelynek lényege az a kijelentés, hogy némely esetekben maga a dolog természete is magával hozza, hogy az ügylet megkötéséhez maga a felek szóbeli megállapodása ne legyen elegendő, hanem a szerződés csak akkor tekintessék megkötöttnek, ha a felek már írásba foglalták és aláírták.

A határozat szövegéből kiemelt elvi kijelentés így szól:

Terjedelmesebb birtokra vonatkozó, hosszabb tartamu hasznobéri szerződések kötésénél, ha a felek az ügyletnek írásba leendő foglalásában egyeztek meg, a felek szándékát rendszerint az fogadandó el, hogy a szerződés csakis annak írásbafoglalásával és aláírásával vétessék megkötöttnek.

(Kuria 1908 febr. 5. 3314 907. sz. a. VII. p. t.)

Indokolása pedig a következő:

Terjedelmesebb birtokra vonatkozó, hosszabb tartalmu hasznobéri szerződések kötésénél, min-

ről szó van, ha a felek az ügyletnek írásba leendő foglalásában egyeztek meg, arra való figyelemmel, hogy a szerződés részletes feltételeinek írásban megállapítása körül is még mindig támadhatnak a felek közt lényegbe vágó eltérések, a felek szándékát rendszerint az fogadandó el, hogy a felek akarata a szerződés írásba foglalásának kikötésénél arra irányult, hogy a szerződés csakis annak írásba foglalásával és aláírásával vétessék megkötöttnek s így a felperesi tanak abbéli vallomásának, hogy a szerződés érvényéhez annak írásba foglalása kikötve nem lett, a dolog természete szerint jelentőség nem tulajdonítható.

Szilárd Ferencz dr.

Száhlender Gyula.

(1868-1908.)

Fiatalsága teljében, hasznos munkálkodás közben ejtette ki örökre kezéből a tollat lapunknak alapítása óta kiváló buzgó munkatársa és rovatvezetője: Száhlender Gyula királyi hercegi uradalmi műépítész, aki október 24-en rövid szenvedés után Magyaróvárról elhunyt.

Kettős a veszteségünk, melyek egyikét sem lehet egykönnyen pótolnunk. Az elsőrendű szakértőt veszítette el lapunk, a magyar mezőgazdasági technika és építészet hívatott irodalmi munkását és egyben a szolgáltatás, őszinte jó barátot, aki szeretettel csüngött a gondolon, hogy a „Köztelek” megfelelő rovata révén a gazdasági szakirodalom ezen eddig kevésbé istápolott ágazatának irodalmi művelésével hasznos okmutatással szolgáljon a magyar közönségnek.

Száhlender Gyula a lap „gazdasági építészet” című rovatának nemcsak vezető szerkesztője, de ugyászólván kizárólagos munkatársa és cikkírója volt több, mint másfél évtizeden át. Emellett azonban a gazdasági szakirodalom ezen ágazatát önálló szakművek megírásával is gazdagította: „Gazdasági építészet” című két-kötetes szakmunkája, mely egyesületünk kiadásában jelent meg, mostanában fogyott el a könyves piacon. Közvetlen halála előtt is egy nagyobb építészeti munkán dolgozott, mely félig készen maradt vissza szellemi örökségei között.

Száhlender Gyula 1868 június 26-án született Aradon. Edesatyja a nagyváradi-belényesi vasút főmérnöke volt. Középiskolai tanulmányait Budapesten, a technikát Gréczyban végezte. A mérnöki oklevelet azonban Budapesten szerzte meg.

Száhlendernek, mint fiatal ambíciózus szakembernek mérnöki diplomája megszerzése után nyomban alkalma nyílt arra, hogy nagyobb uradalmakban érvényesíthesse szaktudását. Mint építész-mérnök-tanácsos szerepelt Eszterházy Miklós gróf, Eszterházy Mihály, József főherceg, Dreher Antal és Pálffy János gróf uradalmakban.

A gazdasági építészet terén kifejtett nagy tevékenysége mellett Száhlender szakított időt magának arra is, hogy a Rábászabályozási munkálatok lebonyolításánál mint elsőrendű szakember közreműködjen. Ugyancsak jelentős része van a Szigetközi Ármentesítő Társulat bonyolult ügyeinek rendbehozatalánál is.

A magyaróvári főhercegi uradalom szolgálatába 1893 január 1-én lépett mint építészeti tanácsos. Száhlender a főhercegi uradalmakban elhanyagolt állapotban találta a gazdasági épületeket s az ő tervezései és javaslatai alapján a régebbi s a modern gazdálkodási rendszer keretébe nem illő gazdasági épületek nagyrésztben renováltattak és illetve újraépítettek.

Száhlender Gyula mint akadémiai építész szintén előkelő szerepet töltött be az óvári akadémiánál, sőt a földmivélségi kormányknak a gazdasági épülettervek összegyűjtésére irányult s az OMGE. által vezetett akciójában is részt vett; összegyűjtötte a főhercegi uradalmak

épületterveit. Mint a mezőgazdasági szakembert.

A főhercegi szakembert, noválásával munkát is a királyi templom Száhlender Gyula tette a gazdálkodás szép kivitelű hercegi uradalmi tervező Száhlender királyi hercegi és lelkis hercegi esztendőjándulatát zékeny módon és bizodalomban tényeszeres viselőstülete véleménye Száhlender ségének, műszakának elzet. Alig egybaja, a vaks az erős szromboló muhagyott árva

A lesújtó sége és a fejezte ki ré Száhlender kor hunyt e 4 órakor mecegi uradalmának tanári kara, dalmának neviselésében teletbeli tag

Mai szám

Az OMGE. köz. A mezőgazdasági Lódíjazások Al. Miként alakított pinczesz. Szerződés írás. Száhlender Gy.

Jobb világ volt. Külföldi szem. Gazdátársada. Irodalom —

A takarmányré

A thomasa'ak

Formalinesávaz

Szilvamagetetés. Levelezkesz. Vegyesek —

Magyar nem. keresked. Magyar sz. itási. mények. Gőzbajoz. Apró hi. Ereskedeter. Szerkesztői t.

Magyar n

a király a sz. előterjes tés a az OMGE. ta. mezőgazdas. részül a rag. névvel adom. „Zentra stelli. tesz közzé

épületterveit s azokat rendelkezésre bocsajtott. Mint a mezőgazdasági építézet terén elsőrendű szakembert kartársai is szerették.

A főhercegi család igen kedvelte a kitűnő szakembert, a főhercegi és óvári kastélyok renoválásával bízták meg Szahlandert, aki ezt a munkát is a legmagasabb megelégedésre végezte. A Róbert Kázmér pu-ztai gyönyörű gótsülű templom Szahlander a kotása: ugyanitt ő építette a gazdasági gépjavitó műhelyt és remek szép kivitelben az új Kri-ztina-majort. A főhercegi uradalom legújabb rendszerű istállóit az ő tervezése és vezetése mellett épültek.

Szahlander Gyula másfél évi edet töltött a királyi hercegi uradalmak szolgálatában. Pontos, lelkiismeretes munkásságával nemcsak a hercegi család becsülését és fejjebbvalóinak jóindulatát érdemelte ki, de rokonszenves, előzékeny modorával az egész tiszlikar szeretetének és bizalmának volt részese. Az óvári társadalomban és a városi kö ügyekben is jelentékeny szerepet játszott, tagja volt a város képviselőtestületének s építészeti kérdésekben az ő véleménye és tanácsa mindig mérvadó volt.

Szahlander Gyula negyven évet élt. Tehetségének, munkásságának, legtermékenyebb korszakának elején ragadta el a könyörtelen vézet. Alig egy hétig volt beteg: rég lappangó baja, a vakbélgyulladás elemei erővel lépett föl s az erős szervezetben gyorsan végezte a kór romboló munkáját: öt tagból álló szép családot hagyott árva.

A lesújtó hír vétele után egyesületünk elnöksége és a „Köztelek” szerkesztősége táviratban fejezte ki részvétét az elhunyt özvegyének.

Szahlander Gyula e hó 24-én déli egy órakor hunyt el. Temetése október 26-án délután 4 órakor ment végbe Magyaróváron, a főhercegi uradalmi tiszlikar, a gazdasági akadémia tanári kara, a város és megye előkelő társadalmának nagy részvéte mellett. Az OMGE. képviselőtestületében Cserháti Sándor egyesületünk tiszteletbeli tagja jelent meg a temetésen.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	
Az OMGE. közleményei	2311
A mezőgazdasági érdekvépviselet ügye	2319
Lődjazzsók Abony-Forna megyében	2325
Miként alakítandók meg a vidéken a bortermelők pinczeszövetkezetei	2325
Szerződés irásbafoglalása	2325
Szahlander Gyula	2326
Tárca.	
Jobb világ volt régen	2312
Külföldi szemle	2319
Gazdatársadalmi mozgalmak	2320
Irodalom	2321
Növénytermesztés.	
A takarmányrépa eltarthatósága	2321
Gazdasági vegytan.	
A thomasiak által újabb hamisi ásaról	2321
Gazdasági növénytan.	
Formalinosávázás fűszög ellen	2322
Takarmányozás.	
Szilvamegetetés seréssel	2322
Levelszekreny	2322
Vegyesek	2327
Magyar nemesség adományozása. — A szerb kereskedelmi szerződés ügye. — Az Orsz. Magyar Méhészeti Egyesület. — Takarmány- szállítási kedvezmények. — Szüreti ered- mények. — Hogy örölhetünk legolcsóbban? Gőzhajózási hírek. — Közlekedési hírek. — Apró hírek. — Gazdasági dátumok	2328
Kereskedelmi hírek.	2328
Szerkesztői üzenetek.	2329

Magyar nemesség adományozása. Ófelsége a király a személye körüli magyar minisztere előterjesztésére Forster Elek uradalmi bérnöknek, az OMGE. tagjának és törvényes utódainak a mezőgazdasági terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar nemességet „gyulakeszi” előnévvel adományozta.

A szerb kereskedelmi szerződés ügye. A „Zentralstelle” küön kiadásban tanulmányt tesz közzé a Magyarországi-Ausztria-Szerb ke-

reskedelmi szerződésről s számokkal bizonyítja, hogy az mostani formájában a szerb érd-eknek kedvez s a monarchiát érzékenyen károsítja. 1884—1905-ig Magyarország-Ausztria 626 99 millió dinár értékben vitt ki: ugyanez idő alatt Szerbia 1035 52 millió dinár értékben hozott be. A monarchia mérlege tehát 408 53 millió dinár passzívát mutat fel Ramutat a Zentralstelle továbbá azon körülményre, hogy e 408 millió dinár nemcsak ugyanannyi millió károsodást jelent a monarchiának, hanem — azáltal, hogy Szerbia ezen aktívája állatkiviteléből ered — lényegesen többet, tekintettel azon körülményre, hogy a beözönlött szerbiai állatok hátrányosan befolyásolják piacra került állataink árát. Igaz, hogy ezen árak nem változtak azon idő alatt, míg Szerbiával vámháborúban voltunk, de hát akkor miért kell nekünk a szerb állat, különösen ha még tekintetbe vesszük azon körülményt, hogy ipari produktumaink nem részesülnek a kivitelben megfelelő kedvező elbírálásban, sőt a viszonyosság elvénél fogva a monarchia tulajdonképpen Németország iparának kaparta ki a gőstényét. Elmondottakból bebizonyítottunk véli a Zentralstelle, hogy Szerbiával kötött szerződésünk még előbbi formájában is káros volt a monarchia szempontjából, az új szerződés pedig nem hogy javított volna az agráriusok helyzetén, hanem rontott, mert az állategészségügyi rendszabályokat lazította (?) és nagyobb mennyiségben engedte be az állatoknak levágott állapotban való behozatálát. Az új szerződés értelmében — tekintettel a monarchia hűtőházaira — Szerbia oly nagy mennyiségben hozhat be húst, hogy az megfelel heti 700 drb ökröknek és 1400 drb sertéseknek egyedül a bécsi piacon, aminek természetes következménye lesz állataink értékének esőkenése, mely körülmény előnyös ugyan a fogyasztó szempontjából, de tönkretesz a tenyésztőt, ami elvgre a szerződés irányu megkötésénél döntőleg érvényesülő tényezőknek sem lehet érdeke. Meg kell tehát változtatni a szerződés hátrányos pontjait. Hozzáfűzzük a Zentralstelle bírálatához, hogy a Szerbiában újabbán beállott fordulatok lenyegesen megváltoztatták a helyzetet s előreláthatólag lehetetlenné teendik, hogy ez a felpanaszolt szerződés érvényben maradjon.

Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület 1908. évi október hó 30-án (pénteken) d. u. 4 órakor a Köztelek I. emeleti tanácstermében (IX., Köztelek-utca 8.) igazgatóválasztmányi ülést tart.

Takarmányszállítási kedvezmények. Tudvalevőleg a takarmányhiányra való tekintettel a kereskedelemügyi miniszter szállítás- és abrak-takarmányokra a m. kir. államvasutak vonalain szállítási kedvezményeket engedélyezett, amelyekkel lapunk augusztus 26-iki, 67. számában részletesen felsorolunk. Most a földmívelésügyi miniszterum értesítése szerint a szamosbölgyi, mohács—pécsi, kassa—óderbergi győr—sopron—ebenfurti és az aradi egyesült vasutak is szállítási díjkedvezményeket engedélyeztek, amelyek részletesen a földmívelésügyi miniszter által az eladó takarmányművekről e hó közepén kibocsátott és lapunk folyó évi 82. számához csatolt kimutatásban felsorolva. E díjmérséklésekre tehát ismételtén is felhívjuk az érdekelte gazdaközönség figyelmét.

Szüreti eredmények. A földmívelésügyi miniszter legutóbbi jelentése szerint a múlt heti havazás az ország északi részeiben megakasztotta a szüretelést, de a legtöbb borvidéken azt már befejezték. A must minősége általában jó. Ahol a termelők nem gondoskodtak a kellő időben elég hordóról, ott a mustot potom áron árusították, de most már az ilyen kényszereladások megszűntek és remélhetőleg a rendes borárak hamarosan ki fognak alakulni. A legutóbbi jelentések szerint a must ára Pest vármegyében 20—38 korona, Baranya vármegyében 24—38 korona, Sopron vármegyében 30—50 korona, Ung vármegyében 24—32 korona, Alsó-Fehér vármegyében 40—44 korona, Torda-Aranyos vármegyében 40—44 korona, Pozsony vármegyében a rendes termőerőben levő szőlők holdankint átlag 25—35 hl.

jóminőségű mustot adtak. A termelők nagy része természetét visszatartja és csak kisgazdák adtak el csekélyebb mennyiségű mustot 30—34 filléres áron.

Hogy örölhetünk legolcsóbban? ezimen Erdős Jenőtől egy hézagpótló szakmunka jelent meg, mely munka tárgyalja az összes rendszerű erőgépek, mint vízikerek, forgattyók, gőzgépek, kazánok, b-nzin-, spirítusz-, petróleum-, generátor-gáz-, világító-gáz-, fő-dyáz-, nyersolaj- és Diesel-motorok üzemeltetéseinek tüzetes számításait és szerkezetük alapos ismertetését, a nyersolaj-tüzelések, nemkülönb az összes legújabb mal-mászi munkagépek, motorhűtő és kazántápláló-szivattyúk, olajajtó berendezések és a modern közlőművek észszerű felhasználásának módszereit. A könyv ára a panz előzetes be-küldése esetén 4 korona, utánvételt 4 45 kor., megrendehető a „Patria” r-t. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Gőzhajózási hírek. A Magyar Királyi Folyam-és Tengerhajózási Részvénytársaság Beocsin állomást kis viz miatt f. évi október hó 25-től kezdve a személy-, podgyász- és gyorsáruforgalmra további intézkedésig megszünteti. Beocsin állomással azonban a teheráruforgalom csupán a kovar-ujvidéki vonalon f-kvő hajóállomásokkal való viszonylatokkal szünetel. Továbbá, hogy személyjáratot Zimony—Belgrád—Orsova között kis viz miatt f. évi október hó 24-ével további intézkedésig ideiglenesen megszünteti. A nevezett vonalon tehát ezidőszent az összes személy-, podgyász- és gyorsáruforgalom szünetel. A teherszállítás egyelőre csupán a nevezett folyamszakaszon fekvő állomások egymásközötti forgalmában, valamint azoknak az Orsova alatt Galatzig fekvő állomásokkal való viszonylataiban szünetel.

Közlekedési hírek. A legcsekélyebb fuvardíj az áruforgalomban. A magyar és közös vasutak igazgatóinak értekezlete annak idején szűkebb bizottságot küldött ki a legcsekélyebb fuvardíjtelékek felemelése tárgyában. Ezen bizottság mostanában terjesztette be az ezen ügyre vonatkozó indítványait a nevezett vasutak állandó díjszabási bizottságához. Eszerint nemcsak a mindennapi használatra szolgáló élelmiszerek legcsekélyebb fuvardíja nem fog felemeltetni, hanem a javasolt kedvezés valamennyi mérsékelt gyorsáruk közé sorozott árucikkekre is kiterjesztetik. A tervbe vett díjszabás a legcsekélyebb fuvardíj tekintetében következő: Az első vasut vagy pálya részére felszámításra kerül teheráru után Auszria és Bosznában 60 fillér, Magyarországon 63 fillér, közönséges gyorsáruk után Ausztriában 80, Magyarországon 86 fillér, mérsékelt gyorsáruk után 60, illetve 63 fillér, különösen mérsékelt gyorsáruk után 80, illetve 83 fillér. Minden második vasut részére — amennyiben közvetlen díjtelékek nem állanak fenn — a jelzett összegek felelő részé szá-mittatik.

Az osztrák vasuti fuvardíjak megdrágítása fuvarlevélbéllyeg behozatala után. Az osztrák kormány új adónem behozatalát tervezi, még pedig olyképpen, hogy a fuvarlevelekre bélyeg alakjában adóztatik meg a szállító közönség. Ezen adózásból mintegy 20 millió korona bevétel többet számitanak. Az osztrák gazdasági körök már most állást foglalnak az újabb megterhelés ellen, amely az állomási illetékek behozatala után csak még súlyosabban érintené a különböző gazdasági érdekeket. Érdekes jelenség, hogy a tőzsde az összes mellékletékek ellen tiltakozik, melyek az amugy is bonyolult díjszabási rendszer áttekinthetőségét megnehezítik és ezeknek megszüntetését kérelmezi.

Apró hírek. Mintagazdaság Veszprém vármegyében. A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület elő-terjesztésére Darányi földmívelésügyi miniszter Veszprém vármegye Devecser községének határában László Károly birtokának népies mintagazdasággá alakítását engedélyezte s annak felügyeletével Kajdacsy Endre vármegyei gazdasági egyesületi titkárt bízta meg.

A Fertő-tó lecsapolása. Sopron város polgármesteréhez intézett levelében a földmívelésügyi miniszter a Fertő vidékének vízügyi rendezése céljából értekezlet megtartását tartja s úkségesnek, amelyről a maga részéről Kvassay Jenő miniszteri tanácsost, Józsa László osztálytanácsost, Cserháti Sándor nyug. gazdasági akadémiai tanárt és Kosinszky Viktor szőlész-ti felügyelőt küldötte ki. Ugyanezen értekezletre a Rábaszabályozó Tarsulat is meghívandó lesz.

Gazdasági dátumok. November 1. A kisbéri tejmunkásképző tanolyam megnyitása.

Allami facsemeték adományozására vonatkozó folyamodványok f. évi december 15-ig terjesztendők be az illetékes kir. erdőfelügyelőségekhez.

Kiállítások és állattudásások: november 1-én Pelsőczén. Szarvasmarhadíjazás Tótmegyerén október 29-én.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez.

NYILTTER.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás SALVATOR

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az elmúlt hét hidg teljes jellegét ismét melegebb napok váltották fel. A cs padék igen jót tett a száraz földnek és nagyban elősegít a vetések folytatását.

Ami az üzleti viszonyokat illeti, a világpiacra az üzlet irányzata csendes lefolyású volt. A hirtelen bekövetkezett fagy és korai hidegnagobb árvaltozást nem idézett elő.

Budában és Árpában nagyobb volt az elmúlt héten a bevétel, míg Lisztben, zabban és tengeriben kisebb Franciaországban hideg, esős időjárás uralkodik.

A magyar és az osztrák piacokon az időjárás viszonyok nagyobb változást nem idéztek elő. A lisztüzlet viszonyok elég jók az októberi szállítási hónap vége felé közeledve.

Rozsban némileg emelkedett az irányzat, árpa iránt ismét jobb érdeklődés nyilvánult és az elhelyezési viszonyok javultak.

Tengeriben különösen a száraz minőségűeket fizetik jól, míg zab iránt csekélyebb az érdeklődés.

Az egyes gabonanemek áráiról és az azokban végbement változásokról napjelenlétünkben számolunk be.

Napjelenlét a gabonatőzsdéről.

1908. október 27.

Hányzó kínálat és ezzel szemben a malmok jó vételkedve a búz-árakat szilárdította. Valódi emelkedés azonban ért nem foglalt, mert a piac inkább az októberi határidők véglebonyolítása iránt érdeklődött.

Rozs vátozatlanul jó keresletnek örvend, nyírvideki állomások Budapest parison felül fizettetnek, morva és sziléziai kivétel folytán.

Árpában csekély a forgalom, árak változatlanok. Tengeriben ének üzlet, ó-áru 8-40 K. mellett talál elhelyezésre; új-áru prompt szállításra és Budapest és Kőbányára érkezett vagonok 14-30-14-40 K. árban adták el.

Zab teljesen változatlan árak 16-16-85 K. között mozognak.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm 82 k. 24 K. 95 f., 300 mm. 80 k. 24 K. 85 f., 100 mm. 79-7 k. 24 K. 75 f., 200 mm. 79 k. 24 K. 50 f. felső, 100 mm. 79 k. 24 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 24 K. 70 f., 100 mm. 79 k. 14 K. 8 f., 100 mm. 78-5 k. 24 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 24 K. 80 f. úszkös, 200 mm. 77-5 k. 24 K. — f. felső.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 80-5 k. 24 K. 40 f., 100 mm. 76-3 k. 24 K. 50 f., 60 mm. 76 k. 24 K. 80 f.

Pestvidéki: 150 mm. 79 k. 24 K. 50 f., 100 mm. 79 k. 24 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 24 K. 50 f., 100 mm. 79 k. 23 K. 90 f. úszkös, 1480 mm. 76 k. 23 K. 60 f. úszkös, 440 mm. 76 k. 22 K. 60 f. úszkös, 200 mm. 75 k. 23 K. 80 f.

Bácskai: 500 mm. 80 k. 25 K. — f., 100 mm. 80 k. 24 K. 80 f.

Dunaföldvári: 520 mm. 78 k. 24 K. 60 f., 550 mm. 76-5 k. 24 K. — f.

Rozs: 500 mm. 19 K. 45 f., 400 mm. 19 K. 40 f., 100 mm. 19 K. 35 f. kpf.

Zab: 100 mm. 16 K. 90 f. kpf., 700 mm. 14 K. 80 f. dohos, 1-0 mm. 14 K. 60 f. dohos.

Új-tengeri: 200 mm. 14 K. — f. ab Kőbánya, 100 mm. 14 K. — f. ab Kőbánya.

Árpa: 300 mm. 15 K. 50 f. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Table with 2 columns: Month/Year and Price. Rows include Buza októberre, Rozs októberre, Zab októberre, Tengeri 1909. áprilisra, Tengeri 1909. májusra.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kertlet, Mester-utca. 1908. október hó 27-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekől 134 szekér réti széna, 30 szekér muhar, 31 szekér zsupszalma, 26 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 11 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbukkony, köles stb.), 500 zsák szezcska.

A forgalom igen élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 760-104, muhar 800-9-0, zsupszalma 680-700, alomszalma 500-520, takarmányszalma —, keve tengeriszár —, egyéb takarmány 600-800, zabosbukkony 840-960, lóhere —, zöld luczerna 880-920, köles —, sarju 840-880, szalmaszecska 720-740. Összes koccsisám 239. Összes súly 286 800 kg.

Nemzetközi gabonapiacz 1908. október 24-től 1908. október 28-ig.

Large table with columns for 'Kelet' (Budapest, Liverpool, Wien, Prága, Mannheim, Páris, New-York, Chicagó, Buenos-Ayres, Odessza) and 'Határidő' (Budapest, Liverpool, Berlin, Páris, Chicagó). Rows include Buza, Rozs, Zab, Tengeri, and Árpa with dates and prices.

A MAGYAR GAZDASZÖVETSEG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint fölibérlő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben.

jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetegnél, Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 40., melynek tagjalehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi.

Szeszület.

A szeszüzletben e hét elején az irányzat a nagyobb kinalakok folytán mérsékeltébb volt és főleg finomított szeszen kerültek nagyobb tetelk forgalomba, részben valamivel olcsóbb, részben tartott áron.

Ekkelt finomított szesz ad zva 181-181.50 K., adózatlanul 62-62.50 K. nagyban helybeli finomítottól. Nagyobb compagne-kötések 60 K. adózatlanul lettek aánva

Elesztőszesz adózva 180-180.50 korona, adózatlanul 61-61.50 K. kelt nagyban és 1-1.50 K. dragábbban kicsinyb n.

Denaturált szesz nagyobb kötéseknél 51 K. volt ajánlva és 51.0-52 K. zárul hordóval együtt.

Mezőgazd-sági szeszgyárak kontingens nyersszeszét compagneban szállítva 2-2.50 K. a ánlottak jegyzésen alul és 56 57 K. fix árban.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 59-60 K. Bécsi jegyzés 60.40-61.40 K. kontingens nyersszeszéért

Budapesti jegyzés

Table with 2 columns: Kontingens nyersszesz, Finomított szesz adózva, and others. Values range from 59 to 181.50.

Liszt, őrelemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt Az üzlet a lefolyt héten változatlan maradt. Vevők tartózkodók voltak vásárlásukban és a más. dik kéz uralta a helyzetet, miután árúikat olcsóbban kínáltak, mint a málnok.

A málnok készletei szaporodnak, dacára, hogy a rendelkezések ked ezben érkeznék. Heti lisztforgalom 102,195 q. volt.

A fővárosi málnok átlagos buzálist jegyzései 100 kg.-ként Budapestben, elegysúly tisztasulyként, száskostul.

Table with 2 columns: Szám and Ár K. Values range from 0 to 38.

Table with 2 columns: Szám and Ár K. Values range from 0 to 30.60.

Korpa. A múlt hó elején beállott hideg időjárásra való tekintettel a korpaüzletben némi élénkség mutatkozott.

A többi abraktakarmánycikkek árai a következők voltak Budapestben szákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-ként.

Table with 2 columns: Item name and Price. Items include Finom korpa 1908. okt. száll., Goromba, etc.

Élelmicikkek nagybani árai a központi vásárosarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908. október 27 én.

Az ismét melegebbre fordult időjárás nem volt képes az utóbbi napok barátságosabb irányzatát különösen befolyásolni, mert az árak többé-kevésbé változatlanul tartottak. A kereslet minden cikkt iránt fokozottabb marvul s áll ez különösen burgonyára és hagymára, mely utóbbi cikkt ára napról-napra rohamosan emelkedik. A vaj alacsony árjegyzése még nem javult, te illetve azonban, hogy a külföld ezen cikkt iránt érde lődni kezd, a közel jövőben javult árakat várhatunk. Vagott baromfihus és husnemű, valamint vadnak állandó jó elhelyez-st biztosítatunk. Tojás ára állandóan emelkedik, ami a hozatalok neveltséges csekély mérvére vezet-hező vissza.

Mai árak:

Husneműk: vidéki marhahus hátulja 1.20-1.40 K., eleje -96-1.08 K., vizeki borjú bőrben, hosszán méve, súlylevonás nélkül 1.20-1.30 K., helybeli borjú-hus 1.28-1.40 K., sertés-hus szalonnával 1.24-1.37 K., lehuzott sertés 1.16-1.28 K., szalonna friss 1.24-1.28 K., szalonna sózott 1.24-1.28 K., szalonna füstölt 1.30-

1.48 K., olvasztani való 1.32-1.38 K., báj 1.38-1.40 K., sertészsír 1.40-1.48 K. kg.-ként. Füstölt-hus (vidéki) kg.-ja 1.40-1.60 K., hazai sonka 1.80-2.00 K., szalámi magyar 3.20-4.00 K., szalámi nyeri 1.20-1.40 K., bárány párja - K.-ig.

Vad: őz 1.80-2.00 K., szarvas 0.70-0.80 K., vaddisznó 80-1.00 K. kg.-ként egészben, nyul nagy 2.80-3.00 K., nyul sáldó 1.80-2.00 K., fogoly 1.00-1.20 K., fácán 2.80-3.00 K., erdei szalonka 0.00-0.00 K., dámvad 0.80-1.00 K. kg.-ként. Fenyvesmadár köteggje 0.00-0.00 K. Baromfi-félék: 616 rántani való csirke 1.40-2.00 K., sőtini való 2.40-2.60 K., liba fiatal 0.00-0.00 K., kacsa sovány 2.80-3.20 K., kacsa hizott 5.00-6.00 K., lud hizott 10.00-14.00 K., tyúk 3.60-4.00 K., pulyka 5.00-6.00 K., 616 sovány liba - K. páronként. Vagott szépen tisztított baromfi, hizott lud 1.20-1.30 K., hizott ruca 1.30-1.40 K., hizott pulyka 1.40-1.50 K., levestyúk 1.40-1.50 K., pulyka sovány 0.00-0.00 K. kg.-ként. Poulard 1.80-2.00 K., gyöngytyúk - K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2.00-2.20 K., II. 1.80-2.00 K., főzójaj (köpfit) 1.50-1.70 K., tehénturó 9-16 fill. kg.-ként. Valódi erdélyi juhtúrót és munkástúrót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 5.60-6.20 K., róza 5.20-6.00 K., fehér 4.40-4.80 K., kivi 10-12 K., sárgarépa 1.00 db 8-10 K., petrezselyem 8-12 K., vöröshagyma makói 19-20 K., vöröshagyma közönséges hazai 2-14 K., fokhagyma 30-40 K., káposzta 5-6 K. 100 fej, Burgonya, új 0.00-0.00 K. Káslarabé 0.00-0.00 K. 100 db, spargna solo 0.00-0.00 K., közép 0.00-0.00 K., levessárga 0.00-0.00 K. kg.-ként. Zöldbab, sávosbab 0.00-0.00 K., kifejtett 0.00-0.00 K., zöldborsó, hűvelyes 0.00-0.00 K., kifejtett 0.00-0.00 K., paradicsom 8-12 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának való 0.00-0.00 K., ezetbe 1.00-1.60 K., svanyitani 1.00-1.60 K. 100 db-ként. Paraj 0.00-0.00 K. kg.-ja.

Gyümölcsfélék: Szőlő madelaina 40-60 fillér, érett chasselas - fillér kg.-ként. Alma: elsősorú áru (aranypermen, ranett, Jonathan, Törökbalint, batul stb.) 0.24-0.30, másodrendű -14-20, harmadrendű apróáru 0.06-12 K., körte elsősorú 0.60-0.80 K., másodrendű 40-80 K. q.-ként. Dió I. 4-6, II. 30-40 K. 100 kg.-ként. Görög dinnye - K., kantálp - K., turkoston - K. 100 kg.-ként. Veres szilva - K., ringló - K. 100 kg.-ként.

Vegyesárúk: Bor és szeszes italokat minőség szerint különféle árakon értékesítünk. Méz 70-90 fill. kg.-ként. (A szövetkezet - mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviseletje - minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsisz 0.00-0.00 fillér kg.-ként. Gomba szárított 0.00-0.00 K., szappan - fill., lenese (erdélyi) - K., hab apró - K., nagyszemű - K., lenese - K. 100 kg.-ként. Tojás: bácskai 104-106 K., erdélyi apróbb áru 102-104 K. eredeti ládánként (1440 db).

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1908 október hó 26

Table with 2 columns: Felhajtás összege and Minőség szerint. Values range from 3575 to 4988.

Table with 2 columns: Származási hely szerint and Nem szerint. Values range from 3195 to 4988.

Árak (100 kilogrammonként élősúlyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

Table with 3 columns: Magyar hizott ökör, Galicziai hizott ökör, Tarka hizott ökör, etc. Values range from 74 to 75.

Irányzat: lanyha, primaminőségű ökör a múlt heti árt n gynehezen megtartotta, ellenben összes többi minőség olcsóbb. Bika és csontosmarha szinten olcsóbb. Az üzlet déli i-ig még nem j lődött ki teljesen.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertésüzlet telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 40% levonással vevő javára értendő.)

Table with 2 columns: Öreg nehéz, Fialat nehéz, közép. Values range from 320 to 250-300 kg.

Table with 2 columns: Fialat könnyű, Szerbiai nehéz, Árak élősúlyban kilogrammonként 40% engedmény. Values range from 250 to 121-122 fillérig.

„A góbé a gazdaságban”. Humoros gazdasági tárczák. Második olvasó kiadás. Ára füzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Szerkesztői üzenetek.

T. E. Korlát. Ha a fagy ártott a répának, akkor semmiképp sem tartható el pri-mában, hanem óvatosan be-savanytá dó. De a repa nem fagy 0 foknál, hanem csak nagyobb hidegben, a cukorrépa pl. csak -7° C-on alul, a takarmányrépa azonban valamivel előbb, mert a cukortartalma csekélyebb. Azt, hogy megfagyott a repa, a felengedésnél látjuk, mert akkor a fagyott repa elveszti szilárdságát s tapl-szerűvé válik. Ha a répának csak egy része fagyott meg, akkor azt ajánljuk, hogy répa-szedés-or, ami valószínűleg langyos időben fog történni, válogassák ki a tap-öszerűt s etessék fel rövid idő alatt vagy savanyítsák be, a többit pedig rakják a meg-szokott módon prizmába. Cs. I.

R. B. Alsószemer. A főzegalmot egymagában is, de úgy is alkalmazhatjuk, hogy a tetejére számat hintünk, ami azért jó, mert a főzég nem tartja a selet oly tisztán, mint a száma. De akinek olyan kevés a száma, hogy takarmánynak sem elég, az természetesen tisztán csak főzeggel aljaz. Cs. I.

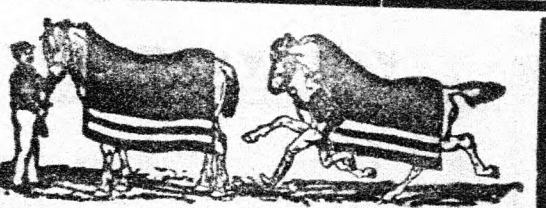
K. E. Lápafó. A szárított cukorszeletet nem 2+ órával, hanem csak röviddel etetés előtt aztatjuk 2-3-szor annyi súlyú vízbe, mert ha szárazan etetjük, a szájobban s gyomóban szivódik t le vízzel s ez fűdokiást, gyomor-tágulást, sőt a lónál elvéve gyomorrepedést okozhat. Cs. I.

K. G. Töltsék. A kérdéses ezementkádában gözölni csak külön gozkazán felállításával lehet, külön göz-só-vezetékkel. Miután ma a takarmány-gőzölés már teljesen feleslegesnek bizonyult, jobban teszi kerestető, ha teljesen feluagy ideáival. Hanem, vegyen egy ócska gép-et, melynek kazánját 1 atm. nyomá ig felfűheti, vagy ami még egyszerűbb, egy egyszerű, erős gőzöst, készí-tsen hozzá megfelelő, oldalt lyukasított csőgőzvezet-ke-t, mely azonban kiemelhető legyen. E berendezés külön-leges munka, melynek kiadása sokszorosan felül fogják mulni a közpelt eőny. i. S. P.

K. G. Egec. Tessék beküldeni a Róna-Deutsch cég közlelbi címét és árjegyzését, hogy utánaezhessünk a doogának s a kor kap megfelelő választ. i. S. P.

M. E. Ujfehertó. Forduljon Propper Samu gépraktá-rába és nezz meg a nyireghazai cementgyárat, ott megtalálja, amit keres. i. S. P.

F. M. Felső-Alap. Kitűnő répvágókat készít Gondör Sandor gépez a szigetvári uradalom gépezé, i. S. P.

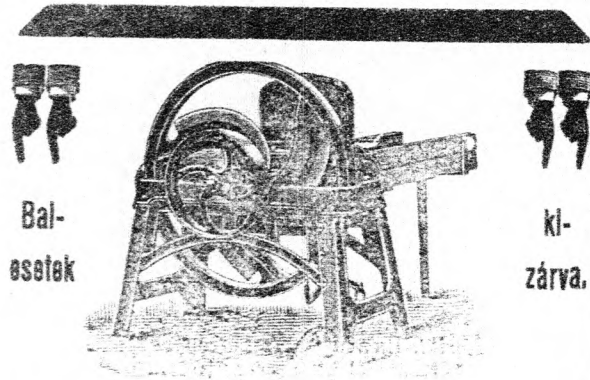

Lópokrócz-előnyáranlat! Legkisebb szűkségletnél is gyári áron!

Hogy sikerrel küzdhessünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal óhatunk összeköttetésbe lépni. Aránk még kisebb véte-éknél nem létezett alacsonyága és árunk elsősorú kiváló jósága, reménytelen engedi, hogy a hazafias gazdaközönseget állandó vevőinknek nyerjük meg. Hogy ezt elérhessük, bármely posta-vagy vasutállomásra már két darab próbamegrendelést is bementve szállítunk.

- 1. sz. legjobb minőségű, 175 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára ... 4 frt 50 krajczár. 2. sz. legjobb minőségű, 170 cm. hosszú, 135 cm. széles, ára ... 3 frt 50 krajczár. 3. sz. jó minőségű, 165 cm. hosszú, 130 cm. széles, ára ... 3 frt - krajczár.

Kiváló tisztelettel 953 „Sohr” Magyar Lópokrócz Szétkúrdési Telep, Somogyiszil 92. szám. Táviratczím: Pokrócztelep Somogyiszil.

Bal-
esetekki-
zárva.

Minden nagyságban.
Szeceksavágók,
Répavágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.

Kis- és nagybírtok részére.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcsapó-készülékek 12 HP-ig Ipari mozdonyok 200 HP-ig

Száritott répaszeletet melasszét és mútrágyát

jutányos feltételek mellett szállít : 105

Sebők Emil és Társa

Budapest, V., Lipót-körút 2. szám.

PARKALAKITÁSHOZ legolcsóbban
ajánlok :
50.000 DARAB**DISZBOKROT**1 1/2—3 méter magas, 20.000 D***RAB****DISZFENYŐT**(Conifera) 1 1/2—3 méter magas. Svéd
sövény-rozsa (Rosa rubiginosa)
magoncztól, párosításhoz al-
kalmatlan gyümölcsvadonczokat.

Kivánatra előnyajánlattal szolgál

FARAGÓ BÉLA

os. és kir. udvari szállító

: ZALAEGERSZEGEN. : 105

Faszéntermelő uradalmak

Kitünő magyar képv. selőt találhatnak
Bécsben Husz év óta a legnagyobb
gyárakba bevezetve. 1060

Paschkesz Mór
Wien, IX., Nussdorferstrasse 78.

A küsszántói uradalom parcellázása folytán a báró
Königswarter-féle kiállításokon többször első díjjal
kitüntetett

mangalicza
sertésállomány,

mely áll 160 darab 2—3 éves hasas te-
nyész kocza sertés, 30 darab másfél-
éves tenyészkan sertésből, eladó.
Ugyanott iskolázott kiváló szép növésű 180—220
cm. magas

Luczfenyők

kaphatók. Ára helyben földtömbbel kiásva 100
darabnál a 1 kor., 1000 darabnál a —90 kor.
2000 darabon felül 10-zuzalék árengedmény csoma-
golás és vasúti állomáshoz szállítással darabon-
ként 20 fillerrel több. 973

Küsszántói uradalom

u. p. Bors, Bihar megye.

Kedvező bérlet.

2000 m. hold legelső minőségű szántó föld
Pozsony megyében, cukorgyár közvetlen közelében, 4 km.-nyi
távolságban a vágvölgyi vasút gyorsvonati állomásától, or-
szágút mellett **kedvező feltételekkel azonnal**
átadó. Szíves ajánlatok „Lucrativ“ Nagyszombat,
poste restante kéretnek. 1058

MOST JELENT MEG! MÉHÉSZET.

Irta: SZILÁRD GYULA.

19 ábrával.

TARTALMA: A méheslád. A
rajzról. Méhcsalások. A méhes.
A méhek gondozása mozgatható
belső szerkezetű kaptárakban.
Méhészeti szalmakövek. n.
Ára 1 kor. 10 fillér, mely összeg-
nek előleges beküldése ellenében
bérmentve szállítja a „Patria“ r.-t.
gazd. szakkönyvkereskedése Buda-
pest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak,
mert nappali fényt adnak.

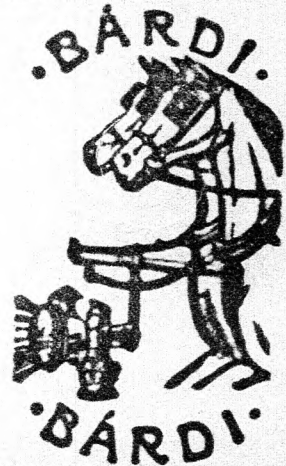
Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-,
asztali-, udvari-, kert-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mezősár-utca 9.
Fővárosi Országút mellett.

Telefon 16—28.

Sürgőnyczim: Pneumatic.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Ujdonság!

Most jelent meg!

HÁZIALLATAINK OKSZERŰ TAKARMÁNYOZÁSA ÉS A TAKARMÁNYADAGOK KISZÁMITÁSA

Legújabb elmélet alapján írta
KENESE FERENCZ főtitkár-tisztartó.

Amint ismeretes Dr. O. Kellner a mőckerni kísérleti állomás érdemes igazgatója a takarmányozásnak új alapot adott és azzal az eddigi elmélettel nemcsak egyszerűbbé hanem megbízhatóbbá is tette. E körülmény arra indította a szerzőt, hogy ezen új elméletet és ennek alapján a helyes és a gyakorlatban bevált takarmányozást ismertesse, a takarmányfélék tápanyagtartalmának kiszámítását pedig azzal igyekezett megkönnyíteni, hogy kulcsformában az összes takarmány-neműk tápanyagtartalmát nemcsak 100 kilogrammra vonatkoztatja, hanem 0.5 kgramtól 10 kgramig is kiszámította, miáltal a takarmánykeverékek összeállítását módfelett megkönnyítette. Ezen munka a gyakorlati gazda igényeihez van szabva, megértéséhez elméleti előismeretek nem kellenek. Rövid és könnyen megérthető módon tárgyalja mindazt, amit a gazdának a gyakorlatban háziállatai okszerű takarmányozásánál és főképp az állatok hizlalásánál ismernie kell.

ÁRA FÜZYVE 2 KORONA 50 FILLÉR,
YÁSZONKÖTÉSSEN 3 KORONA.

Megrendelhető a „PÁTRIA” részvénytársaság gazdasági szak-
könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Érvényes 1908. október 1-től.

A m. kir. államvasutak téli menetrendje.

Érvényes 1908. október 1-től.

Budapest ny. p. u.—Párkány-Nána.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Párkány-Nána—Budapest ny. p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Megjegyzések: + = Csak október és április hónapokban közlik stb.

⊙ = Ezen személyvonatoknál az egy utra szóló szomerzódás forgalmi menetszámok érvénytelenek.

Budapest keleti p. u.—Bicske.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Bicske—Budapest keleti p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Megjegyzések: ⊙ = Vasár- és ünnepnap előtti köznapon közlekedik.

Budapest k. p. u.—Hatvan.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Hatvan—Budapest keleti p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Megjegyzések: ⊙ = Aszfórtól indul stb., Csak minden kedden és pénteken közlekedik.

Budapest k. p. u.—Szolnok.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Szolnok—Budapest k. p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and various numerical values representing train schedules and distances.

Megjegyzések: ⊙ = Ezen személyvonatoknál az egy utra szóló szomerzódás forgalmi menetszámok érvénytelenek.

MEGJELENT!

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. igazgatója

a G. E. G. Sz. titkára

szerkesztésében a

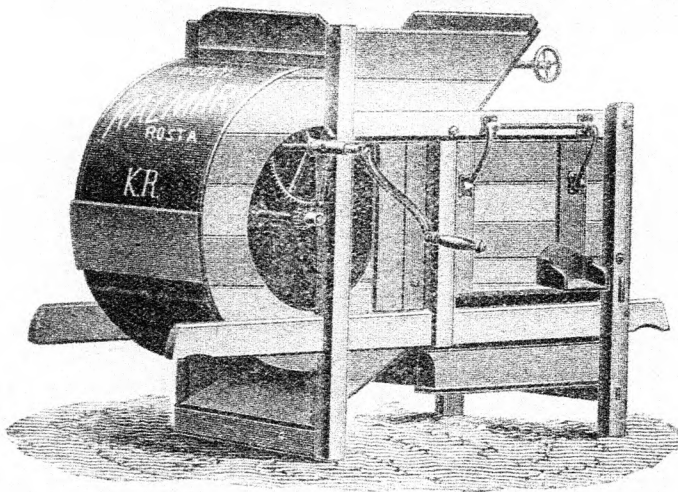
□ KÖZTELEK □
ZSEBNAPTÁR
1909. évfolyama

A „Köztelek Zsebnaptár“ tizenötödik évfolyama **teljesen átdolgozva** két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképeni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza. a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár“ két kötetének ára **O. M. G. E. tagoknak** és a „Köztelek“ előfizetőinek **bérmentes küldéssel 4 korona.**

Megrendelhető a „Köztelek“ kiadóhivatalában,
 Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Aki terményét jól akarja tisztítani, az csak
eredeti KALMAR-rostát vegyen

**Magyar
 gyártmány.**

**Magyar
 gyártmány.**

Árajánlattal szívesen szolgál a KALMAR-féle rostagyár elárusító irodája

**A Magyar Királyi Államvasutak
 Gépgyárának Vezérügynöksége**

BUDAPEST, V. ker., Váci-körut 32. szám.

!!! Ujdonság!!!
Magyarország
gyomnövényei

Küldje:
Darányi Ignác.
Irt. Wagner János.
262 ábrával.

3 korona 30 fillér
előleges beklütsége eseten bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX. ker. Üllői-ut 25. (Köztelek)

Fiedler János
lenfonógyára
Komárom
vesz

nyers lenkórót
szál-nyeréshez, valamint kaszált és géppel csépeelt
lenszalmát,
tetszés szerinti mennyiségben és elad
eredeti (pernai) orosz lenmagot.

A gözlokomobilok szerkezete és kezelése. Irt. Naszály József, okt. gépészmérnök, m. kir. ker. ipartelügyelő. 167 ábrával. Ezen minden gazdaságban nélkülözhetetlen szakkönyv a lokomobilok szerkezetéről és kezeléséről szükséges összes tudnivalókat könnyen elsajátítható módon tartalmazza. Ára 3 korona 20 fillér, mely összegnek előleges beklütsége ellenében bérmentve szállítatik. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében Budapest, IX. ker. Üllői-ut 25.

A vadon termő
gyógynövények,

valamint a gazdasági melléktermékek gyógyszerértékességének rövid ismertetése.

Irt. PÁTER BÉLA a kolozsvári gazdas. akad. tanára.

Szerző, ezen 59 ábrával ellátott könyvében részletesen ismerteti a hazánkban vadon termő gyógynövényeket és hasznos utalgatásokkal szolgál azok szedése, szárítása, csomagolása és értékesítése iránt.

Bolti ára vászonkötésben 5.- korona.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Préselt
buzaszalmát
és
zabszalmát

szállít elsőrendű minőségben és legolcsóbban
Ehrenreich Béla
Bajmok (Bácska). 6908

Most jelent meg!

Az 1908. XXVIII. t.-oz., a
SZESZADOROL

valamint a szeszterme-
léssel együttesen készi-
tett sajtot és azt meg-
adózatásáról, ugyszin-
tén a szeszkontingens
megállapításáról és fel-
osztásáról. Jegyzetek-
kel, utalásokkal és ma-
gyarázatokkal. :: ::
Ára 4 korona.

Megrendelhető a
"Patria" r.-t. gazdasági
szakkönyvkereskedésé-
ben, Budapest, IX. ker.
Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Vétel

Szavatolt valódi
hatsoros árpát

nagyobb mennyiségben veszek.
Mintázott ajánlatok "Gazda"
jellege alatt a legújabb ár meg-
jelölésével a "Köztelek" ki-
adói hivatalába kéretnek. 5123

100 waggon
friss répaszelet

egy sopronmegyei uradalom részére vételre
kerestetik. Szives ajánlatok az ár,
berakó állomás és szállítási feltételek meg-
jelölésével "W. O. 1999." jel alatt Mosse
Rudolf, Budapest, V., Nádor-utca 11. sz.
kéretnek. 1036

Beállítani való fiatal marha 50-60 drb
1 1/2-2 1/2 évesek, egy évre, takarmá-
nyozási di ellenében

takarmányozásra
elfogadtatik. ≡

Azonnali ajánlatot kér Gutsverwaltung
der Domäne Korja, posta Virovitica,
Slavonia. 1040

Birtokot
keresek

100-150 holdat, jó
minőségűt, vasúthoz
közel, lehetőleg Fehér
megyében. Körjegyzők
díjazva. 5217

ORSZÁG PÁL
BUDAPEST.

IX., Soroksári-ut 70. sz.

Bérlet

Bérbeadó 450 magyar hold
birtok Zala megyé-
ben, 6 km. a vasúttól, január
1-én átvehető, vetés és takarmány-
nyal együtt. Cím: a kiadóhivatal-
ban. 5175

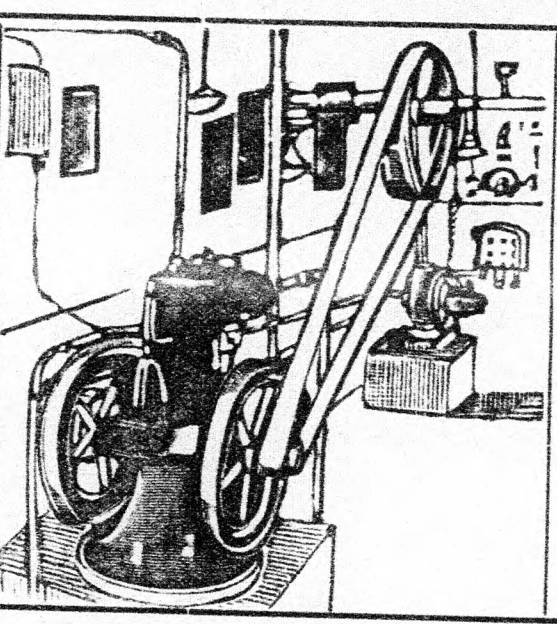
500-1000 kat. holdat bér-
beadó, 1000 kerek-
sík vidéken bérbe, esetleg venni.
Teljes ajánlatok, Bácskai gazda
5288- jellege alatt a kiadóhivatal-
továbbít. 5223

Rendkívüli előnyös
alkalmas bérlet.

1500 hold szántó, 200 hold rét,
400 hold legelő 24.000 korona
évi bér; van hozzá 32 ökör, 75
fejőtehén, 150 növendék-tarka,
40 ló és csikó, gőzcseplőgép,
benzinmotor daráló, egyéb gazda-
sági eszközökkel együtt 125.000
korona árszert átvehető. Öster-
reicher B. ná, Nagykanizsa. 9641

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

A világhírű DELAWARE adja a legjobb bort; oltani,
permetezni nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona;
s ma 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a leg-
nemesebb fajokból. — Árjegyzék ingyen. — Rendelési cím:
SZIJGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsőseged. (Somogy m.)
1061

!! NAGYOBB !!
GAZDASÁGOK
FIGYELMÉBE!

ONÁLLÓ GÉPTELEPEKET készítenek,
melyek a vízellátást és takarmány-
készítést elvégzik és amellyel mel-
lékesen a kastély és gazdasági
épületek világításához szükséges
világnyerőt is előállítják. Kétféle
eredményekről számos előző
referenciát adhatunk. Utolsó meg-
rendelések: Nagymélt. gróf Tisza
István ur, Geszt. Mélt. gróf Dessew-
ffy Miklós ur, Vencsellő. Mélt.
gróf Bethlen Aladár ur, Élesd.
Ismeretével és költségvetéssel
szolgát

SIGNER F. és R.

mérnöki és elektro-
technikai vállalat
Budapest, V., Kálmán-u. 9.
Telefon 63-01. 867

MAGYAR GAZDÁK
ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE
BUDAPEST (Központi vásárcsarnok).
Igazgatóság és központi iroda:
Budapest, IX., Imre-utca 4.
Nagy köpönyök:
BUDAFOKON.

ÉRTÉKESIT
huaféléket, baromfi, vadféléket, tejterméket,
tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és
MINDENMÉLY ÉLELMISZERT. Baromfi-
értékesítő osztály. :: Égvezt osonnolok
értékesítése.
A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET
vezérképviseletéi.
A szövetséget teljes képviseletben részben, részben
örökösökkel egyes oktatási ügyi feladatokat.

Ad 880/1908. sz. Feladási hirdetés.
A m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 1908. évi 29688/1/A-3. szám alatt
kelt engedélye alapján, a volt 14. sz. szerb-bánati magyar határőrezredből alakult
vagyonközösség tulajdonát képező erdőben üzemterv szerint 1908/9-1912/3. években
kihasználható (összesen 455,919 K 12 fill.-re becsült) faállomány (tölgy haszonfa és
bük (tuzifa) eladása céljából folyó évi október hó 30-ra kitűzött nyilvános írásbeli
versenytervezés a fehértemplom-újboldvai m. kir. járási erdőgazdálkodási iradá-
jában Fehértemplomban, a fentebb megjelölt idő helyett folyó évi december hó 1-én
d. e. 10 órakor fog a "Köztelek" folyó évi október hó 24-iki számában erre réve
közvetett "Feladási hirdetés" feltételei szerint megtartatni.
A részletes árverési és szerződési feltételek a fehértemplom-újboldvai m. kir.
erdőgazdálkodásnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. 1062
1908. évi október hó. Fehértemplom-újboldvai m. kir. járási erdőgazdálkodás,

Most jelent meg!
A mezőgazdasági kémiai
technológia alapelvei ::
Irt. KOSUTÁNY TAMÁS.
81 rajzzal. Ára 9 korona.
Tartalma: Keményítőgyártás. Burgonyakeményítő gyártás. Buzakemé-
nyítő-készítés. Tengerikeményítő-készítés. Rizskeményítő-készítés. Dextrin-
gyártás. Glükózgyártás. Répacukorgyártás. Tejzúrgyártás. Az erjesztésen
alapuló ipar. Borászat. Sörfőzés. Szeszgyártás. Szeszgyártás lisztés anyagok-
ból. Czukortartalmú anyagok feldolgozása. Az erjesztés. A lepárlás. Sajtol-
élesztőgyártás. Kenyérkészítés. Ecetgyártás. Olajgyártás és a zsírok fel-
dolgozása. Szappangyártás. Tej- és tejtermékek készítése. A lefőzés. A vaj-
készítés. A vaj és zsírok pótlószerei. Sajtkészítés.
Megrendelhető a "PÁTRIA" részv.-társaság gazdasági szak-
könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Azonnal
atal bír
magyarul
szőlőműl
Zalavár.

Bognár
mint bogr
ajánkozta
bír. Czime

Gépész-
gyakorlata
kondenzát
és villany
előforduló
újfalakítás
séggel érti
bizonyítva
i-ére urad
Czim a ki

Kortész
jes jártass
kereseket
Budapest, A

Gépész
január 1-re
ban 13 évig
gőzmalom
Felső-Zsolt

35 éves,
földművesi
nyitványra
sági tanin
gazdatisati
kitinó gyak
állást keres
minden ág
czukorrépa
dohány- stb
leg 1500 hold
de kezelt m
Czime a ki

25 drb
mangoliczag
R i c h á r d
Nagyk. mizsa

Hertelendy
tomaji gaz
nori-erde
éves, 16 mar
men 1200 ko
berni bika
badaosony
Rialing 50 k
korona, - er
Arpa 20 k
kent. Rédey

3 hónapos
böl száraz
adók. Megle
Tisza-Radván
Cséffa (Bilna
dők.

80 darab
eladó az es
Bövebbet M
p. Pocsaj.

64 drb
keve
véte
jutányosan el
is. Torkos K

Eladó méh-
dicszóban, s
markos, telje
lid, vérfertőz
elkerülése vé
kinthető Levé
mellett). Pos
helyben. Szé
alulrt egyesü
tézn: Levél
sület.

Erényi Iga
ge
folytán elad
fiatal, szép,
jármas ökor:
1945 kancza 10
külföldi 100 k
6 drb félvér
25 drb 2 éves
kifejlődött, sz
kocokk, jeleni
vább 100 q er
lenmag első
szerinti menny
jában, komu
szállítva 100 k
kivánsra min
ban le 6 gazd
tányos árban
keresések Wol
Kolon pusztá
rom, slómás
Ugyanitt orosz
kaphatók. Kit
dányok darab

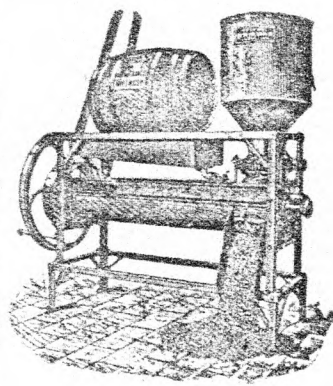
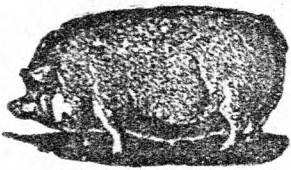
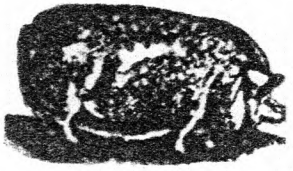
Muraközi
teljesen jegy
eladó Neumann
u. p. Szakán

GŐZMIVELÉS.
 Nagyobb területek szántását gőzekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
 mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.
 Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címembe forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó
 BUDAPEST-KELENFÖLD.

Gőzeke-sodronykötél

legjobb angol aczélsodronyból, legelőnyösebbben beszerezhető a
Szegedi kenderfonógyár r.-t.-nál Szegeden
 Számos nagy uradalom elismerő nyilatkozata bizonyítja a kötelek kitűnő minőségét.
 Mindennemű **GAZDASÁGI KÖTÉLÁRUK, KENDERZSÁKOK** stb. stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.

Sertéseladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközzelnek sovány úgy hizott állapotba
URL REZSŐ
 sertésbizományosnál. Budapest, VIII., Művész-ház-s. 22. (Polgári serfőde bérpalota.)
 Telefon: 97-05 Isterurbán.
 Felvilágosításul kérem megírni.

Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állít elő!
 Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő
Agrikultura melasz erőtakarmányt készítő gépeinket
 kézi- vagy hajtóerőre berendezve!
 3-4 waggon áru előállításánál a gép ára megtérül.
AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT ELLÁTÓ R.-TÁRSASÁG iroda és mintatelepe
 Budapest, V., Zoltán-utca 12.
 Melasz, szárított répaszelet, korpaflétek, „Agrikultura” org. trágya, enyvtelen csontliszt stb. árusítása.
 Hűgőnyozim: OXYGEN. Telefon: 99-43

Betaniított
 igásökrök, tehének, üszők, tenyészbikák
 állandóan kaphatók gróf **TELEKI ARVÉD** fehér magyar gulyájából, drassói uradalomban, posta, vasut, távirtda: **KONCZA.**

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IX. ker. Ullői-út 25. (Köztelek.)

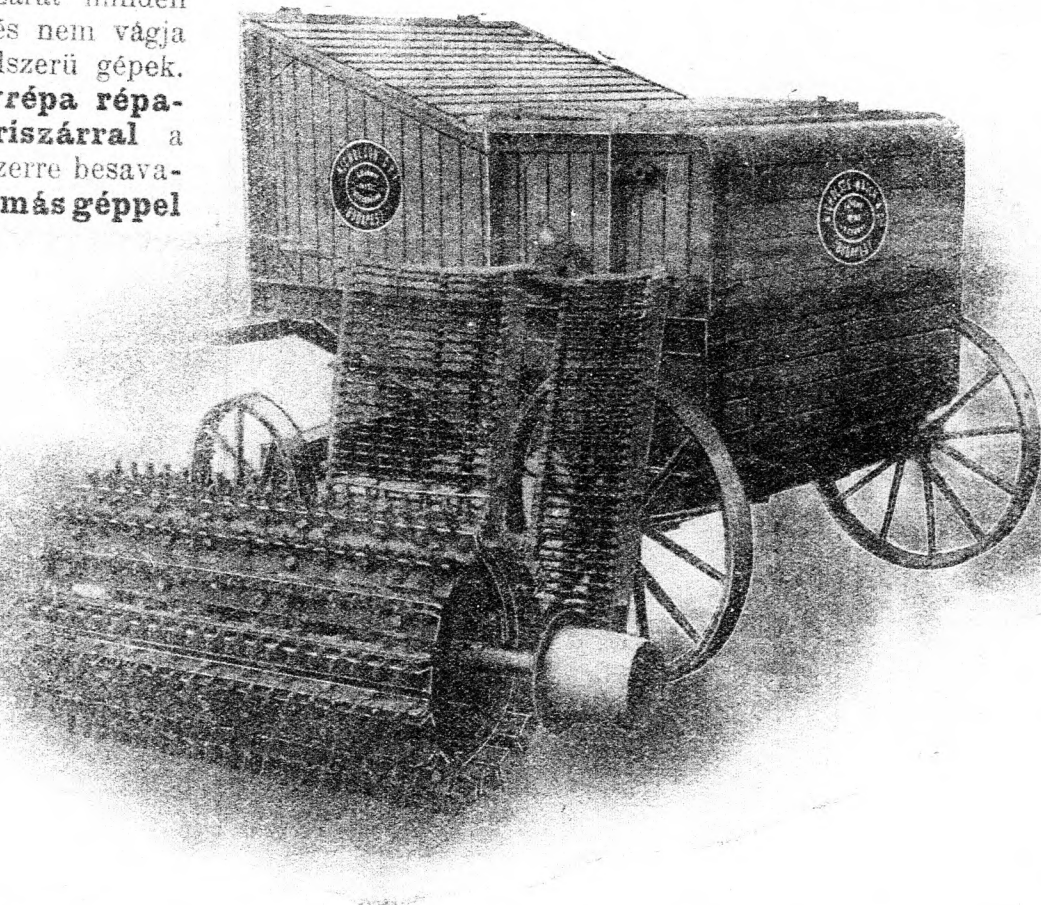
Szénát, buza-, rozs-, árpa- és zabszalmát, valamint töreket és pelyvát préselt állapotban legjutányosabban szállit bármely állomásra
Drechster Alajos széna-szalma nagykereskedő **Érsekujvár.**
 Telefonszám 23. 1004 Interurbán.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZABADALMAZOTT TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

az egyedüli szerkezet, mely a tengeriszárat minden részeiben a legtökéletesebben feltépi és nem vágja dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek.
 Az egyedüli gép, melylyel takarmányrépa répafejek levéllel, egyidejűleg a tengeriszárral a legtökéletesebben felapríthatók és így egyszerre besavanyíthatók. Ezen kettős művelet semmiféle más géppel nem végezhető mint az „Ásványi” féle tengeriszártépőgéppel. 1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalomtulajdonos

„Nicholson”
 GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.
 BUDAPEST, VI.,
 VÁCZI-UT 17. SZ.

Árjegyzék és ismertetés
 ingyen és bérmentve.

„Patria” irodalmi vállalat és nyomda részvénytársaság nyomása. Budapest, IX., Ullői-út 25. szám. — Az Első Magyar Papír-Építő Rt. papírosza.

AZ O
 Az Országos
 Ne
 Egész évre 24
 AZ O
 Ülés
 1908 nov. 4.
 „ „ 5.
 „ „ 6.

az „Országos
 földmivelési és
 1908. évi nov
 4 órakor a K
 Tárgyak
 1. Szakoszt
 2. Hegyi D
 és kőbontza
 előadása: A
 egyéb veszélye

A
 Felhívjuk a
 hogy a folyó
 október hó 1-
 november hó
 napra esik,
 kamatmentesen
 adósszegekre
 vénynyel.
 Ez alkalomra
 közönség figy
 üzemi szakoszt
 díjazás mellett

